

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการของไทย
สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู๒๕๐๒)
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นางสาวชนิดา คงไขศรี

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2562

**The Effects of Learning Management Using Graphic Organizer Technique in
the Topic of the Development of Thailand in Early Ratanakosin Period on
Learning Achievement of Prathom Suksa VI Students at Ban Anghong
(Wan Khru 2502) School in Surat Thani Province**

Miss Chanida Khongkaisri

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชื่อและนามสกุล นางสาวชนิศา คงไขศรี

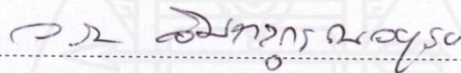
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา

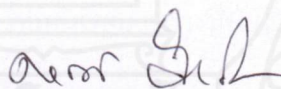
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2563

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครุณี จำปาทอง)

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรินาถ แสนสา)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว่ำอิสระ ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการของ
ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู๒๕๐๒)
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้ศึกษา นางสาวชนิดา คงใจศรี รหัสนักศึกษา 2582100810 **ปริญญา**ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา
(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครุณี จำปาทอง **ปีการศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง
เรียนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้าน
อ่างทอง (วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 22 คน
ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้
เทคนิคแผนผังกราฟิก และ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้
โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ เทคนิคแผนผังกราฟิก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประถมศึกษา

Thesis title: The Effects of Learning Management Using Graphic Organizer Technique in the Topic of the Development of Thailand in Rattanakosin Period on Learning Achievement of Prathom Suksa VI Students at Ban Anghthong (Wan Khru 2502) School in Surat Thani Province

Researcher: Miss Chanida Khongkaisri; **ID:** 2582100210;

Degree: Master of Education (Social Education);

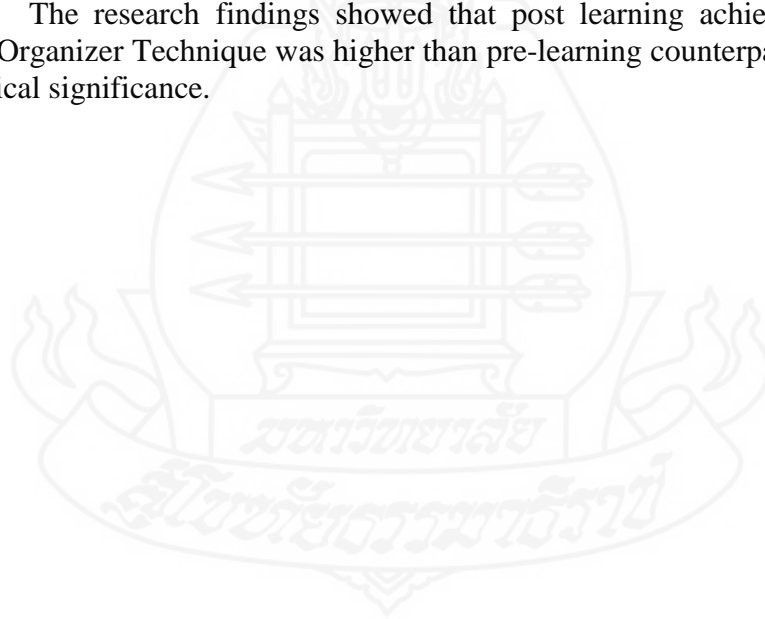
Thesis advisors: (1) Dr. Walai Isarankura Na Ayudhaya, Assistant Professor;
(2) Dr.Darunee Jumpathong, Assistant Professor; Academic year: 2019

Abstract

The purpose of this study was to compare learning achievement between before and after by using Graphic Organizer Technique in the Topic of the Development of Thailand in Early Ratanakosin Period of Prathom Suksa VI students at Ban Anghthong (Wan Khru 2502) School in Surat Thani Province.

The research sample consisted of 22 Prathom Suksa VI students who were studied in the second semester of the academic year 2019 at Ban Anghthong (Wan Khru 2502) School and selected by cluster random. The research instruments were: 1) lesson plans by using Graphic Organizer Technique; 2) learning achievement test

The research findings showed that post learning achievement by using Graphic Organizer Technique was higher than pre-learning counterpart at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Graphic Organizer Technique, Social Achievement

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครุณี จำปาทอง สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้า อีสรระฉับนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบเครื่องมือ ให้ข้อเสนอแนะ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี คณาจารย์ ทุกท่าน ที่ได้อำนวยความสะดวก ให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือในการนำเครื่องมือมาทดลอง ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่สนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้ ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าประโยชน์และคุณค่าทั้งหมดที่เกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจทั่วไปตลอดจนจะเป็นประโยชน์ในด้านการศึกษาต่อไป

ชนิดา คงไช่ศรี

สิงหาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	9
ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒)	25
ตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก	26
ตอนที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	37
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแผนผังกราฟิก	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
รูปแบบการวิจัย	47
การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
ระยะเวลาในการทดลอง	48
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	56

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	61
สรุปการวิจัย.....	61
อภิปรายผล.....	62
ข้อเสนอแนะ.....	63
บรรณานุกรม.....	65
ภาคผนวก.....	70
ก ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	71
ข ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบ ของแผนการจัดการเรียนรู้.....	73
ค ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน.....	76
ง ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน – หลังเรียน.....	83
จ คะแนนจากการทดสอบก่อน – หลังเรียน.....	85
ฉ ตัวอย่าง แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน.....	87
ช ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกเรื่อง พัฒนาการไทย สมัยรัตนโกสินทร์.....	92
ประวัติผู้ศึกษา.....	118

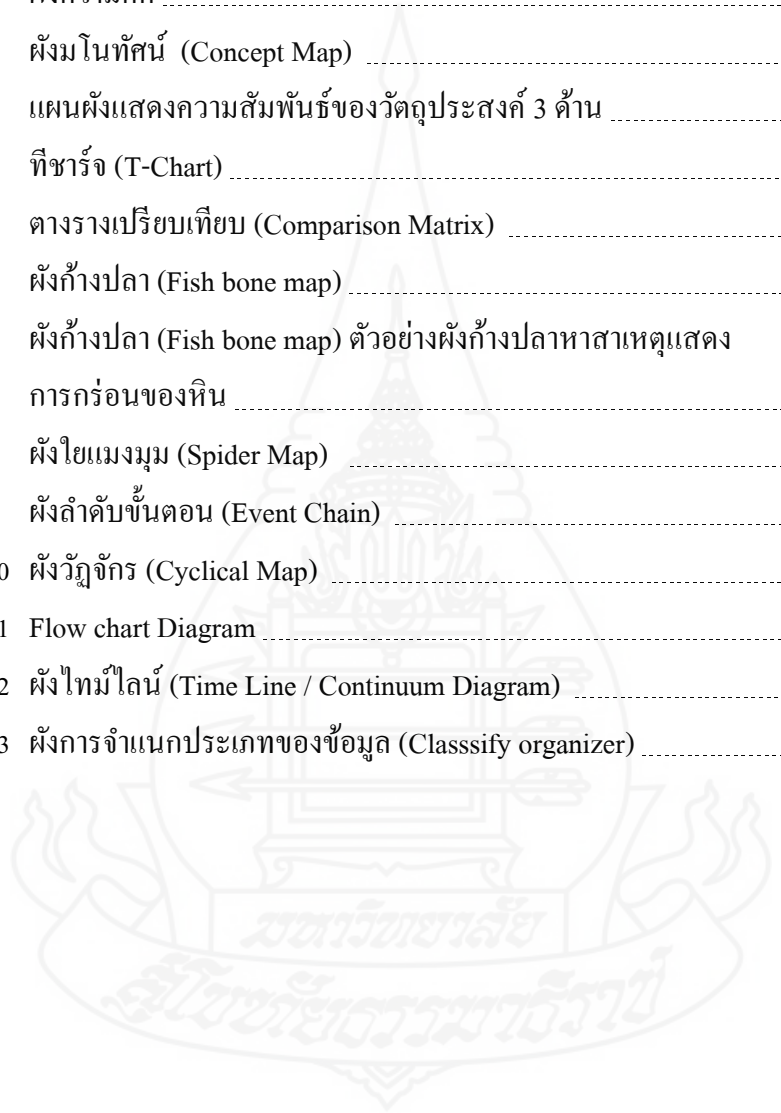
สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 หน่วยการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส 16102 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	12
ตารางที่ 3.1 การแบ่งเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้	50
ตารางที่ 3.2 การใช้แผนผังกราฟิก[ชื่อตาราง]	51
ตารางที่ 3.3 วิเคราะห์ข้อสอบปรนัย เรื่อง พัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์	53
ตารางที่ 4.1 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน	59

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย[ชื่อภาพ]	7
ภาพที่ 2.1 ผังความคิด	28
ภาพที่ 2.2 ผังมโนทัศน์ (Concept Map)	29
ภาพที่ 2.3 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ 3 ด้าน	29
ภาพที่ 2.4 ทีชาร์จ (T-Chart)	30
ภาพที่ 2.5 ตารางเปรียบเทียบ (Comparison Matrix)	30
ภาพที่ 2.6 ผังก้างปลา (Fish bone map)	31
ภาพที่ 2.7 ผังก้างปลา (Fish bone map) ตัวอย่างผังก้างปลาหาสาเหตุแสดง การกร่อนของหิน	31
ภาพที่ 2.8 ผังใยแมงมุม (Spider Map)	31
ภาพที่ 2.9 ผังลำดับขั้นตอน (Event Chain)	32
ภาพที่ 2.10 ผังวัฏจักร (Cyclical Map)	32
ภาพที่ 2.11 Flow chart Diagram	33
ภาพที่ 2.12 ผังไทม์ไลน์ (Time Line / Continuum Diagram)	33
ภาพที่ 2.13 ผังการจำแนกประเภทของข้อมูล (Classsify organizer)	34

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันส่งผลให้แต่ละประเทศต้องเผชิญกับสภาวะการแข่งขันสูงและเร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสามารถรับมือกับสภาวะดังกล่าวได้ ด้วยเหตุนี้แต่ละประเทศจึงเร่งปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สำหรับการพัฒนาคุณลักษณะของประชากรไทยให้สอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ไม่ว่าจะเป็น นักวิชาการ เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำ นักการศึกษาในสังคมล้วนมีบทบาทในการกำหนดทิศทาง ศึกษา อบรม วิจัย เป็นแบบอย่างที่ดีกับคนรุ่นใหม่ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การแข่งขันกับโลกได้ ซึ่งปัจจุบันได้มีการปรับมาใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 6 ที่ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องมี จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542, น.5)

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิต ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม สนองความต้องการของสังคมที่ต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศ การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม รวมทั้งการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยวางพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมให้แก่ผู้เรียน ปลุกฝังทั้งความรู้ในวิชาสังคมศึกษาจากกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อสร้างให้ผู้เรียนมีความคิด สร้างกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ใช้เหตุผล รู้จักสังเคราะห์จนสามารถสรุปเป็น มโนมติได้ ด้านทักษะเป็นวิชาที่พัฒนาให้เกิดความชำนาญ ฝึกฝนทักษะเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตทั้ง ทักษะทางด้านสังคม ทักษะทางด้านวิชาการ ด้านเจตคติเป็นการปลุกฝังคุณธรรมและความดีงาม ความถูกต้องที่บุคคลกระทำเป็นนิสัย ตลอดจนพัฒนาค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนเพื่อเป็น พลเมืองที่สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2551, น.1) โดยหลักสูตรสังคมศึกษาจะแบ่งออกเป็น 5 สาระ ได้แก่ ศาสนาและศีลธรรม หน้าที่พลเมืองกับการดำเนินชีวิต เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์

จากจุดประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ที่ต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความสามารถ และเป็นพลเมืองที่ดี ครูผู้สอนสังคมศึกษาเป็นอีกหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในโรงเรียน สิริวรรณ ศรีพหล ได้เสนอว่า (2553, น.132) เพราะวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมีอยู่หลายประการ ที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาความเป็นพลเมืองดี การเรียนรู้อดีตเพื่อเข้าใจสภาพและปัญหาในปัจจุบัน และการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล รวมทั้งการศึกษาประวัติศาสตร์ยังช่วยเสริมสร้างการมองปัญหาทุกชนิดของมนุษย์อย่างฉลาดและมีเหตุผล ก่อให้เกิดการพัฒนาทางสติปัญญา รวมทั้งค่านิยมที่ดี ถูกต้อง มีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีระเบียบรอบคอบเกิดความภาคภูมิใจ และรักชาติบ้านเมือง (นาตยา ภัทรแสงไทย, 2525, น.5) โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู๒๕๐๒) อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นโรงเรียนที่ประสบปัญหาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ เพราะนักเรียนให้ความสนใจวิชาประวัติศาสตร์น้อย เนื่องจากผู้เรียนมักมีความคิดเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่น่าเบื่อหน่าย มีเนื้อหาวิชามากเต็มไปด้วยการท่องจำ ไม่ค่อยได้รับความสำคัญ ให้ครูท่านใดสอนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นครูที่เรียนมาโดยตรง ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์อย่างผิดๆ ไม่ถูกต้องตามหลักวิชา จึงไม่ได้รับประโยชน์จากการเรียนการสอนประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์เป็นหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาทางด้านวิชาการ ซึ่งเมื่อพิจารณาหนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ก็จะมีลักษณะของเนื้อหาเยาะบางครั้งก็ยากแก่การทำความเข้าใจ เมื่อผู้สอนนำมาใช้ในการเรียนการสอนก็ปรากฏเป็นในลักษณะการบรรยายมากกว่าการให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อกิจกรรมการเรียนการสอนยึดครูเป็นศูนย์กลาง ครูดำเนินการสอนตามที่คู่มือครูกำหนดไว้ กิจกรรมของผู้เรียนก็ลดน้อยลง ผลตามมาก็ทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์น่าเบื่อ ไม่น่าสนใจสำหรับผู้เรียน ดังนั้น การแก้ปัญหาที่พบจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายๆฝ่าย ทั้งผู้สอน ผู้เรียน และผู้บริหาร ให้ทำความเข้าใจว่าวิชาประวัติศาสตร์มีความสำคัญ มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต ผู้สอนจะต้องเปลี่ยนวิธีการสอน โดยการสอนยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ฝึกให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้เอง รวมถึงผู้สอนควรนำเทคนิคใหม่ๆมาใช้ในการกิจกรรมการเรียน

การสอน อุปกรณ์การเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน เพื่อช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนเหมาะแก่การเรียนรู้ อันส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้

เทคนิคในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีหลากหลายรูปแบบ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบการสอนที่สามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะด้านความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการนำไปใช้ นั่นคือ วิธีการสอนแบบแผนผังกราฟิก แผนผังกราฟิกเป็นแผนผังทางความคิดซึ่งประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญๆที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้นๆ การใช้แผนผังกราฟิกเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ จำนวนมากเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นง่ายขึ้นเร็วขึ้นและจดจำได้นาน ดังคำกล่าวของ ทิสนา แจมมณี (2550, น.388) ที่ได้กล่าวไว้ในหนังสือ เรื่อง รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลายว่า แผนผังกราฟิกฝึกทักษะด้านการคิด ฝึกให้ผู้เรียนได้จัดเรียงข้อมูลอย่างมีเหตุผล สามารถรวบรวมหรือแยกแยะข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ ทั้งจากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่หรือรวบรวมจากข้อมูลที่กระจัดกระจายมาเป็นความหมายที่มีความกระจ่างชัดเจนขึ้นและทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นออกมาในลักษณะของรูปธรรมด้วยแผนผังกราฟิกในลักษณะต่างๆ เช่น แผนภูมิ แผนผัง แผนภาพ ตาราง กราฟ แผนที่ความคิดต่างๆ ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความคิดการใช้กราฟิกเหล่านั้นด้วย (กรมวิชาการ, 2545, น.210) แผนผังกราฟิกยังเป็นการจัดหมวดหมู่โครงสร้างความคิด โดยใช้แผนภาพในลักษณะต่างๆ ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้มองเห็นภาพความสัมพันธ์และเชื่อมโยงอย่างมีระบบระเบียบ เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระบบระเบียบใหม่ นำไปสู่ความควบคุมที่เป็นกลยุทธ์ในการทำให้เกิดการจำระยะยาว (Tong Term Merory) และให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความสามารถของผู้เรียนหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนจากไม่รู้เป็นรู้ ทำไม่ได้เป็นทำได้ และไม่ชอบเป็นชอบ (ปราณี เสนีย์ และมีชัย สีเจริญ 2544, น.61) ดังนั้นเมื่อนำเทคนิคแผนผังกราฟิกมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทำให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียนได้เห็นการนำเสนอความรู้ เนื้อหาสาระ เป็นแผนผังที่เชื่อมโยงกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็นข้อมูลอย่างเป็นระบบระเบียบ พัฒนาทักษะความคิด เกิดการจดจำได้ในระยะยาว

นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยหลายชิ้นที่จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิกในการเรียนการสอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในทุกระดับการศึกษา ดังผลวิจัยของ นิภา สุมาลย์ (2551, น.73) เรื่อง ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า หลังการจัดการเรียน

การสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกสูงกว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัย ของ ญัฐ ลิ้มธัมมพันธ์ (2551, น.96) เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการจัดการ เรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง การเมืองการปกครองของนักเรียนเตรียมทหารชั้น ปีที่ 1 พบว่า หลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก ผลการเรียนรู้หลังเรียนของ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 31 คน มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 70 อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของมนตรี วรารักษ์สัจจะ (2558, น.96) เรื่อง พัฒนาการสอนด้วยการใช้แผนผังกราฟิกเพื่อสร้างความเข้าใจและความคงทนในการเรียนรู้วิชา ประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า หลักจากการเรียนด้วยการใช้ แผนผังกราฟิก ผู้เรียนเกิดความคงทนและมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนสูงขึ้น โดยเปรียบเทียบ ระหว่างผลก่อนและหลังเรียน จากแบบทดสอบพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนแตกต่างจะคะแนน เฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว จะเห็นได้ ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังกราฟิก เป็นการนำเสนอข้อมูลที่กระจัดกระจายเชื่อมโยงให้เห็น ความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ระเบียบในรูปแบบต่างๆ ทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจความสัมพันธ์ของ เนื้อหา และสามารถจดจำเนื้อหาได้ชัดเจน ถูกต้อง และได้นานมากขึ้น จนเกิดเป็นความคงทน หาก ผู้เรียนเรียนรู้มนมดียวๆ แผนผังกราฟิกช่วยจัดระบบความคิด ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ของ มโนมติ ทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้ สามารถเฝ้าความสนใจผู้เรียน ทำให้เกิดเป็นความรู้ความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่นำเทคนิคแผนผังกราฟิกมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ของผู้เรียน ในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคแผนผัง กราฟิก เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน บ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เรียนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการของ ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ขอบเขตการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ ดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest Posttest Design)

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู๒๕๐๒) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 45 คน

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู๒๕๐๒) อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 22 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

4.2.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก

4.2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัย รัตนโกสินทร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.3 รายวิชาที่ใช้ในการวิจัย คือ พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น วิชาประวัติศาสตร์ ส 16102 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การสอนใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก หมายถึง การสอนโดยใช้แผนผังกราฟิก ที่ เชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ให้เป็นระบบเดียวกัน โดยแสดงให้เห็นความคิด ความสำคัญ ทำให้เห็น ข้อมูลที่กระจัดกระจาย เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบระเบียบในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ นักเรียน

สามารถเข้าใจ จุดจำข้อมูลข้อมูลได้นานขึ้น ซึ่งวิธีสอนโดยใช้แผนผังกราฟิกมีหลายรูปแบบ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนผังไทม์ไลน์ แผนผังเปรียบเทียบผังก้างปลา แผนผังมโนทัศน์ แผนผังความคิด

5.1.1 ผังไทม์ไลน์ เป็นผังที่ใช้ครูใช้นำเสนอ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา โดยกำหนดปี และแบ่งระยะห่างเท่าๆ กัน

5.1.2 ตารางเปรียบเทียบ เป็นผังกราฟิกที่นำเสนอข้อมูลในรูปตาราง แสดงการเปรียบเทียบความคล้ายคลึง ความแตกต่างของข้อมูล เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ และการเป็นการจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่

5.1.3 ผังก้างปลา เป็นผังที่นำเสนอผลของเรื่องที่นักเรียนศึกษา ทำให้เห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5.1.4 ผังมโนทัศน์ เป็นผังที่แสดงมโนทัศน์หลักไว้บนสุด และใช้เส้นเชื่อมโยงมโนทัศน์ย่อยๆ ไว้เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยง

5.1.5 ผังความคิด เป็นผังที่ใช้แสดงเนื้อหาจากเรื่องเพื่อให้นักเรียนเห็นความเชื่อมโยง โดยวาดมโนทัศน์หลักไว้ตรงกลาง แล้วลากเส้นให้เชื่อมโยงกัน ทำให้นักเรียนได้เห็นรายละเอียดของเนื้อหาได้ชัดเจน

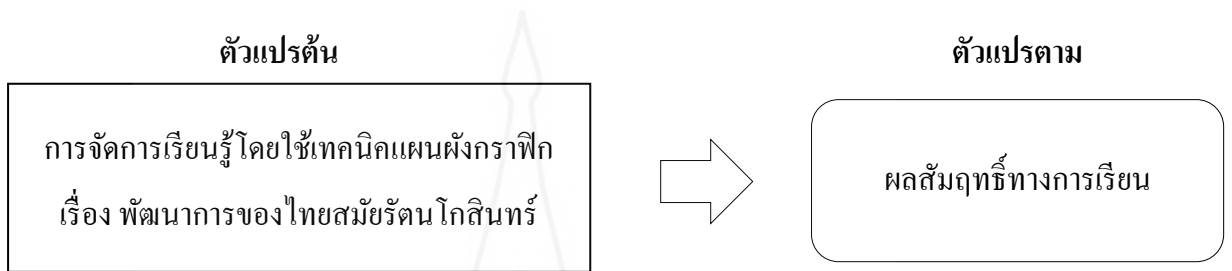
5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนทดสอบ เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยแผนผังกราฟิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งวัดจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.3 พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ หมายถึง เนื้อหา ได้แก่ การสถาปนาอาณาจักรรัตนโกสินทร์ ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ตามช่วงเวลาต่างๆ ได้แก่ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สมัยปฏิรูปประเทศ และสมัยประชาธิปไตย ซึ่งอยู่ในรายวิชา ส 16102 ประวัติศาสตร์ รายวิชาพื้นฐาน มาตรฐาน ส 4.3 ป.6/1 ป.6/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5.4 นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการของไทย สมัยรัตนโกสินทร์ ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูในการนำเทคนิคแผนผังกราฟิกมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.2 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการของไทย สมัยรัตนโกสินทร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2 คำอธิบายรายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.3 โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.4 พัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒)

2.1 ประวัติของโรงเรียน

2.2 วิสัยทัศน์

2.3 พันธกิจ

2.4 เป้าหมาย

2.5 แผนกลยุทธ์สถานศึกษา

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก

3.1 ความหมายของแผนผังกราฟิก

3.2 รูปแบบของแผนผังกราฟิก

3.3 การนำแผนผังกราฟิกมาใช้ในการเรียนการสอน

3.4 ประโยชน์ของแผนผังกราฟิก

ตอนที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- 4.2 วิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 4.3 ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 4.4 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแผนผังกราฟิก

- 4.1 งานวิจัยในประเทศ
- 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะ มาตรฐาน การเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการอะไร ต้องสอนอะไร จะสอนอย่างไรและประเมินอย่างไร (กระทรวงศึกษาธิการ 2551, น.8)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 11) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แบ่งออกเป็น 5 สาระ 11 มาตรฐาน ได้แก่

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษา พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคม โลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการ บริโภคการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของ เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้าน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและ สามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มี ความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพ สิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุปและใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ 2551)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาในสาระที่ 4 สาระ ประวัติศาสตร์ เรื่องพัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ มาตรฐาน 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

รายวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีตัวชี้วัดทั้งหมด 8 ตัว ดังต่อไปนี้

มฐ. ศ 4.1 ป.6/1 อธิบายความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษา เรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ

มฐ. ศ 4.1 ป.6/2 นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจ เรื่องราวสำคัญในอดีต

มฐ. ศ 4.2 ป.6/1 อธิบายสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศเพื่อน บ้านในปัจจุบัน

มฐ. ศ 4.2 ป.6/2 บอกความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนโดยสังเขป

มฐ. ศ 4.3 ป.6/1 อธิบายพัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ โดยสังเขป

มฐ. ศ 4.3 ป.6/2 อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทางเศรษฐกิจและการ ปกครองของไทยสมัยรัตนโกสินทร์

มฐ. ศ 4.3 ป.6/3 ยกตัวอย่างผลงานของบุคคลสำคัญด้านต่างๆ สมัยรัตนโกสินทร์

มฐ. ศ 4.3 ป.6/4 อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่น่าภาคภูมิใจ และควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้

ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาตัวชี้วัด จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ มฐ. ศ 4.3 ป.6/1 อธิบายพัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ โดยสังเขป และ มฐ. ศ 4.3 ป.6/2 อธิบายปัจจัยที่ ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทางเศรษฐกิจและการปกครองของไทยสมัยรัตนโกสินทร์

1.2 คำอธิบายรายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู ๒๕๐๒) รหัส ศ 16102 ประวัติศาสตร์ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 เวลา 40 ชั่วโมง/ปีการศึกษา

ศึกษา วิเคราะห์ อธิบาย นำเสนอ ความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ใน การศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ ข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจเรื่องราวสำคัญในอดีต สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครองของประเทศเพื่อน บ้านในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียน พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ปัจจัยที่ ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทางเศรษฐกิจและการปกครองของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ผลงานของ

บุคคลสำคัญด้านต่างๆ สมัยรัตนโกสินทร์ ภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่น่าภาคภูมิใจ และควรค่าแก่การอนุรักษ์

โดยใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูล วิธีการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการทางสังคม

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสามารถใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์ สืบค้นเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อฝึกทักษะการสืบค้นข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความเข้าใจความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม เกิดความรักและภาคภูมิใจ ชำรงความเป็นไทย สามารถดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

1.3 โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒)

ตารางที่ 2.1 หน่วยการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส 16102 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด	จำนวน ชั่วโมง
1	วิธีการศึกษา ประวัติศาสตร์	ส 4.1 ป.6/1 ส 4.1 ป.6/2	การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์จะ ทำให้ข้อมูลที่ได้มามีความถูกต้อง ชัดเจน และหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ช่วยยืนยัน เรื่องราวทางประวัติศาสตร์	7
2	ประเทศเพื่อนบ้าน	ส 4.2 ป.6/1	อาเซียนเกิดจากการร่วมมือกัน ทางด้านเศรษฐกิจสังคมและ วัฒนธรรม	11
3	ความร่วมมือใน ภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	ส 4.2 ป.6/2	การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศ เพื่อนบ้านจะทำให้เข้าใจและนำไปสู่ ความ สำคัญที่ดีต่อกัน	3

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด	จำนวน ชั่วโมง
4	พัฒนาการของไทย สมัยรัตนโกสินทร์	ส 4.3 ป.6/1 ส 4.3 ป.6/2	พัฒนาการสมัยรัตนโกสินทร์ เป็น ช่วงเวลาที่ชาติไทยนั้นมีปัจจัยหลาย อย่างที่จะส่งเสริมความเจริญรุ่งเรือง ทางเศรษฐกิจและการปกครองของ ไทยมาจนถึงปัจจุบัน	10
5	ผลงานของบุคคล สำคัญสมัย รัตนโกสินทร์	ส 4.3 ป.6/3	การเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติและผลงาน ของบุคคลสำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ เพื่อนำแบบอย่างไปปรับใช้ในการ ดำเนินชีวิต และเกิดความภาคภูมิใจ ในบรรพบุรุษของเรา	5
6	ภูมิปัญญาสมัย รัตนโกสินทร์	ส 4.3 ป.6/4	ศิลปกรรม วรรณกรรม เป็นภูมิปัญญา ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ที่สืบทอดมา จากอดีต ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของ ชาติไทย คนรุ่นปัจจุบันควรภาคภูมิใจ ในความรุ่งเรือง และช่วยกันสืบทอด	4

จากตารางที่ 2.1 หน่วยการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปี
การศึกษา 2562 มีจำนวน 6 หน่วย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกเนื้อหาที่นำมาออกแบบแผนการ
จัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง พัฒนาการของไทย
สมัยรัตนโกสินทร์ จำนวน 10 ชั่วโมง

1.4 พัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์

1.4.1 การเลือกพระราชวังใหม่

หลังจากสิ้นสุดสมัยกรุงธนบุรี พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
มหาราช ก็ได้ทรงเลือกสร้างพระราชวังแห่งใหม่ ทำเลที่ทรงเลือกจะสร้างพระราชวังนั้น เคยเป็น
ทำเลที่อยู่ของชาวจีน ซึ่งตามธรรมเนียมสมันนั้น ทางไทยเรายอมให้ปกครองตัวเอง มีหัวหน้าซึ่ง
ไทยตั้งและให้มีศถึงชั้นพระยา เมื่อได้ทรงชดเชยค่าเสียหายให้พอสมควรแล้ว ทรงขอร้องให้ชาว

จีนย้ายไปอยู่ตำบลลำเพ็ญ อันยังคงเป็นศูนย์กลางของที่อยู่และการค้าขายของชาวจีนจนกระทั่งปัจจุบัน เมื่อชาวจีนอพยพไปแล้ว บริเวณที่ดินซึ่งเหลือเป็นที่ว่างก็โปรดให้สร้างรั้วไม้ แทนกำแพงขึ้น และสร้างพลับพลาไม้อันตกแต่งอย่างวิจิตร เพื่อจะได้ทรงจัดให้มีพระราชพิธีปราบดาภิเษกได้อย่างรวดเร็ว ในอาณาบริเวณที่จะสร้างพระราชวังและพระราชธานีถาวรต่อไป (ลำจุล ฮวบเจริญ, 2548, น.63)

1.4.2 การสถาปนาอาณาจักรรัตนโกสินทร์

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ปราบดาภิเษกเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติแล้ว ได้ทรงพระราชดำริว่า “เมืองธนบุรีนี้ ฝั่งปากตะวันออกเป็นที่ชัยภูมิดีกว่าที่ปากตะวันตก โดยเป็นที่แหลม มีลำน้ำเป็นขอบเขตอยู่กว่าครึ่ง ถ้าตั้งพระนครข้างฝั่งตะวันออก แม่น้ำเข้าศึกยกมาติดถึงชนพระนครก็จะต่อสู้ป้องกันได้ง่ายกว่าอยู่ข้างฝั่งตะวันตก ฝั่งตะวันออกนั้นเสียแต่เป็นที่ลุ่ม เจ้ากรุงธนบุรีจึงได้ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตกซึ่งเป็นที่ดอน แต่ก็เป็นที่ค้ำน้ำเซาะทรุดพังอยู่เสมอไม่ถาวร พระราชมณเฑียรสถานเล่าที่ตั้งอยู่ในอุปจาร ระหว่างวัดแจ้งและวัดท้ายตลาดขนานอยู่ทั้งสองข้าง ควรเป็นที่รังเกียจ” ในการสร้างพระนครใหม่ไม่ได้ทำคราวเดียวสำเร็จ เพราะในระหว่างนั้นบ้านเมืองยังไม่สงบเรียบร้อย ดังจะเห็นได้ว่าในปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๓๒๘ พม่าก็ยกทัพมาทุกทาง หากแต่ไทยไปสกัดตีทัพหลวงของพม่าแตกเสียก่อน ข้าศึกจึงมิได้เข้ามาถึงพระนคร การสร้างพระนครในครั้งนั้นจึงทำเป็นสองระยะ คือระยะเบื้องต้นคงรักษากรุงธนบุรีเดิมเป็นที่มั่น เป็นแต่ย้ายพระราชวังกับสถานที่ต่างๆ ในรัฐบาลมาตั้งในกรุงธนบุรีทางปากตะวันออก ต่อมาในระยะที่ ๒ จึงได้ขุดคูขยายเขตพระนครออกไปทางตะวันออกแต่ฝั่งเดียว แล้วรื้อกำแพงกรุงธนบุรีทางปากตะวันตกเสีย คงรักษาแต่ที่ริมแม่น้ำเป็นเขื่อนหน้าพระนครที่สร้างใหม่ สิ่งสำคัญที่โปรดให้สร้างพร้อมกับสร้างพระนครก็คือ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ครั้นเสร็จการฉลองพระนครแล้ว จึงพระราชทานนามพระนครใหม่ให้ตรงกับนามพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากรว่า “กรุงเทพมหานคร บวร รัตนโกสินทร มหินทรอยุธยา มหาฉลภพ นพรัตนราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศมหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์” ซึ่งต่อมาในรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแปลสร้อยที่ว่า บวรรัตนโกสินทร เป็นอมรรัตนโกสินทร นอกนั้นคงเดิม (สมบัติ พลายน้อย, 2527, น.10-14)

1.4.3 สถาบันพระมหากษัตริย์กับประเทศไทย

มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ได้สรุปถึง (2545, น.6-10) สถาบันพระมหากษัตริย์ในประเทศไทยว่า เป็นศูนย์รวมใจชาวไทยที่สืบทอดมายาวนานหลาย ศตวรรษ เป็นวัฒนธรรมการปกครองที่มีความสำคัญ บ่งบอกถึงแนวคิด ความเชื่อ และความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆ ที่หลอมรวมจิตใจชาวไทยให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและสร้างสรรค์ให้เกิดความ

ผาสุก ของสังคมาโดยรวมได้ วัฒนธรรมการปกครองระบบกษัตริย์ของประเทศไทยจึงมีความผูกพันอย่าง แนบแน่นต่อสังคมาไทยมาแต่อดีตจนปัจจุบัน

แนวคิดที่ว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ปกครองที่มีคุณลักษณะพิเศษนั้นสืบเนื่องมาจาก วัฒนธรรมความเชื่อทางศาสนา ซึ่งพัฒนาและผสมผสานมาจากแนวคิดหลักต่างๆ ๓ ประการ คือ ประการแรก เป็นแนวคิดพราหมณ์ฮินดูซึ่งถือว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งกษัตริย์คือองค์อวตารของ พระผู้เป็นเจ้าในศาสนาพราหมณ์ฮินดูซึ่งมีหน้าที่หลักในการชำระไว้ซึ่งความผาสุกของโลกมนุษย์ ประการที่สอง เป็นแนวคิดของพระพุทธศาสนา ซึ่งนอกจากความเชื่อเรื่องบุญกรรมที่สั่งให้ เป็นผู้มิบารมีแล้ว ยังมีความเชื่อว่าองค์พระมหากษัตริย์ทรงมีสถานะเป็นพระพุทธเจ้าและเป็นเทพ ประการที่สาม แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างบิดา-บุตร อันเป็นแนวคิดพื้นเมืองดั้งเดิมที่เน้นความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง ซึ่งต่างไปจากสังคมาที่มีวรรณะ

แนวคิดทั้ง ๓ ประการนี้แสดงคติความเชื่อเรื่องสถานะขององค์พระมหากษัตริย์ที่ผสมผสานกัน พระมหากษัตริย์ไทยนับแต่อดีตมิได้ทรงดำรงพระองค์เป็นเฉพาะองค์อวตารแห่งพระผู้เป็นเจ้าของศาสนาพราหมณ์ฮินดู หรือเป็นผู้บำเพ็ญบุญบารมีเฉพาะพระองค์แต่ยังทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ เช่นเดียวกับบิดาผู้ดูแลบุตรด้วย

นอกจากนั้นพระมหากษัตริย์ยังทรงดำรงหลักราชธรรมในพระพุทธศาสนา ได้แก่ ทศพิธ- ราชธรรม ๑๐ ประการ สังคหวัตถุ ๔ ประการ และจักรวรรดิวัตร ๑๒ ประการ เมื่อประสานกับ ลักษณะวัฒนธรรมการปกครองแบบบิดา-บุตรแล้ว จึงเป็นเหตุให้พระมหากษัตริย์ในประเทศไทยมี พระราชสถานะอันสูงส่งควรแก่การยกย่องสรรเสริญยิ่ง

ในสมัยกรุงสุโขทัย ความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชนมีความใกล้ชิดกันมาก พระมหากษัตริย์ทรงดูแลทุกข์สุขของประชาชนดังบิดาผู้ดูแลบุตร ดังปรากฏบันทึกในศิลาจารึกหลักที่ ๑ ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ที่สำคัญมากก็คือวัฒนธรรมการปกครองในระบบกษัตริย์นั้นเป็นการ ปกครองโดยมีมนุษยธรรม จารึกสุโขทัยหลักที่ ๓๘ วัดพระมหาธาตุ-วัดสระศรีพุทธศักราช ๑๙๔๐ ว่า พระมหากษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย “จักใคร่จัดพระราชสีมานี้คั่งมนุษยธรรม (อย่าง) พระยารามราช” คือ กษัตริย์ในกรุงสุโขทัยได้ปกครองประชาชนอย่างมีมนุษยธรรมเช่นเดียวกับพ่อขุนรามคำแหง กษัตริย์ แห่งกรุงสุโขทัยเอาพระราชหฤทัยใส่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินของพระองค์ดังปรากฏหลักมนุษยธรรมในไตรภูมิ พระร่วงว่า “รู้จักคิดเลขาบ แลรู้จักที่อันเป็นบาปแลบุญ แลรู้จักประโยชน์ในชั่วนี้ชั่วหน้า แลรู้จักกลัว แก่บาปแลละอายแก่บาป รู้จักว่ายากว่าง่าย แลรู้รักที่รักน้อง แลรู้เอ็นดูกรุณาต่อผู้เข็ญใจ แลรู้ยำเกรง พ่อแม่ ผู้เฒ่าผู้แก่ สมณพราหมณาจารย์อันอยู่ในสิกขาบทของพระพุทธเจ้าทุกเมื่อ แลรู้จักคุณแก้ว ๓ ประการ” อันแสดงให้เห็นความ

ผูกพันระหว่างกษัตริย์ในฐานะของบิดา-บุตร ในการสอนให้ทำความดี ให้รู้จักบาปบุญและหลักธรรมต่างๆ

ในสมัยอยุธยา พระราชสถานะของพระมหากษัตริย์เปลี่ยนแปลงไปบ้าง เมื่อมีคติความคิด เกี่ยวกับสมมติเทวราชมาผสมผสาน พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเสมือนเทพเจ้า ดังปรากฏพระนามของ พระมหากษัตริย์สมัยอยุธยา เช่น สมเด็จพระรามาธิบดีสมเด็จพระรามราชา สมเด็จพระอินทราชา สมเด็จพระเอกาทศรถ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นทั้งพระนามของเทพเจ้า ของพราหมณ์ฮินดูและเทพเจ้าในความเชื่อพื้นถิ่นทั้งสิ้น นอกจากนี้พระราชกรณียกิจทั้งปวงของ พระเจ้าแผ่นดินดังที่ปรากฏในพระราชพิธี๑๒ เดือน หรือที่ตราไว้ในกฎหมายเทียรบาลก็ดีล้วนเป็นไป เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน อาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมการปกครองในระบบกษัตริย์ของยุคนั้น ยังคงสืบทอดมาจากแบบฉบับของกรุงสุโขทัยที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบิดา-บุตร แม้บันทึกของชาวต่างชาติเช่นลาลูแบร์หรือแซร์แวสก็ยังคงระบุว่าการลงโทษขุนนางในราชสำนักนั้น “เสมอด้วยบิดากระทำ แก่บุตร และมีได้ทรงลงอาญาอย่างตระลาการที่ใจเหี้ยมหรือเจ้าขุนมูลนายที่เอาแต่โทษจริตได้กระทำ แก่ทาส”

ต่อมาในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์วัฒนธรรมการปกครองในระบบเดิมยังสืบทอด และธำรงไว้ได้เป็นอย่างดีในการสร้างความเป็นปึกแผ่นของบ้านเมืองและการสร้างขวัญกำลังใจให้เกิด ขึ้นในหมู่ประชาชน ดังแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชว่า “ตั้งใจ จะอุปถัมภ์ก ขอยกวรพุทธศาสนา ป้องกันขอบขันขสมา รักษาประชาชนแลมนตรี” หรือคติ “พระมหาสมมุติราช” ซึ่งรวมความเป็นพระราชามหากษัตริย์ก็ได้ปรากฏชัดเจนในประกาศพระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชใน พ.ศ. ๒๓๒๘ ว่า “พรรณพฤษชาลสิ แลสิ่งของในแผ่นดินทั่วเขตพระนคร ซึ่งหาผู้หวงแหนมมิได้นั้น ตามแต่สมณชีพรามณาจารย์ราษฎร์ ประรณนาเถิด”

แนวคิดดังกล่าวยังได้สืบทอดมาจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ส่วนที่ได้ปรับเปลี่ยนเป็นสากลก็คือพระมหากษัตริย์ทรงสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ทรงเรียนรู้ ศิลปวิทยาต่างๆ และทรงเข้าถึงประชาชนมากขึ้น อนึ่ง ตั้งแต่ในรัชกาลที่ ๔ เริ่มมีแนวคิดในการ เปลี่ยนแปลงและยอมรับฐานะแห่ง “มหาชนนิกรสโมสรสมมติ” มากขึ้น และพระบาทสมเด็จพระ จอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับพระมหากษัตริย์เป็นสิ่งจำเป็น ดังเช่น ความตอนหนึ่งในประกาศเรื่องดาวหางปีระกาตรีศกัว่า

พระเจ้าแผ่นดินคนทั้งปวงยกย่องไว้เป็นที่พึ่ง ใครมีทุกข์ร้อนถ้อยความประการใด ก็ ย่อมมาร้องให้ช่วย ดังหนึ่งทารกเมื่อมีเหตุแล้ว ก็มาร้องหาบิดามารดา เพราะฉะนั้นพระเจ้า

แผ่นดินเชื่อว่าคนทั้งปวงยกย่องให้เป็นบิดามารดาของตัว แล้วก็มีความกรุณาแก่คนทั้งปวง ดั่งหนึ่ง
บิดามารดากรุณาแก่บุตรจริงๆ โดยสุจริต

นอกจากนั้นการที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระผนวช ได้
เสด็จชุกงค์ตาม หัวเมืองต่างๆ ก็ยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชน
อีกด้วย เพราะได้ ทรงรู้จักวิถีชีวิตของราษฎรอย่างแท้จริง ในรัชกาลต่อมาพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรงได้รับการยอมรับจากขุนนางทั้งปวงอย่าง “อเนกนิกรสโมสรสมมติ” ที่
ทั้งพระสงฆ์พระราชาวงศ์ และขุนนางเห็นพ้องกันให้พระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์

ตลอดเวลาที่ผ่านมา นับแต่สมัยสุโขทัยแม้จะมีการเปลี่ยนแผ่นดินหรือมีการ
เปลี่ยนราชวงศ์แต่ แนวคิดระบบการปกครองแบบกษัตริย์ที่เคยมีมานั้นหาได้เปลี่ยนไปด้วยไม่ ใน
ระบอบประชาธิปไตย พระมหากษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจผ่านกระบวนการ ๓ องค์คร คือ
อำนาจนิติบัญญัติบริหาร และ ตุลาการ เสมือนผู้แบ่งเบาพระราชภาระของพระองค์ แต่
พระมหากษัตริย์ก็ยังทรงมีพระมหากรุณา พระราชทานพระบรมราโชวาทสั่งสอน ชี้นำแนวทางการ
ดำเนินชีวิตที่ถูกที่ควร มีศีลธรรมกำกับ ทั้ง ทรงปฏิบัติพระองค์เป็นแบบอย่าง ด้วยพระมหา
กรุณาธิคุณนี้คนไทยจึงยังคงมีความผูกพันกับองค์ พระมหากษัตริย์มากเช่นเดิม คนไทยมีคำเอ่ยพระ
นามพระมหากษัตริย์อยู่หลายคำที่บ่งบอกความรู้สึก ยกย่องเทิดทูนและผูกพันต่อพระองค์เช่นคำว่า
พระเจ้าแผ่นดิน พระเจ้าอยู่หัว เจ้าชีวิต ทั้ง ๓ คำนี้มี นัยสำคัญดังนี้

พระเจ้าแผ่นดิน ตามรูปศัพท์หมายถึงผู้ปกครองที่เป็นเจ้าของแผ่นดิน คือผู้นำที่
มีสิทธิขาดใน กิจการของแผ่นดินและสามารถพระราชทานที่ดินให้แก่ผู้ใดผู้หนึ่งได้แต่ในสังคมไทย
พระเจ้าแผ่นดิน ทรงเป็นเจ้าของแผ่นดินผู้ทรงบำรุงรักษาแผ่นดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้
ประชาชนสามารถใช้ที่ดินในพระราชอาณาเขตของพระองค์ให้เกิดประโยชน์ เช่น ทำการเพาะปลูก
ให้ได้ผล ตลอดจน เอาพระราชหฤทัยใส่ในการบำรุงแผ่นดินให้มีความอุดมสมบูรณ์อยู่เป็นนิจ ดังที่
ปรากฏเป็น โครงการ พระราชดำริต่างๆ ในปัจจุบันนี้และเป็นที่ยอมรับในสากลว่าพระเจ้าแผ่นดิน
ไทยทรงงานหนักที่สุด ในโลก และทรงรักประชาชนของพระองค์อย่างแท้จริง

พระเจ้าอยู่หัว เป็นคำเรียกพระเจ้าแผ่นดินที่แสดงความเคารพเทิดทูนอย่าง
สูงสุดและเป็นยอด ของมงคลทั้งปวง พระเจ้าอยู่หัวหรือพระพุทธเจ้าอยู่หัวหมายถึงการยอมรับพระ
ราชสถานะของพระเจ้า แผ่นดินว่าทรงเป็นองค์พระพุทธรเจ้า ดังนั้นจึงทรงเป็นที่รวมของความเป็น
มงคล สิ่งของต่างๆ ที่ พระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์พิธีกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นโดยพระบรมราช
โองการ และการได้เข้าเฝ้า ทูลละอองธุลีพระบาท หรือได้เห็นพระเจ้าอยู่หัว จึงล้วนแต่เป็นมงคล
ทั้งสิ้น

เจ้าชีวิต เป็นคำเรียกพระเจ้าแผ่นดินที่แสดงพระราชอำนาจเหนือชีวิตคนทั้งปวงที่อยู่ในพระราชอาณาเขต คำคำนี้อาจหมายถึงพระเจ้าแผ่นดินที่ทรงสิทธิ์ในการปกป้องคุ้มครองชีวิตประชาชนให้พ้นภัย วิกฤติทั้งปวง หรือลงทัณฑ์ผู้กระทำความผิดต่อพระราชกำหนดกฎหมาย ตลอดจนทรงชุบชีวิตข้าแผ่นดิน ให้มีความสุขลวงความทุกข์ ทั้งนี้สุดแต่พระเมตตาพระกรุณาธิคุณอันเป็นล้นพ้นของพระองค์แต่ใน สังคมไทยปัจจุบันนั้น คำว่า เจ้าชีวิต หมายถึงพระเจ้าแผ่นดินผู้พระราชทานกำเนิดแนวคิดโครงการต่างๆ 10 แก่ประชาชน โดยมีได้ทรงใช้พระราชอำนาจล่องไปเกินขอบเขตแห่งราชনীติธรรม แต่ทรงดำรงธรรมะ เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจวินิจฉัยเรื่องทั้งหลายทั้งปวงด้วย

นอกจากนั้นยังปรากฏในคำที่ประชาชนเรียกแทนตนเองว่าข้าพระพุทธเจ้า ซึ่งมีความหมาย ลึกซึ้งว่าพระมหากษัตริย์ หรือพระเจ้าแผ่นดิน หรือพระเจ้าอยู่หัว หรือเจ้าชีวิตนั้นเป็นเสมือนหนึ่ง พระพุทธเจ้าผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ประชาชนทุกคนต่างได้พึ่งพระบารมีอยู่เป็นนิมิตเหมือนอยู่ใต้ พระบรมโพธิสมภาร กล่าวได้ว่าวัฒนธรรมการปกครองของสังคมไทยแม้จะมีความเปลี่ยนแปลงผ่าน ยุคสมัยต่างๆ ก็ยังคงรักษาแนวคิดเดิมคือความสัมพันธ์อันใกล้ชิดเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างพระมหา- กษัตริย์กับประชาชนและศาสนาไว้ได้เป็นอย่างดีเพราะไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าใด “พระราชาก็ยัง เป็นกำลังของคนทุกชั้นทุกวัย” ซึ่งได้ทรงสงเคราะห์โดยทั่วทุกชนชั้นวรรณะให้เกิดความผาสุกอยู่เป็นนิมิต ตรงตามหลักมนุษยธรรมในไตรภูมิพระร่วงดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นอย่างไม่เสื่อมคลาย และทรง เป็นศูนย์รวมความจงรักภักดีของคนไทยตลอดไป

1.4.4 พระมหากษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

รัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

องค์พระผู้เป็นปฐมแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ องค์พระผู้สถาปนาพระราชวงศ์จักรี และองค์พระผู้สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ มีพระนามเดิมสมัยสามัญชนว่า ทองด้วง ถือกำเนิดในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ แห่งราชวงศ์บ้านพลูหลวง อันเป็นราชวงศ์สุดท้ายสมัยกรุงศรีอยุธยา (ลำจุล ฮวบเจริญ, 2548, น.1)

รัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีพระนามเดิมว่า ฉิมเล็ก พระราชสมภพที่บ้านอัมพวา ตำบลบางช้าง จังหวัดสมุทรสงครามทรงเป็นพระราชโอรสลำดับที่ 4 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี พระราชสมภพในช่วงที่สมเด็จพระราชบิดารับราชการตำแหน่งหลวงยกกระบัตร มณฑลราชบุรี เมื่อสมเด็จพระราชบิดาทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งราชวงศ์จักรี และสถาปนาพระราชวงศ์เมื่อ

ปีพุทธศักราช ๒๓๒๕ พระองค์ทรงได้รับการสถาปนาเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร (ลำจุล ฮวบเจริญ, 2548, น.147)

รัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระราชโอรสพระองค์ใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) ใน เจ้าจอมมารดาเรียม มีพระนามเดิมว่าพระองค์เจ้าทับ สมเด็จพระบรมชนกนาถทรงสถาปนาขึ้นดำรงพระยศเป็นเจ้าต่างกรม มีพระนามกรมว่า พระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (ลำจุล ฮวบเจริญ, 2548, น.215)

รัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 4 แห่งมหากษัตริย์บรมราชวงศ์ เป็นพระโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 และสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี มีพระเชษฐาและพระอนุชา ร่วมสมเด็จพระบรมราชชนนี 2 พระองค์ (ข้า บุนนาค, 2548: ก) เมื่อพระชนมายุได้ 9 พรรษา ได้รับสถาปนาเป็นเจ้าฟ้ามงกุฎ มีพระราชอนุชาร่วมพระราชมารดา คือ เจ้าฟ้าจุฑาญาติ ซึ่งต่อมาได้รับสถาปนาเป็น พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว สวรรคต ขุนนางผู้ใหญ่ซึ่งประกอบด้วยเจ้าพระยาพระคลัง ว่าที่สมุหพระกลาโหม พระยาราชสุภาวดีว่าที่สมุหนายก เป็นต้น ได้อัญเชิญสมเด็จพระอนุชาธิราชเจ้าฟ้ามงกุฎซึ่งผนวชอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหาร ให้เสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติ (ลำจุล ฮวบเจริญ, 2548, น.275)

รัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี พระนามเดิมว่า สมเด็จพระเจ้าฟ้าชายจุฬาลงกรณ์ เมื่อสมเด็จพระราชบิดาได้เสด็จสวรรคตแล้ว พระองค์ได้เสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติครั้งแรก แต่เนื่องจากขณะนั้นพระองค์มีพระชนมายุเพียง 16 พรรษา ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ จึงได้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (ลำจุล ฮวบเจริญ, 2548, น.354)

รัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เป็นพระราชโอรสพระองค์ที่ ๒๔ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระองค์ที่ ๒ ในสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมชนกนาถ และสมเด็จพระบรมราชชนนีตรัสเรียกว่า “ลูกโต” โตขึ้นมาในพระบรมมหาราชวัง ทรงมีพระชาติวุฒิ อันสูงยิ่ง พระองค์ทรงมีพระธรรมจริยาอันน่ารัก มิได้ทรงชุกชอนอย่างเด็กอื่นๆ ในวัย

เดียวกันผู้ใหญ่นี้ให้ทรงทำอะไรก็ทรงทำเก็บจะกล่าวได้ว่า เป็นผ้าพับไว้ (ลำจุล ฮวบเจริญ, 2548, น. 456)

รัชกาลที่ 7 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๓๖ ได้รับพระราชทานพระนามว่า สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์ฯ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้เลื่อนสมเด็จพระเจ้า น้อยยาเธอ เจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์กรมขุนสุโขทัยธรรมราชา ขึ้นเป็นสมเด็จพระเจ้าน้อยยาเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมหลวง และทรงสถาปนาขึ้นเป็นรัชทายาทในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๓ เมื่อพระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต พระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ทรงอัญเชิญสมเด็จพระเจ้า น้อยยาเธอ เจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์กรมหลวงสุโขทัยธรรมราชาขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๗ ในวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ ได้ประกอบพิธีอภิเษกสมรสพระราชทานกับหม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณี (มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา, 2545, น. 228-232)

รัชกาลที่ 8 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ทรงเป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระเจ้าน้อยยาเธอ เจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ กับ หม่อมสังวาลย์ มหิดล ณ อยุธยา พระองค์ขึ้นครองราชย์สมบัติเมื่อพระชันษาเพียง 9 พรรษา โดยสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติตั้งคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประกอบด้วยพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นอนุวัตน์จาตุรนต์ เป็นประธาน พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภาและเจ้าพระยาযะมราช (ปั้น สุขุม) (ลำจุล ฮวบเจริญ, 2548, น.569-570) รัชกาลที่ 8 ทรงมีพระราชจริยาวัตรอันงดงาม มีพระเมตตาสูง เป็นที่เคารพรักของชาวไทยมาก เสด็จประพาสเยี่ยมเยียนราษฎรทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด มีพระราชกรณียกิจมากมายเป็นที่เคารพสักการะของพสกนิกรทั่วไป (บุญร่วม เทียมจันทร์, 2550, น.34-35)

รัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

ทรงเป็นพระโอรสลำดับที่ 3 ในสมเด็จพระราชบิดา เจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมหลวงสงขลานครินทร์ และ สมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาลย์ พระองค์เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติสืบต่อจากพระบรมเชษฐาธิราช ได้รับการเฉลิมพระบรมนามาภิไธยว่า “พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร์ สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร” (ลำจุล ฮวบเจริญ, 2548, น.579-580)

รัชกาลที่ 10 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร พระนามเดิมว่า สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ เป็นพระราชโอรสพระองค์เดียวในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมหาราชจักรีรัชกาลที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์กับสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชสมภพ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2495 เสด็จทรงราชย์สืบสันตติวงศ์ตามธรรมเนียมราชประเพณีที่แผ่นดินว่างกษัตริย์ เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พุทธศักราช 2559 (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, 2560, น.17)

1.4.5 พัฒนาการของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

1) พัฒนาการของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น (พ.ศ.2325-2394)

(1) ด้านการเมืองการปกครอง ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 จนถึงพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 สังคมไทยยังคงใช้รูปแบบตามอย่างสมัยอยุธยาตอนปลาย และสมัยธนบุรี แต่ก็มี การดัดแปลงบ้าง บางอย่าง พระมหากษัตริย์ยังทรงอยู่ในตำแหน่งสูงสุดของสังคมและการปกครองประเทศเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาจสมบูรณาญาสิทธิราชย์

(2) ด้านสังคมและวัฒนธรรม พระมหากษัตริย์ยังทรงอยู่ในตำแหน่งสูงสุดของสังคมและการปกครองประเทศรองลงมาคือพระมหากุปราชซึ่งเป็นเจ้าวังหน้า ตำแหน่งกรมพระราชวังบวรสถานมงคล และกลุ่มเจ้านายหรือพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งเป็นผู้สืบเชื้อสายใกล้ชิดของพระมหากษัตริย์มีตำแหน่งลดหลั่นกันลงมา ถัดมาคือ กลุ่มขุนนาง ไพร่และทาส (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, 2558, น.110)

(3) ด้านเศรษฐกิจ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเศรษฐกิจเป็นแบบพึ่งพาตนเอง โดยทำการเกษตรเป็นหลัก สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในสมัยรัชกาลที่ 1 เกิดภาวะสงครามลดน้อยลง รัชกาลที่ 1 ทรงหันมาปรับปรุงประเทศ พื้นฟูเศรษฐกิจที่ทรุดโทรมไป ส่งเสริมการค้ากับจีน ส่งเครื่องราชบรรณาการไปจีนและติดต่อกับ อินเดีย ชาว และมลายู โดยบรรทุกด้วยเรือสำเภา ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 2 ส่งเสริมสนับสนุนการค้าให้ได้รายได้พอกับรายจ่าย กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ เป็นผู้มืบทบาทย่างมาคในเรืองการค้า จนมีรายได้มาเพิ่มให้พระคลัง และรัชกาลที่ 2 ทรงตรัสเรียกพระองค์ว่า “เจ้าสัว” เมื่อพระองค์ขึ้นครองราชย์เป็นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ก็ยังคงสนับสนุนการค้าหลวงเพิ่มขึ้น ซึ่งรายได้หลักของประเทศในสมัยรัชกาลที่ 3 คือ ภาษีอากร และพระองค์ทรงดำเนินการการค้ากับต่างชาติเพื่อให้รัฐบาลมีรายได้เพิ่มมากขึ้น (ฉัตรทิพย์ นาถสุภาและสมภพ มานะรังสรรค์, 2527, 2558, น.91)

2) พัฒนาการในสมัยปฏิรูปประเทศ (พ.ศ. 2394-2475)

(1) ด้านการเมืองการปกครอง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นช่วงเวลาที่ชาติมหาอำนาจตะวันตกกำลังแข่งขันแสวงหาอาณานิคม ได้แผ่ขยายไปยังประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ทำให้พระองค์ทรงตระหนักว่าถึงเวลาที่ไทยต้องยอมเปิดความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตก โดยทรงวางรากฐานในการยอมรับศิลปะวิทยาการแบบตะวันตก และเริ่มปรับปรุงประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า (กรมศิลปากร ทรงทรวงวัฒนธรรม, 2558, น.130) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริว่าระบบการปกครองเดิมที่มีมาตั้งแต่อยุธยา นั้น ไม่เหมาะสมแก่กาลสมัยของบ้านเมือง เพราะไม่มีการจัดระเบียบการบริหารราชที่ชัดเจน ขอบเขตหน้าที่จึงมักสับสนและซ้ำซ้อนกันเป็นส่วนใหญ่ จึงทรงดำเนินการปฏิรูปการปกครองอย่างเป็นขั้นต่อนับแต่ตั้ง พ.ศ. 2417 เป็นต้นมา (กรมศิลปากร ทรงทรวงวัฒนธรรม, 2558, น.144) ทรงดำริว่าการปฏิรูปการปกครองจะดำเนินไปได้ยากถ้ามิได้มีการปรับปรุงโครงสร้างของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานภาพอันต่ำต้อยของพลเมืองที่อยู่ในฐานะทาสและไพร่ แสดงให้เห็นถึงความไม่เสมอภาค (ธรรมนิติ, 2551, น.63)

ในสมัยรัชกาลที่ 4 พระองค์ให้ความสำคัญต่อประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นมหาอำนาจ ทรงระมัดระวังไม่ให้กระทบกระเทือนสัมพันธไมตรีกับประเทศคู่สัญญา และใช้นโยบายไม่ผูกมัดสัญญากับชาติมหาอำนาจชาติเดียว ทรงเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศมหาอำนาจอื่นอีกด้วยเพื่อถ่วงดุลอำนาจ พระองค์ทราบดีว่าการสู้รบนั้นได้พัฒนามากใช้เวลาลูกรบไม่กี่ชั่วโมง ดังนั้นจึงดำเนินนโยบายเป็นไมตรีด้วยการประนีประนอมถ้อยทีถ้อยอาศัย และสิ่งที่ต่างประเทศต้องการคือ การค้าขายที่ทรงเป็นให้ค้าขายได้สะดวก ทรงใช้การทูตเป็นเครื่องต่อรองความสำเร็จ แม้ว่าพระองค์จะยอมเสียแผ่นดินแดนเขมรส่วนนอกให้ฝรั่งเศสก็ต้องทำ (พลาคิษฐ์ สิทธิชัยกิจ, 2548, น.137-138)

(2) ด้านสังคมและวัฒนธรรม รัชกาลที่ 4 พระองค์ทรงเริ่มเปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมและประเพณีเก่าๆ ที่พื้นสมัยจนหมดสิ้น พระองค์ทรงให้ข้าราชการสวมเสื้อเข้าเฝ้าตามอย่างชาติตะวันตกมีพระราชดำรัสสั่งให้เลิกการเข้าเฝ้าด้วยตัวเปล่าไม่สวมเสื้อ โดยให้เจ้านายและขุนนางสวมเสื้อเข้าเฝ้าเป็นประจำ (พลาคิษฐ์ สิทธิชัยกิจ, 2556, น.120-121) การให้ทูตชาวต่างชาติขึ้นเข้าเฝ้าฯ ในท้องพระโรงโดยไม่ต้องหมอบคลาน ทรงแก้ไขและตรากฎหมายไว้ตลอดรัชกาล พระองค์ยังทรงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่า เป็นสิ่งจำเป็นในการปรับปรุงบ้านเมือง และพัฒนาประเทศให้ทันสมัยเป็นที่ยอมรับของประเทศมหาอำนาจตะวันตก ทรงสนับสนุนริเริ่มจัดการศึกษาสมัยใหม่ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ (ข้า บุนนาค, 2548, น.13) ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้านายและเชื้อพระวงศ์ที่ทรงพระเยาว์เสด็จไป

เรียนภาษาอังกฤษที่สิงคโปร์ กับทั้งทรงเริ่มดำเนินการปฏิรูปการศึกษาด้วยการวางรากฐาน การศึกษาในระบบโรงเรียนขึ้นเป็นขั้นตอน คือ ให้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาไทยแห่งแรกขึ้นใน พระบรมมหาราชวัง (ธรรมนิติ, 2551, น.42) นอกจากนี้แล้วทาสและไพร่ยังถ่วงคุณค่าความเจริญของ ประเทศ โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพราะพลเมืองส่วนใหญ่ที่เป็นทาสจะไร้ฝีมือ ไม่ รู้จักทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยตนเอง ไม่รู้จักการแก้ปัญหาชีวิตในทางที่ควร เช่น การเอาลูกเมียไปขาย เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า พระราชดำริจะเห็นได้จากบางตอนใน “ประกาศกระษัตริย์อายุลูกทาสลูก ไทย” จ.ศ. 1236 ว่า

“...คนพวกหนึ่งมีสันดานหนาแน่นอยู่ด้วยธรรมเนียมเดิม ซึ่งเป็นของชั่ว ประกอบแต่การกดขี่กันแลกัน คนมีเงินข่มเหงคนจน คนวาสนามากกดขี่คนวาสนาน้อย...” (ธรรม นิติ 2551, น.63) ในสมัยรัชกาลที่ 6 ทรงเชื่อว่าการพัฒนาปรับปรุงประเทศจะเป็นเครื่องแสดงถึง ความเจริญก้าวหน้าของประเทศได้อีกทางหนึ่ง เช่น การให้คนไทยมีนามสกุล การใช้คำนำหน้า เด็ก สตรี และบุรุษ การให้ผู้ชายมีภรรยาคนเดียว การจัดการศึกษาภาคบังคับ 4 ปี แก่เยาวชน และ การจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในประเทศไทย ตลอดจนการ กำหนดเวลาให้สอดคล้องกับสากลและการใช้ปฏิทินสุริยคติ (กรมศิลปากร ทรงทรงวงวัฒนธรรม, 2558, น.152-153)

(3) ด้านเศรษฐกิจ ในสมัยรัชกาลที่ 4 มีการจัดเก็บภาษีอากร โดยใช้วิธี เช่นเดียวกับรัชกาลที่ 3 มีการจัดตั้งโรงกระดาษปลีสิทธิการขึ้น เพื่อผลิตเงินเหรียญทองคำขึ้นใช้ แทนเงินพดด้วง มีการสร้างถนนตามแบบอย่างตะวันตก (กรมศิลปากร ทรงทรงวงวัฒนธรรม, 2558, น.130) ในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อแรกขึ้นครองราชย์ ระบบการคลังไม่มีการควบคุมที่รัดกุม การ จัดเก็บภาษีอากรรั่วไหล ทำให้ไม่มีเงินสำหรับการทำนุบำรุงบ้านเมือง พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดให้มีการแก้ไขระเบียบการจัดเก็บภาษีอากรและปฏิรูประบบการคลัง โดยโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์ เพื่อทำหน้าที่จัดเก็บรายได้ของแผ่นดินมารวมไว้ในที่ แห่งเดียวกัน และควบคุมดูแลการจัดเก็บภาษีอากรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ป้องกันไม่ให้เกิดการคอร์รัปชั่นของเจ้าภาษีนาอากร และใน พ.ศ. 2449 โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งธนาคารขึ้นเป็น ครั้งแรก ชื่อว่า สยามกัมมาจล ปัจจุบันคือ ธนาคารไทยพาณิชย์ (กรมศิลปากร ทรงทรงวงวัฒนธรรม, 2558, น.145)

การตั้งหอภาษีรัษฎากรพิพัฒน์ จัดตั้งขึ้นหลังสนธิสัญญาบาวริง พ.ศ. 2398 สมัยรัชกาลที่ 4 การค้าขายระหว่างไทยกับต่างประเทศเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว พ่อค้าชาวต่างชาติได้นำเงินเหรียญดอลลาร์เม็กซิกัน มาขอแลกเป็นเงินไทยมาก จนกระทั่งเงินบาทพดด้วงที่มีอยู่ไม่พอ

จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงพยาบาลสิทธิการขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ผลิตเงินเหรียญด้วยเครื่องจักร มีทั้งที่ทำด้วยทองคำ เงิน ดีบุก และทองแดงเป็นครั้งแรก (ธรรมนิติ, 2551, น.57)

1.4.6 พัฒนาการในสมัยประชาธิปไตย (ตั้งแต่ พ.ศ. 2475- ปัจจุบัน)

1) ด้านการเมืองการปกครอง ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นสถาบันพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย พระมหากษัตริย์มิได้ทรงใช้พระราชอำนาจเต็มอย่างเดิม เพราะอำนาจสูงสุดของประเทศนั้น เป็นของราษฎรทั้งหลาย ทรงใช้พระราชอำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรีและอำนาจตุลาการทางศาล แม้พระราชอำนาจทางการปกครองจะถูกจำกัดลง แต่พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของราษฎร นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงเห็นว่ารัฐบาลใช้วิธีการปกครองไม่ถูกต้องตามหลักการ ก็ทรงสละราชสมบัติ รัชกาลต่อมาคือ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร์ แม้จะเสด็จอยู่ในสิริราชสมบัติไม่นานนัก แต่ก็ยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของราษฎร (กรมศิลปากร ทรงทรวงวัฒนธรรม, 2558, น.26)

2) ด้านสังคมและวัฒนธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เป็นยุวกษัตริย์ที่เสด็จเถลิงถวัลราชสมบัติในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พระองค์แรก ขณะนั้นเป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยประสบกับความผันผวนทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อีกทั้งยังได้รับผลกระทบจากสงครามมหาเอเชียบูรพา และสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นอย่างมาก พระองค์ตระหนักถึงความสำคัญและส่งเสริมการศึกษาของชาติ ได้เสด็จฯ ทอดพระเนตร โรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่างๆ พร้อมทั้งพระราชทานพระราชดำริอันเป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาแต่ละแห่งด้วย นอกจากนี้ ยังทรงสนพระราชหฤทัยในการพัฒนากิจการด้านสาธารณสุข โดยทรงบริจาคพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อสร้างตึกอำนวยการโรงพยาบาลอานันทมหิดล และมีการจัดตั้งโรงเรียนแพทย์แห่งที่สอง คือ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (ปัจจุบัน คือ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรมศิลปากร ทรงทรวงวัฒนธรรม, 2558, น.166-168)

3) ด้านเศรษฐกิจ หลังมีการปรับปรุงรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น มีรัฐบาลพลเรือนหลายชุด มีนโยบายฟื้นฟูสภาพประเทศไทยหลังสงคราม อย่างไรก็ตาม เกิดความตกต่ำทางเศรษฐกิจขึ้นหลายประการ เช่น การขาดแคลนข้าวและสินค้าต่างๆ ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ เกิดภาวะเงินเฟ้อ นำไปสู่ความอดอยากยากไร้ (กรมศิลปากร ทรงทรวงวัฒนธรรม, 2558, น.184) พ.ศ. 2540 เกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐมนตรีเริ่มแก้ไข โดยการตัดงบประมาณลดรายจ่ายภาครัฐ ใช้นโยบายรัฐเข้มงวดและเพิ่มภาษี ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัว แต่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจเลวร้ายลงทุกทีโดยเฉพาะวิกฤตด้านการเงิน จบในที่สุดต้องสั่งปิดสถาบันการเงิน 10 แห่ง ที่มีสถานะหนี้สินท่วมใก้ล้มละลาย และขึ้นภาษีสินค้าฟุ่มเฟือย 10 ชนิด เพื่อ

เพิ่มรายได้ภาครัฐ รัฐบาลประสบปัญหาหนักจากการโจมตีค่าเงินบาท 8 แห่งประเทศไทยจึงต้องนำเงินตรามาสำรองปกป้องครึ่งค่าเงินบาท ซึ่งกลายเป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ไทย (สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2551, น.240-241) สมัยรัชกาลที่ 9 พระองค์ทรงพระราชทานพระราชดำริเพื่อแก้ปัญหาสำคัญของชาติหลายประการ เช่น พระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตน ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และประเทศชาติ โดยเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, 2558, น.171)

ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนบ้านอ่าทอง(วันครู๒๕๐๒)

2.1 ประวัติของโรงเรียน

ที่ตั้งโรงเรียน เดิมทำการสอนอยู่ที่วัดใหม่ ซึ่งต่อมาเรียกว่าวัดศรีทวีป หลังจากนั้นทางราชการได้ขอความร่วมมือ จากคณะครูประถมศึกษาละเงินสร้างโรงเรียน โดยจับฉลากเวียนไปจังหวัดต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2502 ทางอำเภอจับฉลากได้ และจัดหาที่ดินทำการสร้างอาคาร ก็ได้ความอนุเคราะห์แบ่งที่ดินให้รวม 6 ไร่ 1 งาน 50 ตารางวา จากนายเที่ยง บุญเพชร, นายนาม ชูเชิด และประชาชนในเขตหมู่ที่ 4 ได้สร้างอาคารขึ้นจนสำเร็จ เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2502 ทางโรงเรียนได้ย้ายเด็กเข้ามาทำ การสอน และเปลี่ยนชื่อโรงเรียนว่าโรงเรียนบ้านอ่าทอง(วันครู ๒๕๐๒) ในปี พ.ศ. 2504 และต่อมาได้รับที่ดินเพิ่มอีก 2 ไร่ รวมเป็น 8 ไร่ 1 งาน 50 ตารางวา

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านอ่าทอง(วันครู ๒๕๐๒) ได้รับการคัดเลือกให้เป็น โรงเรียนดีประจำตำบลอ่าทอง อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้น อนุบาล 1 ถึงระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนห้องเรียน 19 ห้องเรียน

2.2 วิสัยทัศน์ (Vision)

ภายในปี 2562 นักเรียนโรงเรียนบ้านอ่าทอง(วันครู ๒๕๐๒) ทุกคน มีความรู้ คู่คุณธรรมนำวิชาการ เติบโตการกีฬา สืบสานประเพณี มีวัฒนธรรมไทย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม พร้อมก้าวทันเทคโนโลยี

2.3 พันธกิจ (Mission)

- 2.3.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.3.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตระหนักและมีคุณธรรม
- 2.3.3 จัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อนวัตกรรมที่ทันสมัยในการจัดการศึกษา
- 2.3.4 ส่งเสริมผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ
- 2.3.5 ประสานงานร่วมมือกับชุมชน องค์กรต่างๆ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ

ระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษา

2.3.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

2.3.7 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยในปัจจุบันและอนาคต

2.4 เป้าหมาย

2.4.1 จัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

2.4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้

2.4.3 ดำเนินการให้มีวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัย

ในการจัดการศึกษา

2.4.4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ

2.4.5 ให้ชุมชน และองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.4.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

2.4.7 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นทั้ง

ปัจจุบันและอนาคต

2.5 แผนกลยุทธ์สถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ และการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม นำเยาวชนสู่จิตอาสา บนพื้นฐานความเป็นไทย ดูแลช่วยเหลือนักเรียนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนได้เรียนเต็มศักยภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ

กลยุทธ์ที่ 5 สร้างองค์กรให้เข้มแข็งมีคุณภาพตามแนวทางกระจายอำนาจบนหลักธรรมาภิบาลด้วยการบริหารแบบมีส่วนร่วมเน้นความสัมพันธ์กับชุมชน

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก

3.1 ความหมายของแผนผังกราฟิก

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของแผนผังกราฟิกไว้ดังนี้

ทิสนา เขมมณี (2550, น.388) กล่าวว่าแผนผังกราฟิกเป็นแผนผังทางความคิดซึ่งประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้นๆ การใช้ผังกราฟิกเป็นทักษะที่นักเรียนสามารถนำไปใช้

ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ จำนวนมาก เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้นและจดจำได้นาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเนื้อหาสาระหรือข้อมูลต่างๆ ที่นักเรียนประมวลมานั้นอยู่ในลักษณะกระจัดกระจาย ผังกราฟิกเป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนจัดข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นระบบระเบียบ อยู่ในรูปแบบที่อธิบายให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2551, น.67) ได้ให้ความหมายของแผนผังกราฟิกว่า หมายถึง แบบของการสื่อสารเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างมีระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กะทัดรัด ชัดเจน ผังกราฟิกได้มาจากการนำเสนอข้อมูลดิบ หรือข้อความรู้จากแหล่งต่างๆ มาทำการจัดกระทำข้อมูลในการจัดกระทำต้องใช้ทักษะความคิด การเลือกแบบผังกราฟิก เพื่อนำเสนอ ข้อมูลที่จัดกระทำแล้วตามเป้าหมายที่ผู้นำเสนอต้องการ

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, น.248) ได้ให้ความหมายของแผนผังกราฟิกว่า หมายถึง แผนผังรูปภาพที่แสดงความคิดหรือข้อมูลสำคัญ ที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบระเบียบ ในรูปแบบต่างๆ กัน เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนสามารถนำเอาข้อมูลที่อยู่อย่างกระจัดกระจาย จำนวนมากมาจัดเป็นระบบระเบียบ สามารถอธิบายให้เกิดความเข้าใจและจำจำความรู้ เนื้อหาสาระนั้นๆ ได้ง่ายและยาวนาน

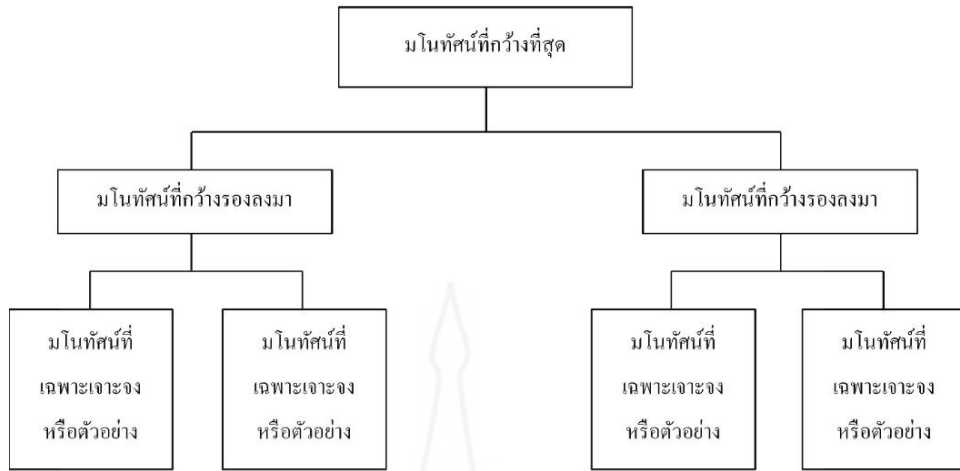
Ellis and Howard (2007, น.1) ได้ให้ความหมายของแผนผังกราฟิกว่า แผนผังกราฟิกเป็นการนำเสนอภาพรวมข้อมูล ในรูปแบบต่างๆ โดยมักนิยมใช้เส้น วงกลม และเป็นแผนภูมิแท่งเพื่อบรรยายข้อมูลพื้นฐาน 4 ด้าน ในห้วงต่อการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นลำดับขั้นสาเหตุหรือผลกระทบ การเปรียบเทียบความแตกต่าง และการแสดงลำดับแบบหมุนเวียนหรือเส้นขนาน

Doug and Melissa. (1999) ได้กล่าวว่า “แผนผังกราฟิก เป็นเครื่องมือที่มีคุณค่า สำหรับใช้ในการเรียนการสอน เพราะสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างไม่สิ้นสุดแบบต่างๆ ของแผนผังกราฟิก แสดงให้เห็นถึงการจัดลำดับกระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์ เป็นกลวิธีที่ใช้ในการทำความเข้าใจสิ่งๆ ที่เรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น”

Liliana Ciascai (2009, น.1) ได้ให้ความหมายของแผนผังกราฟิกว่า แผนผังกราฟิกเป็นตัวอย่าง รูปภาพหรือแบบจำลอง ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล ทำให้เข้าใจข้อมูลได้ในเวลาที่จำกัด

Ae-Hwa et al (2004, น.105) ได้ให้ความหมายของแผนผังกราฟิกว่า เป็นการนำเสนอรูปภาพที่ได้รับการออกแบบเพื่อช่วยในการสอนและการเรียนผ่านการใช้เส้น ลูกศรและพื้นที่เพื่ออธิบายเนื้อหาที่เป็นคำบรรยาย โครงสร้างแบบความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ที่สำคัญ

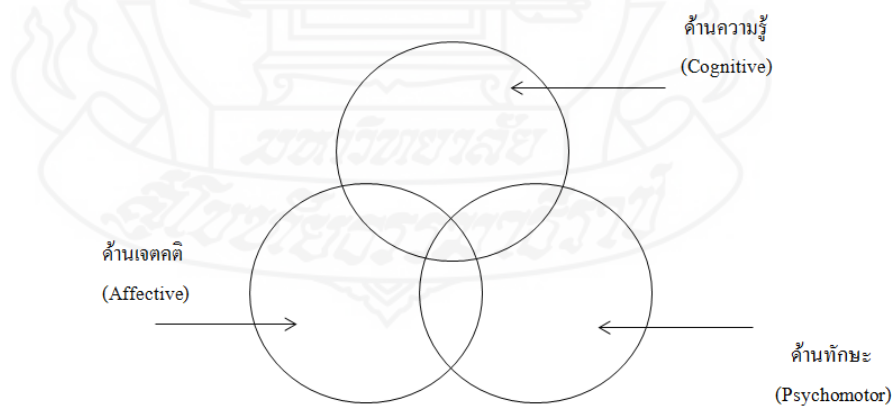
จากความหมายของแผนผังกราฟิกข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า แผนผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้ข้อมูลที่กระจัดกระจาย มานำเสนอข้อมูลโดยใช้ทักษะการคิดที่เชื่อมโยงกัน

ภาพที่ 2.2 ผังมโนทัศน์ (Concept Map) ทิศนา แจมมณี (2545 ก, น.341)

3.2.2 แผนผังกราฟิกที่มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลที่เป็นการเปรียบเทียบ

1) เวนน์ไดอะแกรม (Venn Diagram) เป็นผังวงกลม 2 วง หรือมากกว่า ซ้อนกันอยู่ เป็นผังที่เหมาะสมกับการนำเสนอสิ่ง 2 สิ่งหรือมากกว่า ใช้แสดงได้ทั้งข้อมูลที่มีความเหมือนกันและแตกต่างกัน ส่วนที่ซ้อนกันของวงกลมแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของข้อมูล และส่วนที่ไม่ทับซ้อนกันแสดงให้เห็นความแตกต่างของข้อมูล

ภาพที่ 2.3 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ 3 ด้าน

2) ทีชาร์จ (T-Chart)

เป็นแผนผังที่แสดงความเหมือนและความแตกต่างของสิ่งที่ศึกษา โดยเปรียบเทียบข้อมูลที่ตรงกันข้าม ได้แก่ ความเหมือน ความต่าง ผลดี ผลเสีย สิ่งที่ชอบ สิ่งที่ไม่ชอบและลักษณะเด่น ลักษณะด้อย

ความคิดเห็นที่เหมือนกัน	ความคิดเห็นที่ต่างกัน

ภาพที่ 2.4 ทีชาร์จ (T-Chart) น้ำผึ้ง มีนิต (2545:23)

3) ตารางเปรียบเทียบ (Comparison Matrix)

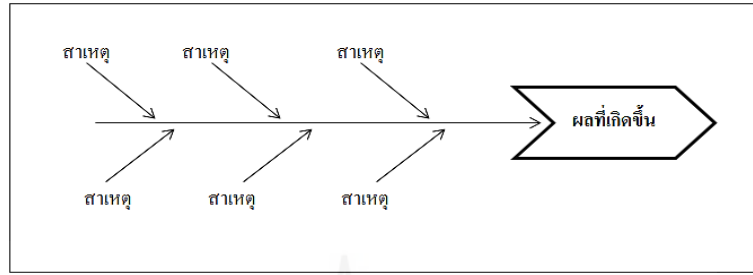
เป็นแผนผังกราฟิกที่นำเสนอข้อมูลในรูปตาราง แสดงการเปรียบเทียบความคล้ายคลึง ความแตกต่างของข้อมูล เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ และการจัดระบบข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู่

หัวข้อที่ต้องการเปรียบเทียบ	ประเด็นที่ 1	ประเด็นที่ 2
สิ่งที่ 1		
สิ่งที่ 2		

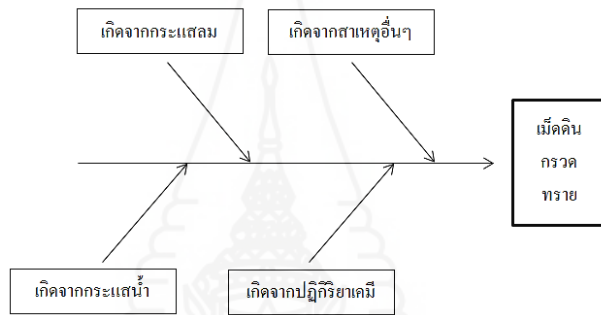
ภาพที่ 2.5 ตารางเปรียบเทียบ (Comparison Matrix) ชนาธิป พรกุล (2543: 66)

3.2.3 แผนผังกราฟิกที่มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลที่เป็นเหตุเป็นผล

1) ฟังก้างปลา (Fish bone map) เป็นผังที่นำเสนอสาเหตุของปัญหา หรือผลของเรื่องใดเรื่องหนึ่งนำเสนอข้อมูลปัญหาที่มีความซับซ้อน ทำให้เห็นปัญหาหลักและปัญหาย่อยได้ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์แก้ปัญหา

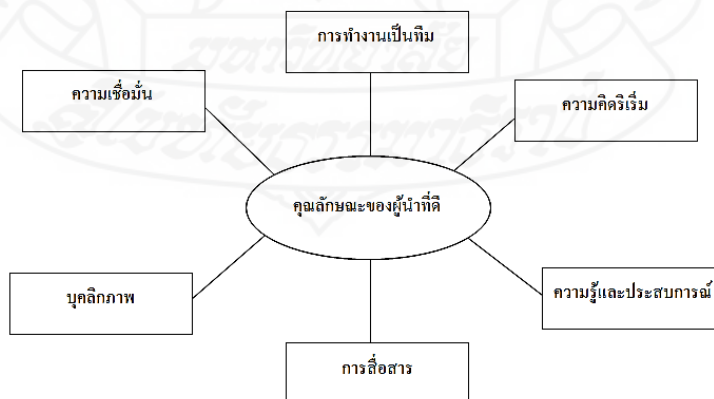

ภาพที่ 2.6 ฟังก้างปลา (Fish bone map) Kagan (1998, pp.89)

ภาพที่ 2.7 ฟังก้างปลา (Fish bone map) ตัวอย่างฟังก้างปลาหาสาเหตุแสดงการกร่อนของหิน
ทิสนา เขมมณี (2545, น.190)

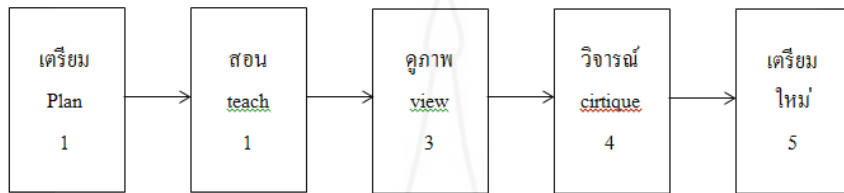
2) ฟังใยแมงมุม (Spider Map) เป็นแผนผังกราฟิกที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดหลักกับแนวคิดย่อยๆ โดยเขียนแนวคิดหลักหรือสาเหตุของสิ่งที่จะศึกษาให้อยู่ตรงกลาง และผลหรือรายละเอียดย่อยๆ ให้ใช้เส้นเชื่อมโยงต่อกันเหมือนใยแมงมุม ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 2.8 ฟังใยแมงมุม (Spider Map) นาดยา ปิรันธนานนท์ (2542, น.28)

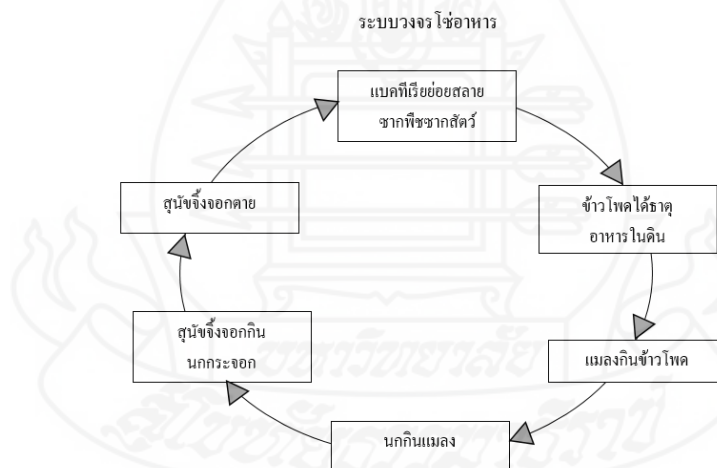
3.2.4 แผนผังกราฟิกที่มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลที่เป็นการเรียงลำดับเหตุการณ์ หรือขั้นตอน

1) ผังลำดับขั้นตอน (A Sequential Map) เป็นแผนผังกราฟิกที่แสดงการเรียงลำดับของเหตุการณ์ ขั้นตอน กระบวนการของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น

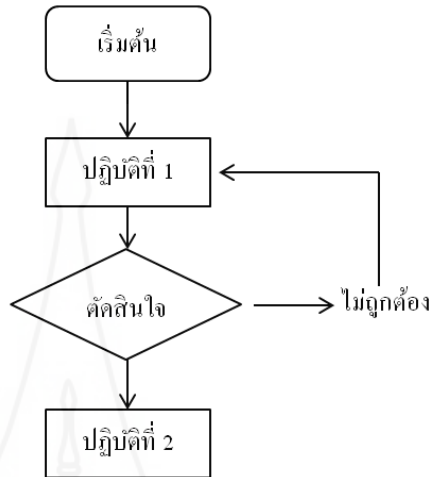
ภาพที่ 2.9 ผังลำดับขั้นตอน (Event Chain) ทิศนา แจมมณี (2545 : 389)

2) ผังวัฏจักร (Cyclical Map) เป็นแผนผังที่แสดงลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันเป็นวงกลมหรือเป็นวัฏจักรที่ไม่มีจุดสิ้นสุด หรือไม่แสดงจุดเริ่มต้นที่แน่นอน

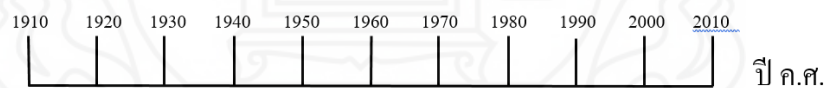
ภาพที่ 2.10 ผังวัฏจักร (Cyclical Map) นาดยา ปิรันธนานนท์ (2542, น.51)

3) Flow chart Diagram เป็นแผนผังกราฟิกที่มีลักษณะเชื่อมเป็นลำดับขั้นตอน เป็นวงจรที่มีได้หลายทิศทาง

ภาพที่ 2.11 Flow chart Diagram น้ำผึ้ง มีนิต (2545, น.25)

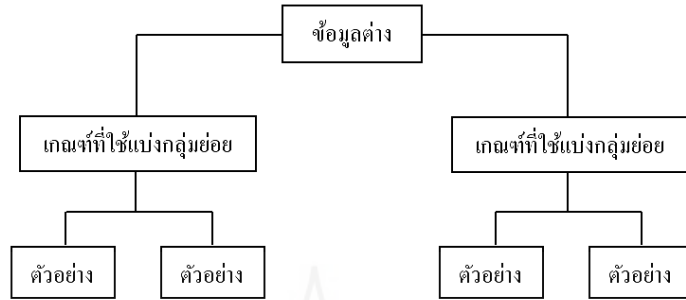
4) ผังไทม์ไลน์ (Time Line / Continuum Diagram) เป็นแผนผังกราฟิกที่ใช้จัดเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา โดยการกำหนดช่วงของระยะเวลาจะเป็นแบบสากล เช่น ปี เดือน สัปดาห์ วัน ชั่วโมง อย่างไรก็ตามหนึ่งก็ได้ โดยมีข้อกำหนดว่าแต่ละช่วงระยะเวลาต้องมีระยะห่างเท่าๆ กัน จากนั้นให้บันทึกข้อมูลที่เป็นเหตุการณ์ เรียงราวลงไปตามระยเวลานั้นๆ

ภาพที่ 2.12 ผังไทม์ไลน์ (Time Line / Continuum Diagram)

ที่มา: พิมพันธ์ เฉชะคุปต์ และเพยาวี ยินดีสุข. (2551, น.67-71)

3.2.5 แผนผังกราฟิกที่มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลที่เป็นการจัดหมวดหมู่และการแบ่งประเภท ผังการจำแนกประเภทของข้อมูล (Classify organizer) เป็นแผนผังกราฟิกที่ใช้แสดงการจัดข้อมูลต่างๆ ที่ต้องการศึกษาออกเป็นหมวดหมู่โดยจัดสิ่งที่มีสมบัติบางประการรวมกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน โดยจะต้องมีเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกเสมอ

ภาพที่ 2.13 ฟังการจำแนกประเภทของข้อมูล (Classsify organizer)

จากการศึกษารูปแบบของแผนผังกราฟิก พบว่า แผนผังกราฟิกที่เหมาะสมกับเนื้อหา เรื่องพัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์ รายวิชาประวัติศาสตร์ ส 16102 ทั้งหมดมี 5 ชนิด ได้แก่ ฟังใหม่ไลน์ ตารางเปรียบเทียบ ฟังก้างปลา ฟังมนทศน์ ฟังความคิด

3.3 การนำแผนผังกราฟิกมาใช้ในการเรียนการสอน

ผู้วิจัย ได้ศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนผังกราฟิกมาใช้ในการเรียนการสอน พบว่า การนำแผนผังกราฟิกมาใช้ในการเรียนการสอน ครูต้องมีความเข้าใจหลักสำคัญในการนำแผนผังกราฟิกมาใช้ว่าแผนผังกราฟิกเป็นเทคนิคที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ครูสามารถใช้แผนผังกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนอื่นได้ แต่ประเภทของแผนผังกราฟิกมีลักษณะที่แตกต่างกัน ครูจะต้องนำไปใช้ประโยชน์ให้เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้ ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนผังกราฟิกมาใช้ในการเรียนการสอนผู้วิจัย สามารถสรุปออกเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.3.1 จุดมุ่งหมาย

ผู้สอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ซึ่งจะทำได้โดยให้ทราบว่าผู้เรียนต้องเรียนรู้อะไรบ้าง และหลังจากจบการเรียนการสอนแต่ละครั้งต้องการให้เกิดสิ่งใดกับผู้เรียน

3.3.2 การวางแผน

ผู้สอนต้องวางแผนการสอน หลังจากกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนแล้วว่า ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายในด้านใดบ้าง จากนั้นผู้สอนวิเคราะห์เนื้อหาสาระว่าตรงกับจุดมุ่งหมายหรือไม่ แล้วนำไปสู่การออกแบบการสอนซึ่งควรเลือกใช้แผนผังกราฟิกที่เหมาะสมเพื่อเป็นเทคนิคในการเรียนรู้เนื้อหา ให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3.3 การสอน

การใช้แผนผังกราฟิกในการสอน ผู้สอนจะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ และนำไปสู่ขั้นตอนต่อไปคือต้องแนะนำแผนผังกราฟิกแต่ละรูปแบบและวิธีการใช้แผนผังกราฟิกรูปแบบต่างๆ ให้ชัดเจน โดยผู้สอนต้องยกตัวอย่างการใช้แผนผังกราฟิกให้เห็นจริง จากนั้นให้ผู้เรียนฝึกใช้แผนผังกราฟิกเป็นกลุ่มย่อยหรือรายบุคคลโดยให้อภิปรายร่วมกันโดยใช้แผนผังกราฟิกในเนื้อหาสาระนั้น

3.3.4 การประเมิน

ผู้สอนสามารถประเมินผู้เรียนได้ทั้ง ระหว่างการสอน และหลังจากการเรียน การสอบจบแล้ว กล่าวคือการประเมินระหว่างการสอนคือการประเมินโดยนำแผนผังกราฟิกของผู้เรียนมาเก็บรวบรวมเป็นผลงานเพื่อนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจได้แก้ปัญหาอย่างถูกต้อง และหลังจากการเรียนการสอนจบแล้ว ผู้สอนสามารถทดสอบความรู้ความเข้าใจเนื้อหาของผู้เรียนได้โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อประเมินผลการเรียนรู้

ดังนั้นเพื่อให้การใช้เทคนิคการสอนโดยแผนผังกราฟิกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูจำเป็นต้องเลือกใช้แผนผังกราฟิกให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเลือกใช้แผนผังกราฟิกให้ถูกเวลาและความเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.4 ประโยชน์ของแผนผังกราฟิก

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของการนำแผนผังกราฟิกมาใช้ ดังนี้ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544, น.126-127) กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้เทคนิคแผนผังกราฟิกสรุปได้ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาการคิดในระดับสูง คือ ฝึกผู้เรียนให้ใช้การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน การเปรียบเทียบ การจัดกลุ่ม การสร้างมโนทัศน์ การสร้างแบบแผน เป็นต้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียน การใช้แผนผังกราฟิกเป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดและปฏิบัติด้วยตนเอง การทำด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจความรู้ เนื้อหาหรือบทเรียนนั้นๆ
3. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจำได้เป็นความจำแบบถาวร เพราะผู้เรียนใช้การคิดในการจัดทำข้อมูล ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงและการได้เห็น ได้วาดภาพ เมื่อมีการออกแบบแผนผังกราฟิก เพื่อนำเสนอเป็นสิ่งช่วยให้ผู้จัดทำแผนผังกราฟิกจำเนื้อหาความรู้ได้นาน
4. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลาย (Multiple Intelligences) การจัดทำแผนผังกราฟิกเป็นการพัฒนาหุปัญญา โดยเฉพาะปัญญา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านความคิด และคณิตศาสตร์ และด้านมิติสัมพันธ์

วลัย พานิช (2549, น.87-88) ได้เสนอประโยชน์ของการสอนโดยใช้แผนผังกราฟิกไว้ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาสาระ ความเชื่อมโยงของเนื้อหาโมโนทัศน์ต่างๆ เน้นให้เห็นวิธีการคิด
2. ช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจจุดประสงค์ของการเรียนรู้และเส้นทางการเรียนรู้ที่ครูจะพัฒนานักเรียน
3. เป็นเครื่องมือที่เรียกว่า “cognitive tools” ช่วยให้นักเรียนวิเคราะห์ หามโนทัศน์ที่กำลังศึกษา หมายความว่า การแบ่งประเภท ความเกี่ยวข้องของข้อมูลที่แสดงลักษณะของมโนทัศน์นั้นๆ เรียงลำดับ (ขั้นตอน) ของสิ่งๆ ที่เกี่ยวกับมโนทัศน์นั้นๆ สาเหตุของเหตุการณ์นั้นๆ หรือผลอันเกิดจากเหตุต่างๆ
4. เป็นเครื่องหมายที่ช่วยพัฒนาให้นักเรียน เกิดทักษะการคิด ครูสามารถเข้าใจความคิดของนักเรียนหรืออีกนัยหนึ่งคือ สามารถตรวจสอบความคิดของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาหรือมโนทัศน์ต่างๆ ได้หรือประเมินความคิดความเข้าใจของนักเรียนได้
5. ใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการสอนแบบบูรณาการ ครูใช้แผนผังกราฟิกเชื่อมโยงความเกี่ยวข้องของเนื้อหาสาระ (content) ที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาต่างๆ (disciplines) กับกระบวนการเรียนรู้ (learning process) ทำให้เกิดทักษะ (skill) แผนผังกราฟิกที่เป็น web เปรียบเสมือนพิมพ์เขียวของครู ทำให้ครูวางแผนการสอนได้ชัดเจนขึ้น
6. แผนผังกราฟิกที่เป็นแผนผังความคิด (concept mapping) สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์หนังสือเรียนก่อนที่ครูจะเลือกใช้เพื่อศึกษาการพัฒนา มโนทัศน์ (conceptual development) ให้แก่นักเรียน
7. ใช้เป็นส่วนหนึ่งสำหรับสื่อความหมายเรียกว่า graphic language หรือสร้างระบบสื่อความหมายของนักเรียนแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดต่างๆ ขณะที่นักเรียนอยู่ในกระบวนการเรียนรู้
8. แสดงให้เห็นรูปแบบของการคิดของนักเรียนทั้งในรูปแบบของการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการ บูรณาการเชื่อมโยง
9. ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาการจัดการระบบการเรียนรู้ของตนเอง นำสิ่งที่ตนได้เรียนรู้กับความรู้เดิมเชื่อมโยงความสัมพันธ์และพัฒนาการคิดในระดับสูงและนำมาใช้ประโยชน์ต่อไป

จากประโยชน์ของการสอนโดยใช้แผนผังกราฟิกที่นักการศึกษากล่าวไว้ สามารถสรุปได้ว่าประโยชน์ของการใช้แผนผังกราฟิกในด้านต่างๆ ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการเชื่อมโยงในเนื้อหานั้นๆ
2. ทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปสิ่งที่เรียนเป็นแผนภาพจากการเรียนบทเรียนนั้นๆ ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจความสัมพันธ์ของเนื้อหา และสามารถจดจำเนื้อหาได้ชัดเจน ถูกต้อง และได้นานมากขึ้น จนเกิดเป็นความคงทนในการเรียนรู้
3. เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้มโนทัศน์ยากๆ โดยใช้แผนผังกราฟิกช่วยจัดระบบความคิด ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ ทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้
4. เป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน ใช้สติปัญญาในการสร้างแผนผังกราฟิก ทำให้สมองของผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งซีกซ้ายและซีกขวา
5. ช่วยเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน การนำเสนอความรู้ให้ผู้เรียน สามารถเร้าความสนใจผู้เรียน ทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

ตอนที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ภพ เลหาไพบุลย์ (2542, น.295) ให้ความหมายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด จากที่ไม่เคยกระทำ หรือกระทำได้น้อยก่อนที่จะมีการเรียนรู้ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้

สุทธิรัตน์ เลิศจตุรวิทย์ (2544, น.43) กล่าวว่า วิชาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ผลของการเรียนการสอนที่รวมถึงความรู้ความสามารถในการเรียนไว้ด้วยกัน และแสดงออกเป็นพฤติกรรมไว้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

นพดล เจนอักษร (2544, น.143) ได้กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพ และคุณภาพของการจัดการศึกษาหลังกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นความสามารถของบุคคล เกิดจากการเรียนการสอน เป็นผลของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการอบรมหรือการสั่งสอน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2550, น.29) กล่าวถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ คุณลักษณะ รวมถึงความรู้ความสามารถของบุคคล อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอนหรือมวลประสบการณ์ที่ปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ของสมรรถภาพสมอง

ซวาล แพร์ตกุล (2552, น.112) ให้ความหมายว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงแบบทดสอบที่วัดความรู้ ทักษะและสมรรถภาพสมองด้านต่างๆ ที่เด็กได้รับจากประสบการณ์ทั้งปวง ทั้งจากโรงเรียนและที่บ้าน ยกเว้นการวัดทางร่างกาย ความถนัดและทางบุคลิกกับสังคม สำหรับในโรงเรียนแล้วแบบทดสอบประเภทผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมุ่งที่จะวัดความสำเร็จในวิชาการเป็นส่วนใหญ่

ศิริชัย กาญจนวาสี (2556, น.165) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงปริมาณหรือคุณของความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม หรือลักษณะทางจิตใจของผู้เรียน จากความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคล ที่ได้รับหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกฝน การอบรม แสดงให้เห็นความสำเร็จในการเรียนการสอนที่พัฒนาทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้

4.2 วิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กรมวิชาการ (2545, น.22)ได้อธิบายการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องทำหลังจากจบการเรียนการสอนแล้ว เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น การประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน และการประเมินผลหลังเรียน เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินไปเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งจะนำข้อมูลจากการประเมินภายหลังการเรียนการสอนนำไปใช้ประโยชน์ได้มากมาย ได้แก่

1. ปรับปรุงแก้ไขซ่อมเสริมผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ปรับปรุงแก้ไขวิธีเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการการจัดกิจกรรมการเรียน
4. เพื่อเป็นข้อมูลการสร้างเชื่อมั่นเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน แล้วนำผลจากการประเมินมาเปรียบเทียบพัฒนาการของผู้เรียนและใช้วิธีการและเครื่องมือชุดเดียวกัน

4.3 ประเภทแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บรรดล สุขปิติ (2542, น.7-12) ได้จำแนกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออกเป็นหลายประเภท ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก ดังต่อไปนี้

4.3.1 จำแนกตามลักษณะการสร้าง แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1) แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น (Teacher made tests) เป็นแบบทดสอบที่ครูผู้สอนเป็นผู้สร้างขึ้นมาเองในห้องเรียน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นครั้งๆ ไป มักเป็นแบบทดสอบที่ครอบคลุมเนื้อหาเฉพาะตามหลักสูตรเนื้อหานั้นๆ โดยทั่วไปแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเองจะมี 2 ชนิด คือ แบบทดสอบที่ใช้วัดระหว่างการเรียนการสอน (Formative test) และแบบทดสอบที่ใช้วัดหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน (Summative test)

2) แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized tests) เป็นแบบทดสอบที่มีความเป็นมาตรฐาน 3 ประการ คือ มาตรฐานในการดำเนินการสร้าง มาตรฐานในการดำเนินการสอบ และ มาตรฐานในการให้คะแนนหรือและความหมายของคะแนน

4.3.2 จำแนกตามรูปแบบการตอบ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1) แบบทดสอบปากเปล่า (Oral test) เป็นแบบทดสอบที่อาศัยการถาม ตอบ หรือการซักถามให้ตอบด้วยวาจาเป็นรายบุคคล เหมาะสำหรับการสอบที่มีคนจำนวนน้อย เพราะต้องใช้เวลาและถามได้ละเอียด เช่น การสอบสัมภาษณ์

2) แบบให้เขียนตอบ (Paper – pencil test) เป็นแบบทดสอบที่ตอบโดยการเขียนตอบทุกชนิด ซึ่งต้องใช้กระดาษ ดินสอหรือปากกาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสอบ

4.3.3 จำแนกตามเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายของคะแนน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion referenced test) เป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนว่ามีความรู้ความสามารถอะไรบ้าง แบบทดสอบอิงเกณฑ์ จึงสร้างให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สำคัญของการเรียนรู้ ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน โดยนำคะแนนที่ได้จากการสอบไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (Absolute standard) แล้วแปลความหมายในเชิงปริมาณความรู้ในเนื้อหาที่เรียกว่า ผู้เรียนอยู่ในระดับที่ถือว่ารอบรู้ในเนื้อหานั้นๆ หรือไม่

2) แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm referenced test) เป็นแบบทดสอบที่มุ่งเปรียบเทียบความสามารถของกลุ่มผู้เรียนด้วยกันเอง แล้วจำแนกผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ ตามระดับความสามารถข้อสอบอิงกลุ่มจึงสร้างขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่จำแนกผู้เรียนโดยการเปรียบเทียบกันเองภายในกลุ่มในวิชาเดียวกัน เพื่ออธิบายว่าผู้เรียนคนนั้นๆ เก่งหรืออ่อนกว่าผู้เรียนคนอื่นๆ เท่าไร

4.3.4 จำแนกตามลักษณะของการตรวจให้คะแนน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

แบบทดสอบอัตนัย (Subjective test) และ แบบทดสอบปรนัย (Objective test)

1) *แบบทดสอบอัตนัย (Subjective test or essay test)* เป็นแบบทดสอบที่ การตรวจให้คะแนนจะขึ้นอยู่กับความรู้สึกความคิดเห็นของผู้ตรวจเป็นสำคัญ ผู้ตรวจต่างคนกัน อาจให้คะแนนไม่ตรงกันหรือไม่สอดคล้องกัน ลักษณะการให้คะแนนจึงไม่คงที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ อารมณ์ของผู้ตรวจ ช่วงเวลาในการตรวจ เป็นต้น จุดเด่นแบบทดสอบชนิดนี้คือ ในแต่ละข้อ คำถามสามารถวัดความรู้ความสามารถได้หลายๆ ด้าน มีจุดมุ่งหมายให้ผู้ตอบตอบยาวๆ ผู้ตอบมี โอกาสแสดงความรู้ความสามารถ ความรู้สึกและความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

2) *แบบทดสอบปรนัย (Objective test)* เป็นแบบทดสอบที่มีการตรวจให้ คะแนนแบบมีกฎเกณฑ์ตายตัวใครตรวจก็ให้คะแนนตรงกันตรวจก็ครั้งก็ให้คะแนนตรงกัน แบบทดสอบชนิดนี้มักเรียกว่าแบบทดสอบที่ถูกเป็นหนึ่งผิดเป็นศูนย์ เป็นข้อสอบที่ถามให้ผู้ตอบ ตอบในขอบเขตที่จำกัดมีการกำหนดคำตอบมาให้ล่วงหน้า ผู้ตอบไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเหมือนแบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบปรนัยแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

(1) *ข้อสอบปรนัยแบบถูกผิด (True - False)* ลักษณะข้อสอบต้องการให้ ผู้ตอบตัดสินใจเพื่อเลือกคำตอบที่เป็นไปได้สองอย่างว่าข้อความหรือประโยคที่ได้มานั้นถูกหรือผิด ไข่หรือไม่ไข่ จริงหรือเท็จ นอกจากนี้ยังมีรูปแบบที่ให้ผู้ตอบแก้ไขส่วนที่ผิดให้ถูกต้อง โดยให้ ผู้ตอบกาหรือขีดเส้นใส่ส่วนที่ผิดและให้แก้ไขส่วนที่ผิดให้ถูกต้อง ข้อสอบปรนัยแบบถูกผิด สามารถนำไปใช้วัดพฤติกรรมการเรียนรู้ขึ้นความรู้ ความจำ ความเข้าใจและนำไปใช้

(2) *ข้อสอบปรนัยแบบจับคู่ (Matching)* เป็นข้อสอบปรนัยที่ให้ผู้ตอบ จับคู่ระหว่างคำหรือข้อความแบ่งประเภทเป็น 2 คอลัมน์ คอลัมน์หนึ่งซึ่งมักอยู่ทางซ้ายมือ อีก คอลัมน์หนึ่งอยู่ทางขวามือ เป็นการจับคู่ของสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องสอดคล้องหรือสัมพันธ์กัน ข้อสอบแบบจับคู่เหมาะสำหรับวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ขึ้นความจำเกี่ยวกับข้อเท็จจริงซึ่งเป็น เรื่องราวที่มีความเกี่ยวข้องกัน ข้อดีของข้อสอบประเภทนี้คือ เหมาะสำหรับเนื้อหาที่ต้องการถาม ความจำเกี่ยวกับ บุคคล เวลา สถานที่ เหตุการณ์ การกระทำ

(3) *ข้อสอบปรนัยแบบเติมคำ (Completion) หรือเติมคำตอบสั้น (Short answer)* ข้อสอบประเภทนี้จัดอยู่ในข้อสอบปรนัยเนื่องจากเป็นข้อสอบที่มีความถูกต้องตายตัว ใคร ตรวจก็ได้คะแนนที่ตรงกัน ข้อสอบลักษณะนี้ผู้สอบต้องคิดและสร้างคำตอบขึ้นเอง แต่เป็นการเติม คำหรือตอบเพียงสั้น ความแตกต่างของข้อสอบแบบเติมคำและแบบคำตอบสั้นอยู่ที่ประเด็นคำถาม คือ ข้อสอบแบบเติมคำ คำถามเป็นประโยคที่ไม่สมบูรณ์ เว้นช่องว่างไว้ให้เติมเพื่อให้ใจความของ ประโยคสมบูรณ์ ส่วนข้อสอบแบบตอบสั้นคำถามเป็นประโยคคำถามโดยตรงมีใจความสมบูรณ์ ข้อสอบปรนัยแบบเติมคำหรือเติมคำตอบสั้นเหมาะสำหรับวัดความรู้ความจำและการตีความข้อมูล อย่างง่าย

(4) ข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ (Multiple choice) หรือข้อสอบแบบหลายตัวเลือกเป็นข้อสอบที่ให้ผู้สอบเลือกคำตอบจากตัวเลือกที่กำหนดให้ข้อสอบแบบนี้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือส่วนที่เป็นตัวคำถาม และส่วนที่เป็นคำตอบหรือตัวเลือก ส่วนที่เป็นตัวคำถาม โดยทั่วไปมีรูปแบบการถาม 2 ลักษณะคือเป็นรูปแบบคำถามโดยตรง เช่น บั๊จจัญสำคัญที่ทำให้มีการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์คืออะไร และถามในลักษณะเป็นข้อความไม่สมบูรณ์ เช่น บั๊จจัญสำคัญที่ทำให้มีการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์คือ..... ในส่วนของคำตอบหรือตัวเลือก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูก เรียกตัวคำตอบ (Answer หรือ Key) ซึ่งมี 1 ตัวเลือก ส่วนที่เหลือเป็นตัวเลือกที่ผิดหรือเรียกว่า ตัวลวง (Distracters)

โชติกา ภาษีผล (2554, น.2-3) อธิบายว่า แบบสอบสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement test) เป็นแบบสอบที่มุ่งวัดสมรรถภาพด้านสมอง ที่มุ่งวัดสมรรถนะสูงสุด (Maximum Performance) อังบ่งบอกถึงสมรรถภาพการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเรียนการสอน แบ่งเป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่

1.1 แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น (Teacher-made test) เป็นแบบสอบที่ครูสร้างขึ้นเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์เฉพาะกลุ่มที่ครูสอน ทำให้วัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ครูต้องการ โดยทั่วไปแบบสอบที่ครูสร้างขึ้นเองจะมี 2 ชนิด คือแบบสอบที่ใช้วัดระหว่างหน่วยการเรียนรู้ (Formative Test) เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนและนำผลมาใช้เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและปรับปรุงการเรียนของผู้เรียน อีกชนิด คือ แบบสอบที่ใช้วัดหลังสิ้นสุดการเรียน (Summative Test) เพื่อนำผลการวัดไปใช้ในการสรุป รวบรวมหรือตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน แบบสอบที่ครูสร้างขึ้นเองนั้นในการสร้างส่วนใหญ่มักไม่ได้มีการทดลองใช้เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพว่าเป็นแบบสอบที่มีคุณภาพหรือไม่อย่างไร ส่วนการตรวจให้คะแนนและการแปลผลมักทำการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่สอบด้วยกันหรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้สอบกำหนดไว้

1.2 แบบสอบมาตรฐาน (Standardized test) เป็นแบบสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทุกๆ ไป มีความเป็นมาตรฐาน 3 ประการ คือ การสร้าง การดำเนินการสอบและการแปลความหมายของคะแนนที่เป็นมาตรฐาน มีเกณฑ์ในการเปรียบเทียบที่เป็นมาตรฐานที่เรียกว่าเกณฑ์ปกติ (Norm) สำหรับแปลความหมายของคะแนนของผู้เข้าสอบเมื่อเปรียบเทียบกับคนส่วนใหญ่ ทำให้ผลคะแนนที่ได้มีความน่าเชื่อถือ และนำไปเปรียบเทียบกันได้ง่ายกว้างขวางมากกว่าแบบสอบที่ครูสร้างขึ้น

1.3 แบบสอบวัดความสามารถ (Ability test) เป็นแบบสอบที่มุ่งวัดสมรรถนะการทำงานของบุคคลในการทํางานใดงานหนึ่งในปัจจุบัน สิ่งที่มีวัดเป็นระดับของทักษะทั้งความคิดและกรปฏิบัติที่แสดงถึงความสามารถเฉพาะอย่างในสภาพปัจจุบัน (Current state) ของบุคคล

2. แบบสอบวัดความถนัด (Aptitude test) เป็นแบบสอบที่วัดความสามารถที่ได้สั่งสมประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ที่ผ่านมาเพื่อใช้ทำนายอนาคตของผู้เรียน มุ่งวัดสมรรถนะเฉพาะ (Typical Performance) แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 แบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียน (Scholastic aptitude test) เป็นแบบสอบที่มุ่งวัดความสามารถที่จะเรียนรู้ด้านวิชาการต่างๆ เช่น วัดความถนัดด้านภาษาวัดความถนัดด้านตัวเลข วัดความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ เป็นต้น

2.2 แบบสอบวัดความถนัดเฉพาะอย่าง (Specific aptitude test) เป็นแบบสอบที่มุ่งวัดศักยภาพของบุคคลว่ามีความพิเศษด้านใด เช่น แบบวัดทัศนคติความสนใจ แบบวัดบุคลิกภาพ เป็นต้น

3. แบบสอบวัดบุคลิกภาพ และสังคม (Personal and Social) เป็นแบบสอบที่มุ่งวัดคุณลักษณะด้านจิตใจ และลักษณะนิสัยและการปรับตัวของบุคคล เป็นแบบสอบที่มุ่งวัดสมรรถนะเฉพาะ เช่น แบบวัดทัศนคติ ความสนใจ แบบวัดบุคลิกภาพ เป็นต้น

แบบทดสอบที่กล่าวมาข้างต้นมีหลายประเภท ดังนั้นควรเลือกใช้ให้ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4.4 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เขาวดี วิบูลย์ศรี (2548, น.178-179) แบ่งการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปของการสอบให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเหล่านั้นสอดคล้องกับเนื้อหาสาระทั้งหมดที่จะทำการวัด

ขั้นที่ 2 กำหนดโครงเรื่องของเนื้อหาสาระที่จะทำการวัดให้ครบถ้วน

ขั้นที่ 3 เตรียมตารางเฉพาะหรือผังของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อแสดงถึงน้ำหนักของเนื้อหาวิชาแต่ละส่วน และพฤติกรรมต่างๆ ที่ต้องการวัดให้เด่นชัด สั้น กระชับและมีความชัดเจน

ขั้นที่ 4 สร้างข้อกระทงทั้งหมดที่ต้องการจะวัดให้เป็นไปตามสัดส่วนของน้ำหนักที่ระบุไว้ในตารางเฉพาะ ต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญ 2 ข้อ ควบคู่กันคือ ต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของการเรียนการสอน และต้องตรงตามเนื้อหาที่จะวัดความสามารถของนักเรียน

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (254629) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์มีลำดับขั้นตอนที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจุดมุ่งหมายของการวัดผลประเมินผลสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมโนทัศน์ของแต่ละเรื่อง
2. กำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ต้องการวัด
3. เลือกประเภทแบบทดสอบอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ
4. กำหนดจำนวนข้อสอบ การกระจายเนื้อหาสาระที่ต้องการทดสอบและเวลาที่ใช้ทดสอบ
5. สร้างแบบทดสอบตามคุณลักษณะที่กำหนดโดยคำนึงถึงเทคนิคของการสร้างแบบทดสอบและความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
6. หาคุณภาพของแบบทดสอบ

พิชิต ฤทธิจรูญ (2544, น.99) อธิบายการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์มีการดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรและสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร การสร้างแบบทดสอบควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรและสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสาระและพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด ตารางวิเคราะห์หลักสูตรจะใช้เป็นกรอบในการออกข้อสอบซึ่งจะระบุจำนวนข้อสอบในแต่ละเรื่องและพฤติกรรมที่ต้องการวัดไว้
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนรู้ที่ผู้สอนมุ่งหวังจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งผู้สอนจะต้องกำหนดไว้ล่วงหน้าสำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและการสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์
3. กำหนดชนิดของข้อสอบและศึกษาวิธีสร้าง โดยการศึกษาตารางวิเคราะห์หลักสูตรและจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้ออกข้อสอบต้องพิจารณาและตัดสินใจเลือกใช้ชนิดของข้อสอบที่จะใช้วัดว่าจะเป็นแบบใด โดยต้องเลือกให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน แล้วศึกษาวิธีเขียนข้อสอบชนิดนั้นให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการเขียนข้อสอบ
4. เขียนข้อสอบ ผู้ออกข้อสอบลงมือเขียนข้อสอบ ตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์หลักสูตร และให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยอาศัยหลักและวิธีการเขียนข้อสอบที่ได้ศึกษามาแล้วในขั้นที่ 3

5. ตรวจสอบข้อสอบ เพื่อให้ข้อสอบที่เขียนไว้แล้วในขั้นที่ 4 มีความถูกต้องตามหลักวิชาการมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน ตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์หลักสูตร ผู้ออกข้อสอบต้องพิจารณา ทบทวนอีกครั้งก่อนที่จะจัดพิมพ์และนำไปใช้ต่อไป

6. จัดพิมพ์ข้อสอบฉบับทดลอง เมื่อตรวจสอบข้อสอบเสร็จแล้วให้พิมพ์ข้อสอบทั้งหมด จัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับทดลองโดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายวิธีตอบแบบทดสอบ และจัดวางรูปแบบการพิมพ์ให้เหมาะสม

7. ทดลองสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ การทดลองสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ เป็นวิธีการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบก่อนนำไปใช้จริง โดยนำแบบทดสอบไปทดลองสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มที่ต้องการทดสอบจริง แล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์และปรับปรุงข้อสอบให้มีคุณภาพโดยสภาพการปฏิบัติจริงของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในโรงเรียนมักไม่ค่อยมีการทดลองและวิเคราะห์ข้อสอบ ส่วนใหญ่นำแบบทดสอบไปใช้ทดสอบแล้วจึงวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อปรับปรุงข้อสอบและนำไปใช้ในครั้งต่อไป

8. จัดทำแบบทดสอบฉบับจริง จากผลการวิเคราะห์ข้อสอบ หากพบว่าข้อสอบข้อใดไม่มีคุณภาพหรือมีคุณภาพไม่ดีพอ อาจจะต้องจัดทิ้งไปหรือปรับปรุงแก้ไขข้อทดสอบให้มีคุณภาพดีขึ้น แล้วจึงจัดเป็นแบบทดสอบฉบับจริงที่จะนำไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

จากขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ของนักวิชาการและสถาบันต่างๆ พอสรุปได้ว่า การสร้างแบบทดสอบมีขั้นตอนหลักๆ ที่สำคัญ ได้แก่ วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน ตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือ และจัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับจริง

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแผนผังกราฟิก

5.1 งานวิจัยในประเทศ

วรพร ปณตพงษ์ (2544, น.69) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคการจัดข้อมูลด้วยแผนภาพที่มีต่อมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์และความสามารถในการนำเสนอข้อมูลด้วยแผนภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษามโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการจัดข้อมูลด้วยแผนภาพมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือสูงกว่าร้อยละ 70 และสูงกว่า

นักเรียนที่เรียน โดยไม่ใช้เทคนิคการจัดข้อมูลด้วยแผนภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่านักเรียนที่เรียน โดยใช้เทคนิคการจัดข้อมูลด้วยแผนภาพได้คะแนนความสามารถในการนำเสนอข้อมูลด้วยแผนภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ สูงกว่าร้อยละ 70

ณัฐ สิมะธัมมัท (2551, น.86) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง การเมืองการปกครอง ของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องการเมืองการปกครองของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้หลังเรียนเรื่องการเมืองการปกครอง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า คะแนนผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การเมืองการปกครองของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิภา สุมาลย์ (2551, น.73) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกสูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Loncaric (Loncaric, 1986, pp.47) ได้ศึกษาการใช้แผนผังมโนทัศน์มาเป็นวิธีสอนการเรียนวิชาสังคมศึกษา เพื่อศึกษาการใช้แผนผังมโนทัศน์ที่มีต่อมโนทัศน์ทางสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คะแนนจากแบบทดสอบวิชาสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านระดับสูงและระดับต่ำ ซึ่งสรุปได้ว่าการสร้างแผนผังมโนทัศน์ช่วยให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ในการเรียนวิชาสังคมศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงและต่ำ และแผนผังมโนทัศน์สามารถนำไปใช้ในวิชาต่างๆ ทุกระดับ

Herbst (Herbst, 1995, pp.56-69) ได้ศึกษาผลของการใช้ผังกราฟิก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนเกรด 9 หากความสัมพันธ์ระหว่างผังกราฟิกที่ใช้ทั้ง 2 แบบ และผลของการใช้ผังกราฟิก 2 แบบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เมื่อสิ้นสุดการทดลองมีการทดสอบหลังเรียน 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 เป็นการใช่แบบทดสอบวัดการระลึก

ได้ในทันที ครั้งที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดการระลึกได้ ซึ่งทั้งระยะเวลาภายหลังการทดสอบครั้งที่ 1 เป็นเวลา 3 สัปดาห์ ผลการทดลองสรุปได้ว่า การใช้ผังกราฟิก มีผลด้านบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม

Katayama (Katayama, 2000) ได้ศึกษาผลของการใช้แผนผังกราฟิกมีต่อความคงทนของการเรียนรู้ แบ่งเป็น 6 กลุ่มการทดลอง ทำการทดลองโดยให้นักเรียน 6 กลุ่ม ทดลองจดบันทึกภายหลังจากอ่านตามแบบที่ได้รับ จากนั้นเมื่อเวลาผ่านไป 2 วัน ให้ทบทวนอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบที่เหมือนเดิม และแบบทดสอบที่มีการประยุกต์ไปจากเดิม ผลการวิจัยพบว่า ผลคะแนนที่ได้ของทั้ง 6 กลุ่ม เมื่อใช้แบบทดสอบที่เหมือนเดิม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่ผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบที่มีการประยุกต์ไปจากเดิมของนักเรียนที่ใช้ผังกราฟิกสูงกว่านักเรียนที่ใช้แบบสรุปความโดยย่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Martha Lynn Mann. (2014, pp.20 - 27). ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างมาจากนักเรียน โรงเรียนมัธยมขนาดเล็กทางตอนใต้ของรัฐเวสต์เวอร์จิเนีย ซึ่งมีอายุระหว่าง 13 – 15 ปี โดยใช้เวลาเก็บรวบรวมประมาณ 6 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าผังกราฟิกช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำความเข้าใจเนื้อหา

จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมา สรุปได้ว่าการใช้แผนผังกราฟิกในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นทุกระดับ

บทที่ 3

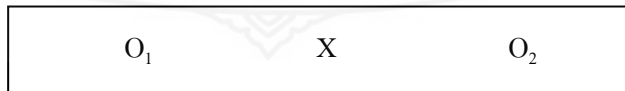
วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) เพื่อศึกษาผลของการสอนโดยใช้แผนผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. ระยะเวลาในการทดลอง
5. การสร้างและหาคุนภาพเครื่องมือการวิจัย
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest Posttest Design) มีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบทดลอง

- O_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลองสอน
X แทน การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก
 O_2 แทน การทดสอบหลังการทดลองสอน

2. การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการดำเนินงานวิจัย มีวิธีการศึกษา ดังนี้

2.1 ศึกษาหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังกราฟิก

2.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) รายวิชา ประวัติศาสตร์ ส 16102 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังกราฟิก

2.3 ศึกษาหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ประวัติศาสตร์ ส 16102

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู ๒๕๐๒) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 45 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู๒๕๐๒) อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 22 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

4. ระยะเวลาในการทดลอง

ดำเนินการทดลองผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนจำนวน 22 คน สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง

เป็นเวลา 10 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2562 – มกราคม 2563

5. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือวิจัยที่ผู้วิจัยทำการสร้างขึ้นด้วยตนเอง มี 2 ประเภท ได้แก่

5.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาประวัติศาสตร์ ส 16102 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 ชั่วโมง โดยแบ่งออกเป็น 4 แผน มีขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

5.1.1 ศึกษารายละเอียดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านอ่าทอง(วันครู๒๕๐๒) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5.1.2 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคนิคแผนผังกราฟิกในการจัดการเรียนการสอนจากหนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

5.1.3 ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งประกอบไปด้วยรายละเอียดดังนี้ เนื้อหาสาระมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล กิจกรรมการเรียนรู้ ระยะเวลาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อ/แหล่งเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 การแบ่งเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

แผนการสอนลำดับที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	การสถาปนาอาณาจักรรัตนโกสินทร์	1. สามารถอธิบายสาเหตุการเลือกกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีแห่งใหม่แทนกรุงธนบุรี 2. สามารถอธิบายลักษณะสำคัญของกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ 3. เปรียบเทียบความแตกต่างของการตั้งกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์	2
2	พัฒนาการของกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น	1. สามารถอธิบายปัจจัยที่ทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรมของ ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น 2. สามารถอธิบายพัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น 3. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านการค้าสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับสมัยปัจจุบัน 4. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมและวัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับสมัยปัจจุบัน	3
3	พัฒนาการของกรุงรัตนโกสินทร์ยุคปฏิรูปประเทศ	อธิบายพัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ยุคปฏิรูปได้	3
4	พัฒนาการของอาณาจักรรัตนโกสินทร์ยุคปฏิรูปการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย	1. อธิบายพัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ยุคปฏิรูปการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย 2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์กับการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย	2
รวม			10

ตารางที่ 3.2 การใช้แผนผังกราฟิก

แผนการสอน ลำดับที่	เรื่อง	ชั่วโมง ที่	แผนผังกราฟิกที่ใช้
1	การสถาปนากรุง รัตนโกสินทร์	1	ผังไทม์ไลน์รายนามพระมหากษัตริย์แห่งกรุง รัตนโกสินทร์และปีที่ครองราชย์
		2	ตารางเปรียบเทียบ เรื่อง การตั้งกรุงธนบุรีและกรุง รัตนโกสินทร์เป็นเมืองหลวง
2	พัฒนาการของกรุง รัตนโกสินทร์ตอนต้น	3	1. ผังไทม์ไลน์รายนามพระมหากษัตริย์แห่งกรุง รัตนโกสินทร์และปีที่ครองราชย์ 2. ผังก้างปลา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญ ทางเศรษฐกิจและการปกครองของสมัย รัตนโกสินทร์
		4	ผังมโนทัศน์ เรื่อง พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
		5	ผังมโนทัศน์ เรื่อง ชนชั้นในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น
3	พัฒนาการสมัย รัตนโกสินทร์ ยุคปฏิรูปประเทศ	6	ผังมโนทัศน์ เรื่อง การปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5
		7	1. ผังความคิด ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมสมัย รัชกาลที่ 4 2. ผังความคิด ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมสมัย รัชกาลที่ 5 3. ผังความคิด ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมสมัย รัชกาลที่ 6
		8	ผังไทม์ไลน์ เรื่อง พัฒนาการทาง เศรษฐกิจสมัยรัตนโกสินทร์ยุคปฏิรูป

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แผนการสอน ลำดับที่	เรื่อง	ชั่วโมง ที่	แผนผังกราฟิกที่ใช้
4	พัฒนาการของ อาณาจักร รัตนโกสินทร์ ยุคปฏิรูปการปกครอง เป็นระบอบ ประชาธิปไตย	9	1. ผังมโนทัศน์การปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น 2. ผังเปรียบเทียบ เรื่อง ความแตกต่างระหว่างการ ปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์กับระบอบ ประชาธิปไตย
		10	1. ผังความคิด เรื่อง นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจหลัง การปฏิรูปการปกครองเป็นแบบประชาธิปไตยมี ลักษณะอย่างไร 2. ผังความคิด เรื่อง พัฒนาการด้านสังคมของไทย ยุคปฏิรูปการปกครองแบบประชาธิปไตยมี ลักษณะอย่างไร

5.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องทางภาษาและเนื้อหา และความเหมาะสมของการใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก) แล้วนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ ((Index of Item Objective Congruence: IOC) ปรากฏว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผัง

กราฟิกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าเท่ากับ 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จากนั้นนำไปใช้ทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

5.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ จำนวน 1 ฉบับ โดยเป็นข้อสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

5.2.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยศึกษาวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ แนวทางการจัดการเรียนรู้ คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และโครงสร้างหลักสูตร

5.2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากหนังสือเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้

5.2.3 วิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดให้ครอบคลุมเนื้อหาเรื่อง เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ จำแนกตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 วิเคราะห์ข้อสอบปรนัย เรื่อง พัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์

จุดประสงค์ ตามแผนการจัดการเรียนรู้	พฤติกรรมการเรียนรู้					รวม
	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมิน	
แผน 1						
- นักเรียนสามารถอธิบายสาเหตุการเลือก กรุงเทพเป็นราชธานีแห่งใหม่แทนกรุงธนบุรี	1			2		
- นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะสำคัญของ กรุงธนบุรีและกรุงเทพได้		1		1	1	6

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

จุดประสงค์ ตามแผนการจัดการเรียนรู้	พฤติกรรมการเรียนรู้					รวม
	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมิน	
แผน 2						
1. สามารถอธิบายปัจจัยที่ทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรมของ ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น		2				8
2. สามารถอธิบายพัฒนาการด้านการเมืองการ ปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้น	2	2		2		
แผน 3						
1. อธิบายพัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมสมัย รัตนโกสินทร์ยุคปฏิรูปได้	2	1		1	3	7
แผน 4						
1. อธิบายพัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมสมัย รัตนโกสินทร์ยุคปฏิรูปการปกครองเป็น ระบอบประชาธิปไตย	2	2	1	3	1	9
รวม	8	9	1	12	5	35

5.2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการไทยสมัย
รัตนโกสินทร์ ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามรางวัลวิเคราะห์ข้อสอบ จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 35 ข้อ โดย
เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก กำหนดการให้คะแนนคือถูกได้ 1 ผิด ได้ 0
คะแนน

5.2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณา ความตรงด้านเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้ภาษา หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

5.2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence : IOC) เป็นรายชื่อต่อไป โดยเกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากนั้นนำค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามรายชื่อกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence : IOC) จำนวน 35 ข้อ มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามข้อนั้นมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ แต่ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) น้อยกว่า 0.50 แสดงว่าต้องนำข้อสอบวัดผลการเรียนรู้นั้นไปปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้

5.2.7 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลอง ใช้ (Try Out) กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) จำนวน 22 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้เรียนเนื้อหา เรื่อง พัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์ เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ แล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบไปหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก จากข้อสอบทั้งหมด 35 ข้อ โดยตัดข้อสอบออกไป 5 ข้อ นำคะแนนที่นักเรียนได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ที่อยู่ระหว่าง 0.50 – 0.77 ซึ่งได้ค่าความยากง่ายเฉลี่ย 0.69 และนำมาหาค่าอำนาจจำแนก (r) ที่อยู่ระหว่าง 0.27 – 0.45 ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ย 0.32

5.2.8 นำข้อสอบที่ผ่านการหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก จำนวน 30 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 (Kuder-Richardson Formular 20) ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เท่ากับ 0.79 ทำให้ผู้วิจัยได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองที่โรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) อำเภอเกาะ สมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

6.1 ผู้วิจัยได้เตรียมนักเรียนก่อนการจัดการเรียนการสอน เพื่อแนะนำและชี้แจงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่องพัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์ การใช้เทคนิคแผนผังกราฟิกจะใช้ในขั้นตอนการกิจกรรมการเรียนการสอน และขั้นสรุป เมื่อนักเรียนเรียนเนื้อหาแล้ว สามารถนำข้อมูลที่เรียนมานำเสนอด้วยแผนผังกราฟิก และสามารถเลือกใช้แบบของแผนผังกราฟิกที่สอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลที่ตนนำเสนอ

6.2 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที

6.3 ขั้นตอนการเรียนการสอน ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์ จำนวน 10 ชั่วโมง โดยใช้เวลาในการเรียนทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง

6.4 ขั้นหลังการเรียนการสอน เมื่อดำเนินการสอนครบตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่องพัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ชุดเดิมที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบหลังเรียน โดยใช้เวลา 60 นาที แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์ข้อมูล

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก จากแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้หลังเรียน โดยคำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

7.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยใช้สถิติต่างๆ ดังต่อไปนี้

8.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้

8.1.1 สถิติที่ใช้ในการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หาได้จากสูตร

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้
 คือ คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

8.1.2 สถิติที่ใช้ในการหาค่าระดับความยาก (Level of Difficulty) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หาได้จากสูตร

เมื่อ
$$P = \frac{R_H + R_L}{N_H + N_L}$$
 P วามยาก
 R_U คือ ผลรวมคะแนนของนักเรียนในกลุ่มสูง
 R_L คือ ผลรวมคะแนนของนักเรียนในกลุ่มต่ำ
 N_U คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง
 N_L คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำ

8.1.3 สถิติที่ใช้ในการหาค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ รายข้อ ใช้วิธีวิเคราะห์แบบอิงเกณฑ์ของเบรนนาน (Bernnan) ดังนี้

$$B = \frac{U}{N_1} - \frac{L}{N_2}$$

เมื่อ B คือ ค่าอำนาจจำแนก
 U คือ จำนวนผู้รอบรู้หรือผู้สอบผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก
 L คือ จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือผู้สอบไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก
 N_1 คือ จำนวนผู้รอบรู้ที่สอบผ่านเกณฑ์
 N_2 คือ จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือผู้สอบไม่ผ่านเกณฑ์

8.1.4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ได้จากสูตร KR-20 ของ
คูเดอร์ ริชาร์ดสัน

$$KR-20, r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
n	แทน	จำนวนข้อสอบแบบทดสอบ
P	แทน	สัดส่วนของผู้ที่ตอบถูกในแต่ละข้อ
q	แทน	สัดส่วนของผู้ที่ตอบผิดในแต่ละข้อ
S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

8.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

8.2.1 ค่ามัธยฐานเลขคณิตในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หา
ได้จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X}	คือ	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	คือ	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	คือ	จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มเป้าหมาย

8.2.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัด
ผลสัมฤทธิ์ หาได้จากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D.	คือ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	คือ	คะแนนแต่ละคน
$\sum X^2$	คือ	ผลรวมคะแนนแต่ละคนยกกำลังสอง
$(\sum X)^2$	คือ	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
N	คือ	จำนวนนักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย

8.2.3 ค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (t-test one sample) และค่าทีแบบไม่เป็น
อิสระต่อกัน (t-test dependent) ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หาได้โดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในรายวิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส 16102 เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เรียนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก

ตารางที่ 4.1 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D	t	Sig
ก่อนเรียน	22	10.59	3.76	10.80	0.000**
หลังเรียน	22	21	5.29		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางแสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้แผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการทดสอบค่าที (t-test dependent) เป็นการทดสอบความแตกต่างระหว่าง คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน โดยการทดสอบ ค่า t-test ซึ่งผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 9.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.76 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.29 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการของ ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน บ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลัง เรียน กลุ่มเดียว (One group pretest – posttest design) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน บ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผัง กราฟิก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู ๒๕๐๒) จำนวน 22 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย แผนการ จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์ จำนวน 4 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 แบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง พัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นข้อสอบชุด เดียวกันเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.50 - 0.77 มีค่า อำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.22-0.45 และมีความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.79 การวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 10.59 หลังเรียนเท่ากับ 21.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนน ก่อนเรียนเท่ากับ 3.76 หลังเรียนเท่ากับ 5.29 และวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ คือ สถิติ t-test แบบไม่ เป็นอิสระต่อกัน (dependent)

1. สรุปการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการของ ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการของ ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน บ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี อภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง พัฒนาการของ ไทยสมัย รัตนโกสินทร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้าน อ่างทอง(วันครู๒๕๐๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภา สุมาลย์ (2551, น.73) เรื่อง ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ แผนผังกราฟิกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นนทบุรี เขต 2 พบว่า หลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนโดย ใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัฐ สิมะธัมมันธ์ (2551, น.96) เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง การเมืองการปกครองของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 พบว่า หลัง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก ผลการเรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 31 คน มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ ชัดเจน ถูกต้อง เข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นง่ายขึ้นเร็วขึ้นและจดจำได้นาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของมนตรี วรารักษ์สัจจะ (2558, น.96) เรื่อง พัฒนาการสอนด้วยการใช้แผนผังกราฟิกเพื่อสร้าง ความเข้าใจและความคงทนในการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี พบว่า หลังจากการเรียนด้วยการใช้แผนผังกราฟิก ผู้เรียนเกิดความคงทนและมีความ เข้าใจในเนื้อหาที่เรียนสูงขึ้น โดยเปรียบเทียบระหว่างผลก่อนและหลังเรียน จากแบบทดสอบพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนแตกต่างจากคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิทวัส อินทมานนท์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก พบว่า นักเรียนที่เรียนสังคมศึกษา

ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อพัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์และวิเคราะห์ความเหมาะสม เพราะว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิกสามารถนำองค์ความรู้จากแหล่งต่างๆ มาทำการจัดข้อมูลโดยใช้ทักษะการคิด สังเกต เปรียบเทียบ จัดเรียง ลำดับ ประเภท รวมทั้งยังฝึกให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดขั้นสูง คือ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหา เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ และวิเคราะห์ว่าเหมาะสมกับแผนผังกราฟิกประเภทใด จึงได้ออกแบบแผนผังกราฟิกให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้ทั้งหมด 5 ชนิดได้แก่ ผังทอมีไลน์ ช่วยให้ผู้เรียนรู้ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นภาพ ผังก้างปลา ช่วยให้ผู้เรียนรู้สาเหตุของเรื่องที่ศึกษา ทำให้เห็นเป็นภาพได้ชัดเจนขึ้น ผังมโนทัศน์ ช่วยให้ผู้เรียนจัดทำข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบของกลุ่ม ทำให้เข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น ผังความคิด ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงของเนื้อหา โดยมีมโนคติหลักอยู่ตรงกลางและใช้เส้นเชื่อมโยงกับเนื้อหาทำให้เห็นรายละเอียดได้ชัดเจน และผังเปรียบเทียบ ช่วยให้ผู้เรียนนำเสนอตารางเปรียบเทียบความคล้ายคลึง ความแตกต่างของข้อมูลที่จัดระบบไว้เป็นหมวดหมู่ ดังนั้นการใช้เทคนิคแผนผังกราฟิกเป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะความรู้ความเข้าใจ การคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การประเมิน จึงทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนสรุปเชื่อมโยงเนื้อหาที่กระจัดกระจายเป็นแผนภาพรูปแบบต่างๆ ทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ช่วยให้การจดจำคงทนยาวนาน สามารถเฝ้าความสนใจ และช่วยเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน การนำเสนอความรู้ให้ผู้เรียน จนทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์พบว่าผู้เรียนมีทักษะในด้านความจำ ความเข้าใจในบทเรียน มีทักษะในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูล จนสามารถสร้างข้อสรุปและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ในที่สุด

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยมีข้อค้นพบและแนวคิดมาใช้เป็นข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ครูสังคมศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินเนื้อหาได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.2 การศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคผังแผนกราฟิกด้วย เช่น การคิดวิเคราะห์ ความคงทนในการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กระทรวงวัฒนธรรม. (2560). สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร.

กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรมวิชาการ. (2545). *ผังมโนทัศน์และสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: อรุณสภาคลาดพร้าว.

_____. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: อรุณสภาคลาดพร้าว.

ขำ บุญนาค. (2548). *พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการ. นัฏทพิษย์ นาตสุภาและสมภพ มานะรังสรรค์. (2527). *ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย จนถึง พ.ศ. 2484*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชนาธิป พรกุล. (2543). *แคทส์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชวาล แพร์ตกุล. (2552). *เทคนิคการวัดผล*. กรุงเทพฯ: วิทยุการปก.

โชติกา ภาษีผล. (2554). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐ สิมะธัมมันธ์. (2551). *การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยเทคนิคแผนผังกราฟฟิกเรื่องการเมืองการปกครองของนักเรียนทหารชั้นปีที่ 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

ทิตนา แจมมณี. (2545). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2550). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธัญญา ผลอนันต์. (2547). *แบบฝึกหัดคิดพิชิต Mind Map*. กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว 94.

- ธรรมนิตย์. (2551). *สมเด็จพระปิยมหาราช*. กรุงเทพฯ: ไทยควอลิตี้บุ๊กส์.
- นาคยา ปิรันธนานนท์. (2542). *การเรียนรู้ความคิดรวบยอด*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นาคยา ภัทรแสงไทย. (2525). *ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิภา สุมาลย์. (2551). *ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพฯ.
- น้ำผึ้ง มีนิล. (2545). *ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการเรียนการสอนวิชาโครงการวิทยาศาสตร์กับคุณภาพชีวิต ที่มีต่อการใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการทำโครงการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นพดล เจนอักษร. (2544). *แก่นวิจัยในชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- บุญรุ่ม เทียมจันทร์. (2550). *คติประวัติศาสตร์คำพิพากษาศาลฎีกาศิลอปปลงพระชนม์ ร.8*. กรุงเทพฯ: อินเมทกรุ๊ป.
- บรรดล สุขปิติ. (2542). *การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. นครปฐม: ราชภัฏนครปฐม.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรีนติ้ง.
- ปราณีย์ เสนีย์ และมีชัย สีเจริญ. (2544). *การนำแผนภาพลำดับการคิดมาใช้ในการเรียนการสอนวารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*.
- พลาดิษฐ์ ลิทธิชัยกิจ. (2548). *ประวัติศาสตร์ไทย ฉบับเสริมการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- พิจิต ฤทธิ์จัญญ. (2544). *แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ บทบาทครูกับการวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: ฟริกหวาน กราฟฟิค.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. (2544). *การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน 1*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ และคณะ. (2545). *นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข. (2551). *ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2550). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ภพ เลหาไพบูลย์. (2542). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา. (2545). *นามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทย*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- มนตรี วรารักษ์สัจจะ. (2558). *การพัฒนาการสอนด้วยการใช้แผนผังกราฟิกเพื่อสร้างความเข้าใจและความคงทนในการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เขาวดี วิบูลย์ศรี. (2548). *การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำจุล ฮวบเจริญ. (2548). *เกร็ดพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: The Knowledge Center.
- วัลย์ พานิช. (2543). *การสอนด้วยวิธี Storyline*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรพร ปณตพงศ์. (2544). *ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์และความสามารถในการนำเสนอข้อมูลด้วยผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556) *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2553). *การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุทธิรัตน์ เลิศจตุรวิทย์. (2544). *ผลของการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนซิปปาเพื่อการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการวิเคราะห์ และเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ พลายน้อย. (2527). *100 รอยอดีต*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: พรึกหวานกราฟฟิค.
- อำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในโอกาสที่วันพระบรมราชสมภพครบ 200 ปี.

- Ae-Hwa Kim. (2004). Graphic Organizers and Their Effects on the Reading Comprehension of Students with LD. Vol37, March/April: 105-118.
- Doug and Melissa. (1999). *Writedesign online cerebralflatulence*. Winter 1999, NO.
- Ellis and Howard. (2007). *Graphic Organizers: Power Tools for Teaching Students with Learning Disabilities*. United States, University of Alabama.
- Herbst, Schweitzer, P. (1995). Using Graphic Organizers on High-Grade Student's Achievement in Social Studies. Dissertation Abstracts International.
- Kagan Spencer. (1998). Graphic organizers cooperative Learning. Boston: Allyn and Bacon.
- Katayama, Andrew D. (2000). "Getting Student Partually Involved Notice Using GraphicOrganizers" The Journal of Experimental Education.
- Liliana Ciascai. (2009). USING GRAPHIC ORGANIZERS IN INTERCULTURAL EDUCATION. Supplement 1, Vol2, Babes-Bolyai University.
- Loncaric, Linda. (1986). The Effect of a Concept Mapping Strategy Program upon the Acquisition of Social Studies Concept. Ebonyi State University: Abakaliki
- Martha Lynn Mann. (2014). The Effectiveness of Graphic Organizers on the Comprehension of Social Studies Content by Students with Disabilities. Submitted to the Special Education Faculty of Marshall University College of Education and Professional Development in Partial Fulfilment of the Requirements for the Degree Masters of Arts.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. นางสาวจันทิมา ชูพงศ์

สถานที่ทำงาน โรงเรียนสตรีพัทลุง จังหวัดพัทลุง สพม.12

วุฒิการศึกษา ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครู คศ.2 ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสตรีพัทลุง จังหวัดพัทลุง

2. นางสาวรักชนก โสอินทร์

สถานที่ทำงาน โรงเรียนที่ปราชญ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครู คศ.1 ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ปีพ.ศ. 2556

ถึงปัจจุบัน และเป็นหัวหน้าหมวดสังคมศึกษา

3. นายอรรถพล พลวัฒน์

สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ประสบการณ์หรือความชำนาญ ปี พ.ศ. 2557- 2562 ดำรงตำแหน่งครู โรงเรียนที่ปราชญ์

จังหวัดสุราษฎร์ธานี และปัจจุบันรับราชการเป็นศึกษานิเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13

มัธยมศึกษา เขต 13

ภาคผนวก ข

ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

ค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			Σ □	IOC	ความคิดเห็น
	1	2	3			
1. จุดประสงค์การเรียนรู้						
1.1 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
1.2 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของการเรียนรู้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
2. สาระสำคัญ						
2.1 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระสำคัญกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
2.2 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระสำคัญกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
3. เนื้อหา						
3.1 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
3.2 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของเนื้อหากับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
3.3 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของการวัดและการประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
4. กิจกรรมการเรียนรู้						
4.1 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
4.2 ความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวน	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			Σ □	IOC	ความคิดเห็น
	1	2	3			
4.3 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
4.4 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของการจัดการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
5. สื่อการสอน						
5.1 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของสื่อการสอนและกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
6. การประเมินผล						
6.1 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของกรประเมินผลกับตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
6.2 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของการประเมินผลกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
6.3 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของการประเมินผลกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม

ภาคผนวก ค

ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			Σ □	IOC
			1	2	3		
สามารถอธิบาย สาเหตุการเลือก กรุงรัตนโกสินทร์ เป็นราชธานีแห่ง ใหม่แทนกรุง ธนบุรี	เหตุผลใดที่รัชกาลที่ 1 ทรง ไม่เลือกกรุงธนบุรีเป็นราช ธานีต่อไป	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
	พระราชวังเดิม(กรุงธนบุรี) มีวัดอะไรขนานบทั้งสองข้าง ทำให้ไม่สามารถขยาย อาณาเขตพระราชวังได้	ความจำ	+1	+1	+1	+3	1
	เหตุผลสำคัญที่ทรงย้ายราช ธานีจากกรุงธนบุรีมาฝั่ง กรุงเทพมหานครคือข้อใด	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
สามารถอธิบาย ลักษณะสำคัญของ กรุงธนบุรีและกรุง รัตนโกสินทร์	กรุงรัตนโกสินทร์มีความ เหมาะสมต่อการเป็นราช ธานีในด้านภูมิศาสตร์ อย่างไร	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
	“ลักษณะภูมิศาสตร์มีส่วน สร้างความเจริญให้กรุง รัตนโกสินทร์” จริงหรือไม่ เพราะเหตุใด	การ ประเมิน ค่า	+1	+1	+1	+3	1
	การมีที่ตั้งของกรุง รัตนโกสินทร์อยู่ใกล้อ่าว ไทยส่งผลต่อความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศอย่างไร	ความ เข้าใจ	+1	+1	+1	+3	1

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			Σ □	IOC
			1	2	3		
สามารถอธิบาย ปัจจัยที่ทางด้าน เศรษฐกิจ การเมืองการ ปกครอง สังคม และวัฒนธรรมของ ไทยสมัย รัตนโกสินทร์ ตอนต้น	บริเวณที่ตั้งราชธานีของ กรุงรัตนโกสินทร์มี ความสำคัญทางด้าน เศรษฐกิจอย่างไร	ความ เข้าใจ	+1	+1	+1	+3	1
	ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยที่ช่วย ส่งเสริมพัฒนาการสมัย รัตนโกสินทร์ให้ เจริญรุ่งเรือง	ความ เข้าใจ	+1	+1	+1	+3	1
สามารถอธิบาย พัฒนาการด้าน การเมืองการ ปกครองสมัย รัตนโกสินทร์ ตอนต้น	สงครามครั้งสำคัญที่สุด ระหว่างไทยกับพม่าในสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้นคือ ข้อใด	ความ เข้าใจ	+1	+1	+1	+3	1
	การบริหารราชการแผ่นดิน ในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น นำแบบอย่างมา จากสมัยใด	ความจำ	+1	+1	+1	+3	1
	บทบาทสำคัญของรัชกาลที่ 1 ในข้อใดที่ส่งผลดีต่อ ความสงบเรียบร้อยใน บ้านเมือง	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
	รัชกาลที่ 1 ทรงสร้าง สัมพันธไมตรีกับจีนด้วยวิธี ใด	ความจำ	+1	+1	+1	+3	1

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			Σ □	IOC
			1	2	3		
สามารถอธิบาย พัฒนาการด้าน เศรษฐกิจสมัย รัตนโกสินทร์ ตอนต้น	ข้อใด ไม่ใช่ กิจกรรมทาง เศรษฐกิจในสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้น	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
สามารถอธิบาย พัฒนาการด้าน สังคมและ วัฒนธรรมสมัย รัตนโกสินทร์ ตอนต้น	ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง เกี่ยวกับชนชั้นในสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้น	ความ เข้าใจ	+1	+1	+1	+3	1
อธิบายพัฒนาการ ด้านการเมืองการ ปกครองสมัย รัตนโกสินทร์ยุค ปฏิรูปได้	การปฏิรูปประเทศในสมัย รัชกาลที่ 6 ข้อใด ที่ส่งผล ต่อการพัฒนาประเทศใน ช่วงเวลาต่อมา	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
	“การปรับปรุงบ้านเมืองใน สมัยรัชกาลที่ 5 ทำให้ ราษฎรมีความเป็นอยู่ดีขึ้น” จริงหรือไม่ เพราะเหตุใด	ประเมิน ค่า	+1	+1	+1	+3	1
อธิบายพัฒนาการ ด้านการเมืองการ ปกครองสมัย รัตนโกสินทร์ยุค ปฏิรูปได้	การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลและสุขาภิบาลที่ทำ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การบริหารท้องถิ่นเกิดขึ้น ในรัชกาลใด	ความจำ	+1	+1	+1	+3	1

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			Σ □	IOC
			1	2	3		
อธิบายพัฒนาการ ด้านเศรษฐกิจสมัย รัตนโกสินทร์ยุค ปฏิรูปได้	“สนธิสัญญาเบาว์ริงที่ทำใน สมัยรัชกาลที่ 4 ทำให้ไทย ได้รับผลเสียด้านเศรษฐกิจ ทั้งหมด” เห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด	ประเมิน ค่า	+1	+1	+1	+3	1
	ในสมัยรัชกาลที่ 4 มีการ ปรับปรุงระบบเงินตรา อย่างไร	ค ว า ม เข้าใจ	+1	+1	+1	+3	1
	“การพัฒนาด้านคมนาคม ในสมัยรัชกาลที่ 5 ช่วย ไม่ให้เศรษฐกิจเจริญแก่ใน ราชธานี” จริงหรือไม่ เพราะเหตุใด	ประเมิน ค่า	+1	+1	+1	+3	1
อธิบายพัฒนาการ ด้านสังคมและ วัฒนธรรมสมัย รัตนโกสินทร์ยุค ปฏิรูปได้	การเลิกทาสเกิดขึ้นในรัช สมัยของพระมหากษัตริย์ พระองค์ใด	ความจำ	+1	+1	+1	+3	1
อธิบายพัฒนาการ ด้านการเมืองการ ปกครองสมัย รัตนโกสินทร์ยุค ปฏิรูปการปกครอง เป็นระบอบ ประชาธิปไตย	การเปลี่ยนแปลงการ ปกครองเป็นระบอบ ประชาธิปไตยส่งผล อย่างไรในปัจจุบัน	ค ว า ม เข้าใจ	+1	+1	+1	+3	1
	ใครคือนายกรัฐมนตรีคน แรกของไทย ภายหลังการ เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475	ความจำ	+1	+1	+1	+3	1

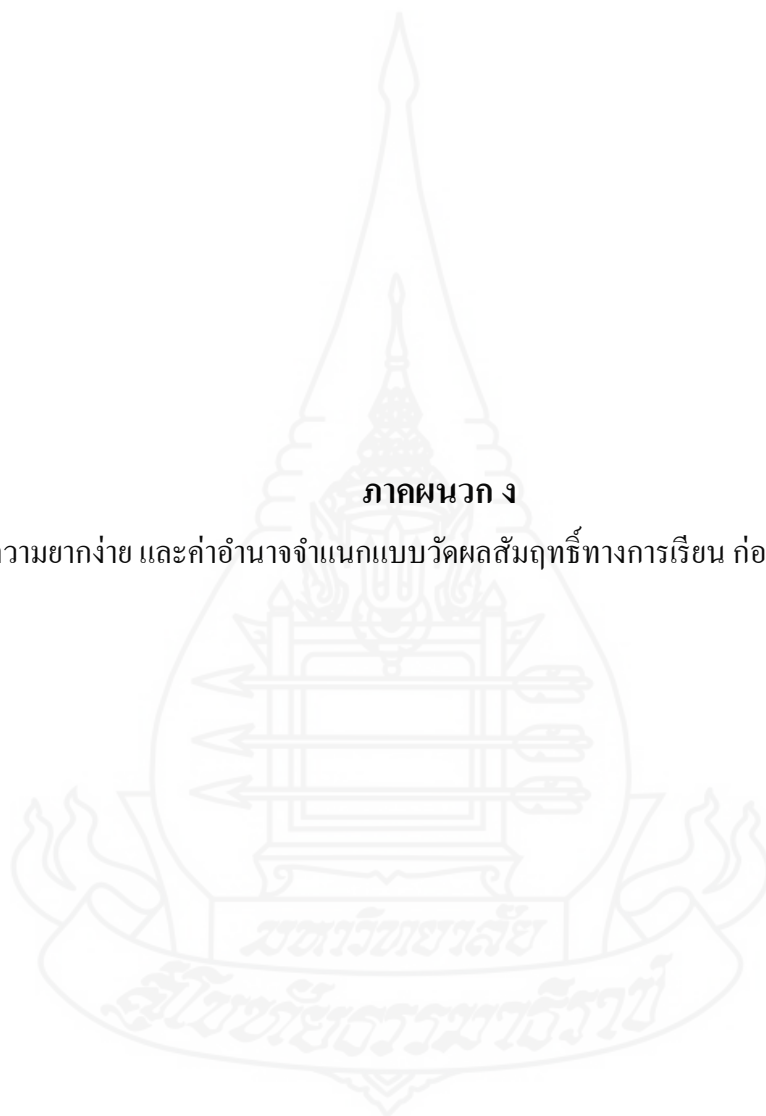
จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			Σ □	IOC
			1	2	3		
อธิบายพัฒนาการ ด้านการเมืองการ ปกครองสมัย รัตนโกสินทร์ยุค ปฏิรูปการปกครอง เป็นระบอบ ประชาธิปไตย	ข้อใดไม่ใช่ผลที่เกิดจากการ เปลี่ยนแปลงการปกครอง ใน พ.ศ. 2475	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
อธิบายพัฒนาการ ด้านการเมืองการ ปกครองสมัย รัตนโกสินทร์ยุค ปฏิรูปการปกครอง เป็นระบอบ ประชาธิปไตย	“การสร้างชาตินิยมในสมัย รัฐบาลจอมพล ป. พิบูล สงคราม เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ทุกอย่าง” เห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด	ประเมิน ค่า	+1	+1	+1	+3	1
	หลังจากการเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ.2475 โครงสร้างการปกครองของ ไทยถูกกำหนดโดยสิ่งใด	ค ว า ม เข้าใจ	+1	+1	+1	+3	1
อธิบายพัฒนาการ ด้านเศรษฐกิจสมัย รัตนโกสินทร์ยุค ปฏิรูปการปกครอง เป็นระบอบ ประชาธิปไตย	ปัญหาสำคัญที่ทำให้การ แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจใน สมัยรัชกาลที่ 7 ไม่สำเร็จคือ ข้อใด	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
	จากวิกฤตเศรษฐกิจฟองสบู่ ใน พ.ศ. 2540 ใครปฏิบัติ ตนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิด เหตุการณ์แบบนี้อีก	ก า ร นำไปใช้	+1	+1	+1	+3	1

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			Σ □	IOC
			1	2	3		
อธิบายพัฒนาการ ด้านเศรษฐกิจสมัย รัตนโกสินทร์ยุค ปฏิรูปการปกครอง เป็นระบอบ ประชาธิปไตย	หลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของรัชกาลที่ 9 มี ส่วนสำคัญในการพัฒนา ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ของชาติไทยในปัจจุบัน อย่างไร	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
เปรียบเทียบความ แตกต่างระหว่าง การปกครองแบบ สมบูรณาญาสิทธิ ราชย์กับการ ปกครองแบบ ระบอบ ประชาธิปไตย	ประเทศไทยมีการ เปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ มา เป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุขในรัชสมัยใด และปี พ.ศ. ใดต่อไปนี้	ความจำ	+1	+1	+1	+3	1

ภาคผนวก ง

ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน – หลังเรียน

ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน – หลังเรียน

ข้อ ที่	ค่าความ ยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	หมายเหตุ	ข้อ ที่	ค่าความ ยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	หมายเหตุ
1	0.50	0.27		16	0.77	0.45	
2	0.59	0.27		17	0.77	0.45	
3	0.68	0.27		18	0.77	0.27	
4	0.59	0.27		19	0.73	0.36	
5	0.59	0.27		20	0.77	0.45	
6	0.73	0.36		21	0.59	0.27	
7	0.77	0.27		22	0.68	0.27	
8	0.77	0.27		23	0.73	0.36	
9	0.77	0.27		24	0.77	0.45	
10	0.50	0.27		25	0.73	0.36	
11	0.77	0.27		26	0.77	0.27	
12	0.64	0.36		27	0.73	0.36	
13	0.77	0.45		28	0.73	0.36	
14	0.77	0.27		29	0.59	0.27	
15	0.59	0.27		30	0.77	0.27	

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ = 0.79

ภาคผนวก จ

คะแนนจากการทดสอบก่อน – หลังเรียน

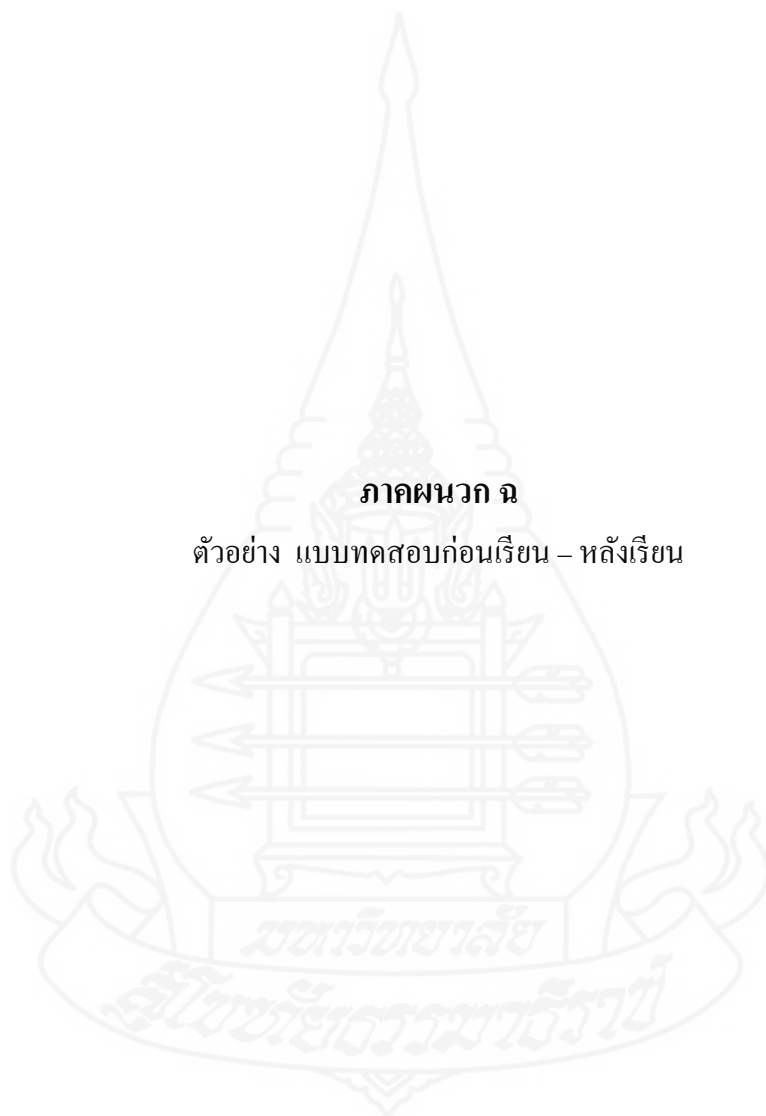

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง พัฒนาการของไทย
สมัยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

เลขที่	ก่อนเรียน (30 คะแนน)	หลังเรียน (30 คะแนน)	เลขที่	ก่อนเรียน (30 คะแนน)	หลังเรียน (30 คะแนน)
1	13	18	12	12	24
2	17	24	13	17	24
3	8	16	14	18	27
4	10	16	15	11	27
5	5	15	16	8	18
6	12	25	17	10	15
7	12	25	18	8	29
8	6	15	19	3	16
9	13	23	20	10	29
10	8	16	21	11	16
11	12	28	22	9	16

ภาคผนวก ฉ

ตัวอย่าง แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียน – หลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง พัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์

1. เหตุผลใดที่รัชกาลที่ 1 ทรงไม่เลือกกรุงธนบุรีเป็นราชธานีต่อไป
 - ก. ตั้งอยู่ใกล้ปากแม่น้ำมากเกินไป
 - ข. มีวัดขนาดใหญ่อยู่ทั้ง 2 ด้าน
 - ค. การสัญจรของเรือเดินสมุทรทำได้ลำบาก
 - ง. การป้องกันของข้าศึกทำได้ยาก

2. พระราชวังเดิม(กรุงธนบุรี)มีวัดอะไรขนาดทั้งสองข้างทำให้ไม่สามารถขยายอาณาเขตพระราชวังได้
 - ก. วัดแจ้งกับวัดอรุณ
 - ข. วัดราชโอรสารามกับวัดท้ายตลาด
 - ค. วัดท้ายตลาดกับวัดแจ้ง
 - ง. วัดพระเชตุพนกับวัดพระแก้ว

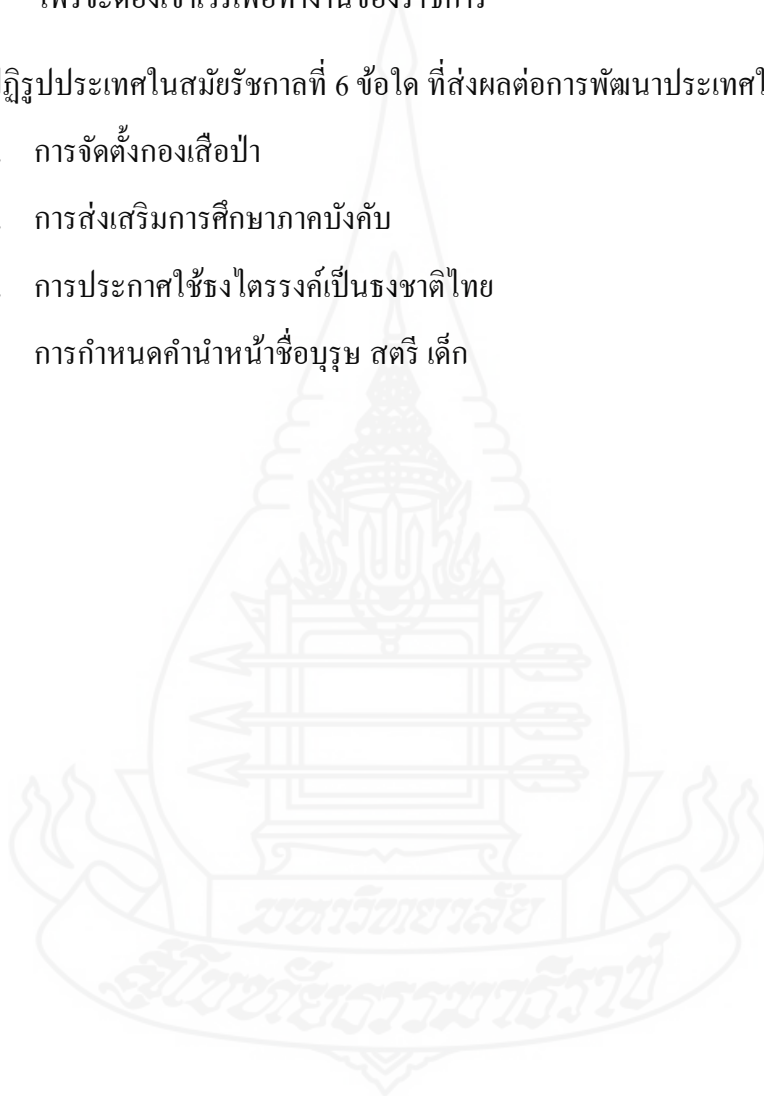
3. เหตุผลสำคัญที่ทรงย้ายราชธานีจากกรุงธนบุรีมาฝั่งกรุงเทพมหานครคือข้อใด
 - ก. กรุงธนบุรีไม่อุดมสมบูรณ์
 - ข. กรุงธนบุรีไม่ราบกว้างขวาง
 - ค. กรุงธนบุรีมีแม่น้ำไหลผ่านน้อย
 - ง. กรุงธนบุรีมีพื้นที่คับแคบ ขยายเมืองได้น้อย

4. กรุงรัตนโกสินทร์มีความเหมาะสมต่อการเป็นราชธานีในด้านภูมิศาสตร์อย่างไร
 - ก. อยู่บริเวณตอนกลางลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา
 - ข. มีสภาพเป็นเกาะที่มีแม่น้ำล้อมรอบ
 - ค. พื้นที่เป็นป่าชายเลนอุดมสมบูรณ์
 - ง. ที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากที่ราบน้ำท่วมถึง

5. “ลักษณะภูมิศาสตร์มีส่วนสร้างความเจริญให้กรุงรัตนโกสินทร์” จริงหรือไม่ เพราะเหตุใด
- จริง เพราะมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก
 - จริง เพราะมีฝนตกชุกอยู่ตลอดทั้งปี
 - ไม่จริง เพราะตั้งอยู่ห่างไกลจากแหล่งเกษตรกรรมมาก
 - ไม่จริง เพราะพื้นที่ถูกน้ำท่วมและกัดเซาะอยู่บ่อยครั้ง
6. การมีที่ตั้งของกรุงรัตนโกสินทร์อยู่ใกล้อ่าวไทยส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างไร
- ชาวต่างชาติมักมาตั้งถิ่นฐานอยู่มาก
 - สถานกงสุลของต่างชาติมีศูนย์รวมอยู่ที่นี้
 - ขุนนางสามารถออกรับทูตจากต่างชาติได้สะดวก
 - ชาวต่างชาติเดินเรือเข้ามาติดต่อได้สะดวกและรวดเร็ว
7. บริเวณที่ตั้งราชธานีของกรุงรัตนโกสินทร์มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจอย่างไร
- เป็นบริเวณที่พ่อค้าตั้งถิ่นฐานกันมาก
 - เป็นบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์เพาะปลูกได้ดี
 - เป็นย่านของชาวจีนที่ตั้งถิ่นฐานค้าขายเดิม
 - เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้กับปากแม่น้ำและภูเขา
8. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการสมัยรัตนโกสินทร์ให้เจริญรุ่งเรือง
- ทำเลที่ตั้งเหมาะสม
 - มีผู้นำที่ดี
 - สภาพคนในสังคมเอื้ออำนวย
 - คนไทยทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ

9. สงครามครั้งสำคัญที่สุดระหว่างไทยกับพม่าในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นคือข้อใด
- สงครามเก้าทัพ
 - สงครามเชียงตุง
 - สงครามท่าดินแดง
 - สงครามเมืองถลาง
10. การบริหารราชการแผ่นดินในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น นำแบบอย่างมาจากสมัยใด
- พ่อขุนรามคำแหง
 - พระบรมไตรโลกนาถ
 - พระนเรศวรมหาราช
 - พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ
11. บทบาทสำคัญของรัชกาลที่ 1 ในข้อใดที่ส่งผลดีต่อความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง
- สังคายนาพระไตรปิฎกเป็นครั้งที่ 9
 - ขุดคลองและสร้างถนนหนทางเพิ่ม
 - รวบรวมและชำระกฎหมายให้ถูกต้อง
 - สร้างวัดและวังให้เหมือนในสมัยอยุธยา
12. รัชกาลที่ 1 ทรงสร้างสัมพันธไมตรีกับจีนด้วยวิธีใด
- ส่งคนไปเป็นแรงงาน
 - ส่งเครื่องราชบรรณาการ
 - ส่งคนไปสร้างกำแพงเมืองจีน
 - ส่งพระราชโอรสไปเรียนหนังสือ
13. ข้อใด ไม่ใช่ กิจกรรมทางเศรษฐกิจในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
- เน้นการค้าแบบเสรี
 - เน้นเกษตรกรรมแบบพึ่งตนเอง
 - ทำการค้ากับดินแดนใกล้เคียง
 - ผลิตงานหัตถกรรมเพื่อใช้ในครัวเรือน

14. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับชนชั้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
- ก. ทาสเป็นชนชั้นที่ไม่มีสิทธิในตัวเอง
 - ข. พระสงฆ์จัดอยู่ในฐานะพิเศษในสังคม
 - ค. แต่ละชนชั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้
 - ง. ไพร่จะต้องเข้าเวรเพื่อทำงานของราชการ
15. การปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาลที่ 6 ข้อใด ที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในช่วงเวลาต่อมา
- ก. การจัดตั้งกองเสือป่า
 - ข. การส่งเสริมการศึกษาภาคบังคับ
 - ค. การประกาศใช้ธงไตรรงค์เป็นธงชาติไทย
 - ง. การกำหนดค่าน้ำหน้าซื้อบุรุษ สตรี เด็ก

ภาคผนวก ข

ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

เรื่อง พัฒนาการไทยสมัยรัตนโกสินทร์

แผนการจัดการเรียนรู้ (โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส 16102

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ เวลา 10 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ จำนวน 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด ป.6/1 อธิบายพัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์โดยสังเขป

2. สาระสำคัญ

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรรัตนโกสินทร์เป็นเมืองหลวงของไทย โดยการสถาปนาได้คำนึงถึงความปลอดภัยและการขยายเมืองเป็นสำคัญ จึงทำให้อาณาจักรรัตนโกสินทร์คงอยู่มาจนถึงปัจจุบันนี้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

ความรู้

1. สามารถอธิบายสาเหตุการเลือกกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีแห่งใหม่แทนกรุงธนบุรี
2. สามารถอธิบายลักษณะสำคัญของกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์
3. สามารถอธิบายความหมายของชื่อกรุงเทพฯ ได้
4. สามารถบอกลำดับของพระมหากษัตริย์สมัยรัตนโกสินทร์ได้

ทักษะ

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของการตั้งกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์
2. สามารถอ่านแผนที่ได้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ความรับผิดชอบ
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

4. ตารางเรียนรู้แกนกลาง

ชั่วโมงที่ 1

- การตั้งชื่อเมืองหลวง
- แผนที่กรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์
- ลำดับของพระมหากษัตริย์

ชั่วโมงที่ 2

- การตั้งกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์
- สาเหตุการตั้งกรุงรัตนโกสินทร์แทนกรุงธนบุรี
- ลักษณะของกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์

5. ชิ้นงาน / ภาระงาน

ชิ้นงาน

ใบงาน เรื่อง การตั้งกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์เป็นเมืองหลวง(ผังเปรียบเทียบ)

ภาระงาน

แสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่ครูกำหนด

6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก)

ชั่วโมงที่ 1

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้
2. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยใช้คำถาม ดังนี้
 - ประวัติศาสตร์ชาติไทยมีเมืองหลวงมาแล้วกี่เมือง

- พระมหากษัตริย์พระองค์ใดเป็นผู้สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นเมืองหลวง โดยนักเรียนตอบคำถามจากการดูผังใหม่ไลน์พระมหากษัตริย์

2. ครุณาชื่อเต็มของกรุงรัตนโกสินทร์เขียนบนกระดานให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน และร่วมกันแปลความหมายของชื่อกรุงรัตนโกสินทร์

ขั้นสรุป

นักเรียนบันทึกความรู้ในสมุด

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำ

ครุณาแผนที่กรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์มาให้นักเรียนดู และสนทนาร่วมกัน

ขั้นสอน

1. นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นจากการดูแผนที่กรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- ลักษณะอาณาเขตของกรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ มีความแตกต่างกันอย่างไร

- ในสมัยกรุงธนบุรี การตั้งเมืองเป็นสองฝั่ง มีผลอย่างไร ต่อความปลอดภัยแก่บ้านเมือง

2. ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาการสถาปนาอาณาจักรรัตนโกสินทร์จากหนังสือเรียนประวัติศาสตร์ ป.6 แล้วให้นักเรียนร่วมกันตอบว่าเหตุใดจึงมีการตั้งกรุงรัตนโกสินทร์แทนกรุงธนบุรี

ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปความรู้การตั้งกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์เป็นเมืองหลวง โดยทำลงในใบงาน เรื่อง การตั้งกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์เป็นเมืองหลวง (ผังเปรียบเทียบ)

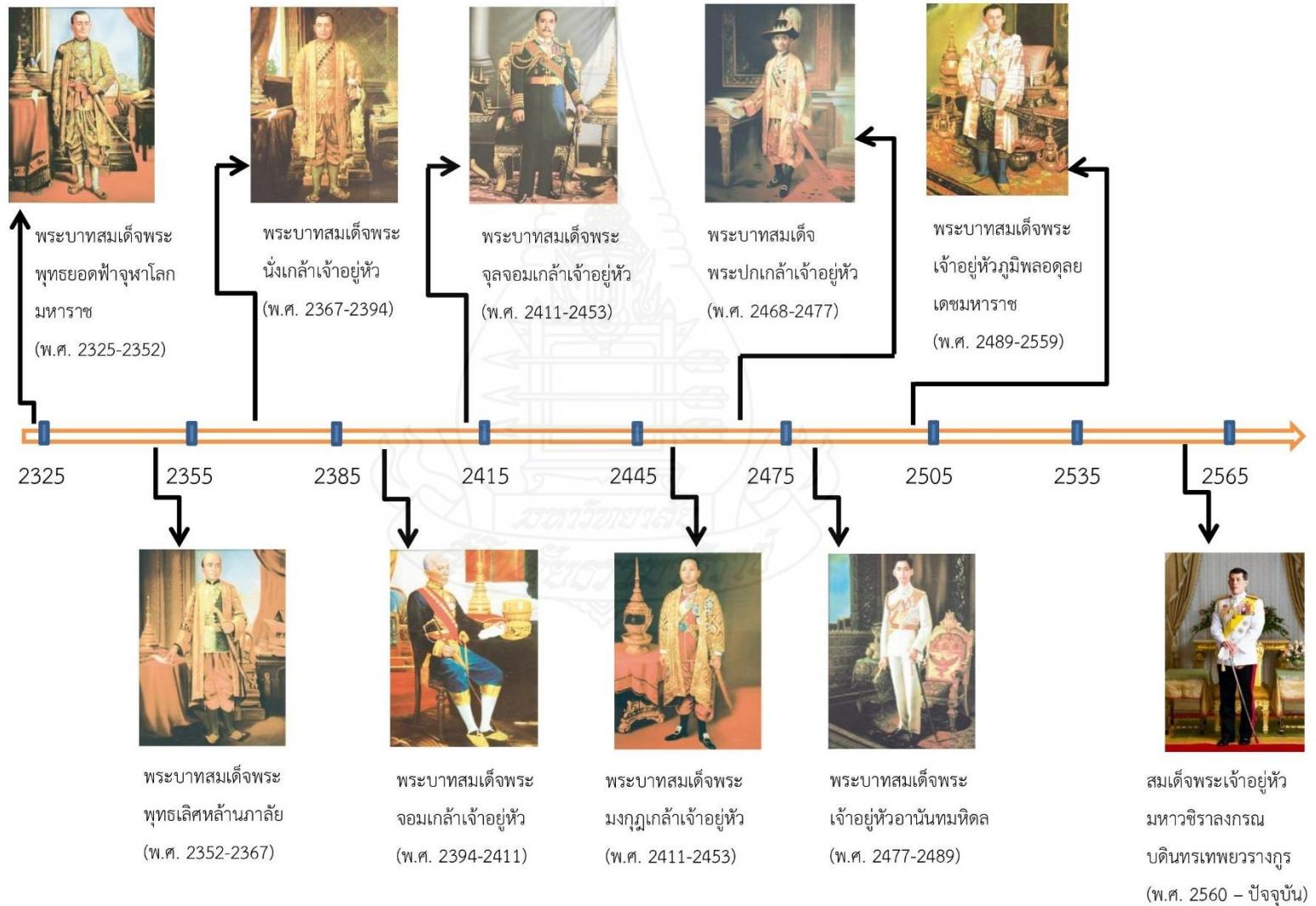
7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ฝั่งใหม่ไคน์พระมหากษัตริย์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์
2. หนังสือเรียน ประวัติศาสตร์ ป.6
3. แผนที่กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์

8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. ด้านความรู้		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. สามารถอธิบายสาเหตุการเลือกกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีแห่งใหม่แทนกรุงธนบุรี 2. สามารถอธิบายลักษณะสำคัญของกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์	- การสอบถาม - ทดสอบ	- ข้อคำถาม - ข้อสอบ
2. ด้านทักษะ		
เปรียบเทียบความแตกต่างของการตั้ง กรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ได้	- การตรวจสอบผลงาน	- ใบงาน
3. ด้านคุณลักษณะ		
1. ความรับผิดชอบ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน	- การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	- แบบประเมินคุณลักษณะ

รายนามพระมหากษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และปีที่ครองราชย์

ใบงานที่ 1 เรื่อง การตั้งกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์
เป็นเมืองหลวง

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คะแนน

หัวข้อ	กรุงธนบุรี	กรุงรัตนโกสินทร์
ผู้ก่อตั้งเมืองหลวง		
ที่ตั้ง		
ยุทธศาสตร์การเลือก		
จุดเด่นของลักษณะเมืองหลวง		

แบบประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชื่อ-สกุลนักเรียน.....ห้อง.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเรียน แล้วขีด /
ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
1. ความรับผิดชอบ	1.1 ส่งงานตรงตามเวลา				
	1.2 รู้จักหน้าที่และกระทำงานอย่างเต็มความสามารถ				
	1.3 ปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จสมบูรณ์				
2. มุ่งมั่นในการทำงาน	2.1 มีความตั้งใจ และพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
	2.2 มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน
- พฤติกรรมที่ไม่ได้ปฏิบัติ ให้ 0 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ (โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส16102

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ เวลา 10 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พัฒนาการของกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น จำนวน 3 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด ป.6/2 อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ตัวชี้วัด ป.6/1 อธิบายพัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์โดยสังเขป

2. สาระสำคัญ

ผู้นำ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ลักษณะสังคมและวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมความเจริญทางการปกครองเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในสมัยรัตนโกสินทร์

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

ความรู้

1. สามารถอธิบายปัจจัยที่ทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรมของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
2. สามารถอธิบายพัฒนาการด้านการเมืองการปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
3. สามารถอธิบายพัฒนาการด้านเศรษฐกิจสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
4. สามารถอธิบายพัฒนาการด้านสังคมและวัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ทักษะ

1. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านการค้าสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับสมัยปัจจุบัน
2. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมและวัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับสมัยปัจจุบัน

3. นำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ความรับผิดชอบ
2. มุ่งมั่นในการทำงาน
3. ใฝ่เรียนรู้

4. ตารางเรียนรู้แกนกลาง

ชั่วโมงที่ 1

- ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของไทย ในสมัยรัตนโกสินทร์
ได้แก่ ด้านผู้นำ ที่ตั้ง และลักษณะสังคมและวัฒนธรรม
- พัฒนาการทางการเมือง การปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ชั่วโมงที่ 2

- พัฒนาการทางการค้า
- พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ชั่วโมงที่ 3

- พัฒนาการทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

5. ชิ้นงาน / ภาระงาน

ชิ้นงาน

- ใบงาน เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจและการปกครองของสมัยรัตนโกสินทร์ (ฝั่งกำแพงปลา)
- ใบงาน เรื่อง พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (ฝั่งมโนทัศน์)
- ใบงาน เรื่อง ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ภาระงาน

- แสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่ครูกำหนด
- ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก)

ชั่วโมงที่ 1

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำแผนผังไทม์ไลน์พระมหากษัตริย์สมัยรัตนโกสินทร์ มาให้นักเรียนดู แล้วทบทวนว่าพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์ทำอะไรบ้าง

ขั้นสอน

ครูตั้งคำถามเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อความเจริญสมัยรัตนโกสินทร์ จากหนังสือเรียนประวัติศาสตร์ ป.6 หน้า 55

- ด้านผู้นำ
- ด้านที่ตั้ง
- ด้านลักษณะสังคมและวัฒนธรรม

ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปความรู้ลงในใบงาน เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจและการปกครองของสมัยรัตนโกสินทร์(ผังก้างปลา)

ชั่วโมงที่ 2

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ทบทวนความรู้เดิมจากชั่วโมงที่แล้ว โดยใช้คำถามกระตุ้น

- สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น อยู่ในช่วงของพระมหากษัตริย์พระองค์ใดบ้าง

2. ครูนำภาพเกี่ยวกับการค้าในยุคต้น เช่น ภาพสำเภา และภาพการขนส่งสินค้าในปัจจุบัน เช่น เรือพาณิชย์ เครื่องบิน เปรียบเทียบพัฒนาการทางการค้าให้นักเรียนดู และร่วมกันแสดงความคิดเห็นโดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีการติดต่อทำการค้าตามเส้นทางใด
- ในสมัยปัจจุบันมีการติดต่อทำการค้ากันอย่างไร

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่มแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจของรัตนโกสินทร์ในยุคตอนต้น โดยครูตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันศึกษาหาคำตอบ ดังนี้

- การทำการเกษตรในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้นมีพัฒนาการอย่างไร
- การทำอุตสาหกรรมสมัยรัตนโกสินทร์เป็นอุตสาหกรรมลักษณะใด
- การทำการค้ายุครัตนโกสินทร์มีรูปแบบการค้าอย่างไร

2. ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้รับจากการนำเสนอของตัวแทนแต่ละกลุ่ม แล้วสรุปความรู้ลงในใบงาน เรื่อง พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (ผังมโนทัศน์)

ชั่วโมงที่ 3

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. นักเรียนดูวิดีโอจาก <http://youtu.be/NLgXts5PNYM> การแต่งกายของไทยช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ (1.40 นาที) พร้อมทั้งร่วมกันแสดงความคิดเห็นความแตกต่างของการแต่งกายแต่ละสมัย

ขั้นสอน

1. ครูนำภาพบุคคลแต่ละชนชั้นให้นักเรียนดูแล้วร่วมกันจัดกลุ่มชนชั้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนชั้นได้แก่ ชนชั้นปกครอง และชนชั้นถูกปกครอง และพระสงฆ์จัดอยู่ในฐานะพิเศษในสังคม
2. นักเรียนศึกษาเรื่อง ชนชั้นในสมัยรัตนโกสินทร์จากผังมโนทัศน์ชนชั้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น พร้อมทั้งครูอธิบายเพิ่มเติม พร้อมทั้งสรุปในสมุดของตนเอง
3. ครูอธิบายประกอบการซักถามนักเรียน เรื่อง สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น พระมหากษัตริย์มีการส่งเสริมด้านวัฒนธรรมธรรม ทรงสังคายนาพระไตรปิฎก การแต่งวรรณกรรม และบูรณะวัด

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนทำใบงาน เรื่อง ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ฝังไหม้ไคน์ภาพพระมหากษัตริย์สมัยรัตนโกสินทร์
2. หนังสือเรียน ประวัติศาสตร์ ป.6
3. ใบความรู้ เรื่อง การเมืองการปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
4. ภาพเกี่ยวกับการค้าในยุคต้น
5. วิดีโอ จาก <http://youtu.be/NLgXts5PNYM>
6. ภาพบุคคลแต่ละชนชั้น
7. ฝังมโนทัศน์ชนชั้นสมัยรัตนโกสินทร์
8. อินเทอร์เน็ต
9. ห้องสมุด

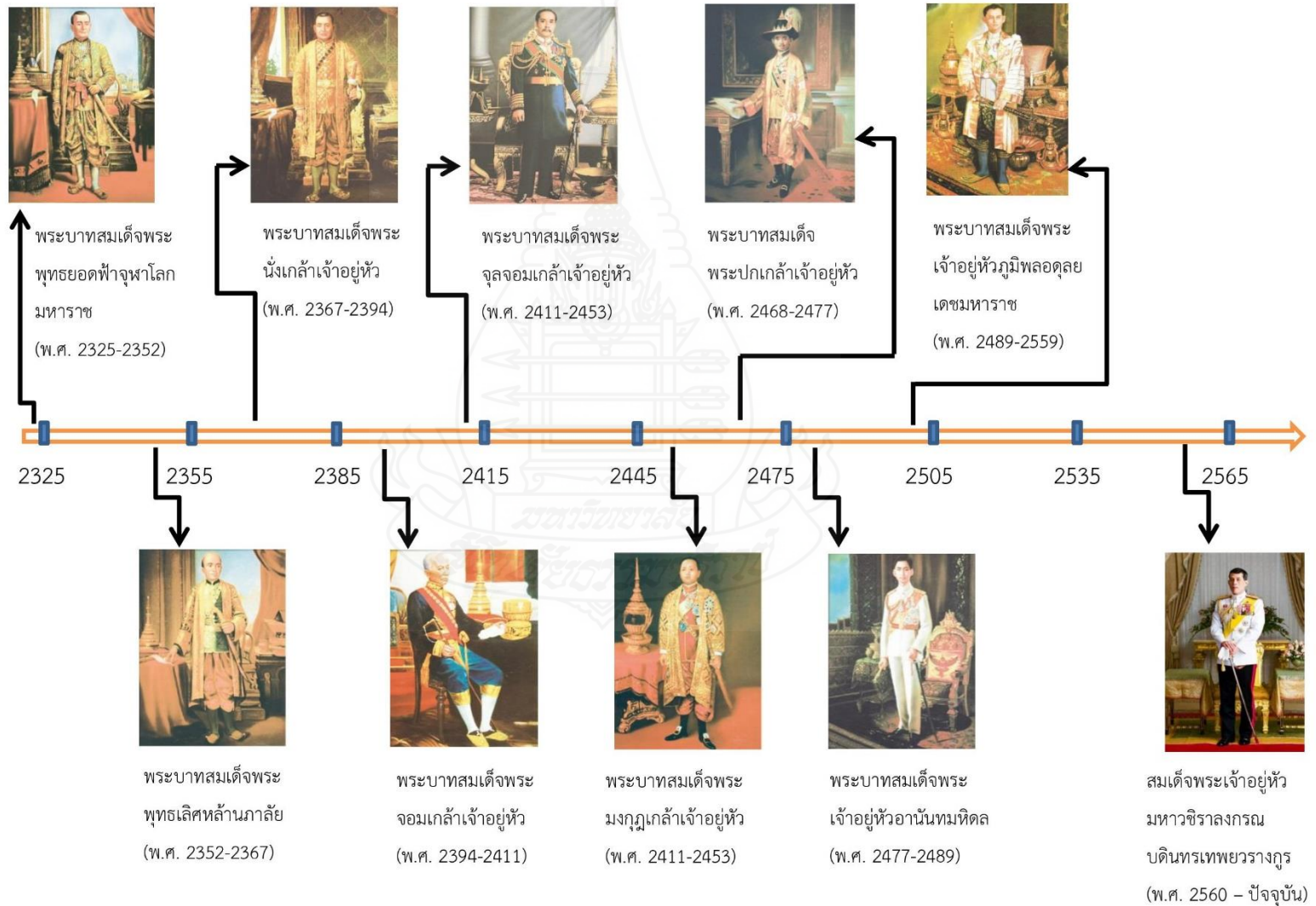
8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. ด้านความรู้		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. สามารถอธิบายปัจจัยที่ทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรมของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น 2. สามารถอธิบายพัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น	- การตรวจสอบผลงาน	- ใบงาน
2. ด้านทักษะ		
1. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านการค้าสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับสมัยปัจจุบัน 2. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมและวัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับสมัยปัจจุบัน 3. นำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์	- การตรวจสอบผลงานและการนำเสนอ	- ผลงาน

3.ด้านคุณลักษณะ		
1. รับผิดชอบ	- การสังเกตพฤติกรรม นักเรียน	- แบบประเมิน คุณลักษณะ
2. มุ่งมั่นในการทำงาน		
3. ใฝ่เรียนรู้		

รายนามพระมหากษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์
และปีที่ครองราชย์

ใบความรู้ เรื่อง การปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 - 3 มีระเบียบแบบแผนตามแบบสมัยอยุธยา พระมหากษัตริย์มีอำนาจสูงสุดและเด็ดขาดในการปกครองประเทศ ซึ่งเป็นช่วงของการฟื้นฟูบูรณะบ้านเมืองให้กลับสู่สภาพเดิมเหมือนสมัยอยุธยาก่อนเสียกรุงครั้งที่ 2 ซึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นนี้มีการจัดการปกครองตามแบบสมัยอยุธยาตอนปลาย ดังนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. การปกครองส่วนกลาง บริหารราชการแผ่นดินแบบจตุสดมภ์ มี 4 ตำแหน่ง เป็นผู้รับผิดชอบงานรวม 6 กรม คือ

1.1 กลาโหม มีสมุหกลาโหมเป็นหัวหน้าฝ่ายทหาร มีหน้าที่บังคับบัญชาการ ฝ่ายทหารและพลเรือนในเขตหัวเมืองภาคใต้ชายทะเลตะวันตก และตะวันออก สมุหกลาโหม มียศและราชทินนามว่าเจ้าพระยามหาเสนา ใต้ตราราชสีห์ เป็นตราประจำตำแหน่ง

1.2 มหาดไทย สมุหนายกเป็นหัวหน้าฝ่ายพลเมืองและจตุสดมภ์ มีหน้าที่ บังคับบัญชางานทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนแถบหัวเมืองฝ่ายเหนือและอีสานทั้ง ไม่ใช้ราชทินนามว่าจักรีเหมือนสมัยอยุธยาและไม่กำหนด ใช้ตราราชสีห์เป็นตราประจำตำแหน่ง

1.3 กรมเมือง มีหน้าที่ดังนี้ บังคับบัญชาข้าราชการและดูแลความสงบเรียบร้อยภายในกรุงเทพมหานคร - บังคับบัญชาศาล พิจารณาความอุกฉกรรจ์มหันตโทษ เสนาบดีมีตำแหน่ง เป็นเจ้าพระยามรราช มีตราพระยมทรงสิงห์ เป็นตราประจำตำแหน่ง

1.4 กรมวัง มีหน้าที่ดังนี้

- รักษาราชมนต์และพระราชวังชั้นนอก ชั้นใน
- เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับพระราชพิธีมีอำนาจตั้งศาลชำระความด้วยเสนาบดี คือ เจ้าพระจรูญ ใช้ตราเทพดาทรงพระนนทิการ (พระโค) เป็นตราประจำตำแหน่ง

1.5 กรมคลัง มีหน้าที่ดังนี้

- ดูแลการเก็บและจ่ายเงิน ผู้ที่ดำรงตำแหน่งคือ พระยาราชภักดี
- ดูแลการแต่งสำเภาไปค้าขายต่างประเทศ และเจริญสัมพันธไมตรี ผู้ดำรงตำแหน่งคือ พระยาศรีพิพัฒน์
- ตรวจสอบบัญชี และดูแลหัวเมืองชายทะเลตะวันออกผู้รักษาหน้าที่ คือ พระยาพระคลัง ใช้ตราบัวแก้วเป็นตราประจำตำแหน่ง

1.6 กรมนา มีหน้าที่ดังนี้

- ดูแลรักษานาหลวง

- เก็บภาษีข้าว
- เป็นพนักงานซื้อข้าวขึ้นฉางหลวง
- พิจารณาคดีเกี่ยวกับ เรื่อง นา สัตว์พาหนะ

เสนาบดีตำแหน่งเป็น พระยาพลเทพ ใช้ตราพระพิรุณทรงนาค เป็นตราประจำตำแหน่ง มีอัครมหาเสนาบดี 2 ตำแหน่ง คือ สมุหพระกลาโหม และสมุหนายก เป็นการแบ่งข้าราชการเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน นอกจากตำแหน่งอัครมหาเสนาบดีทั้ง 2 นี้แล้ว ยังมีเสนาบดีจตุสดมภ์ คือ เสนาบดีกรมเมืองหรือกรมเวียง เรียกว่า “พระนครบาล” เสนาบดีกรมวัง เรียกว่า “พระธรรมาธิกรณ์” เสนาบดีกรมคลัง เรียกว่า “พระโกษาธิบดี” เสนาบดีกรมนา เรียกว่า “พระเกษตราธิบดี” จตุสดมภ์ทั้ง 4 อยู่ภายใต้การดูแลของสมุหนายก มีหน้าที่และความรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ เหมือนครั้งสมัยอยุธยาเว้นแต่กรมคลังที่มีหน้าที่ติดต่อกับต่างประเทศอีกด้วย

2. การปกครองส่วนภูมิภาค(หัวเมืองภายในพระราชอาณาจักร)มีการแบ่งการปกครองหัวเมืองออกเป็น 3 ส่วน เหมือนสมัยอยุธยา

- หัวเมืองชั้นใน เมืองที่อยู่รายรอบราชธานี จัดเป็นเมืองจัตวา มีหัวหน้าปกครองเรียกว่า ผู้รั้งเมืองหรือเจ้าเมือง

- หัวเมืองชั้นนอก เมืองพระยามหานคร ได้แก่ เมืองซึ่งอยู่ห่างจากราชธานีออกไป คือ หัวเมืองชั้นเอก ชั้นโท ชั้นตรี ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของเมืองหลวง พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งพระราชวงศ์ หรือขุนนางชั้นผู้ใหญ่ไปเป็นเจ้าเมืองปกครอง

- หัวเมืองประเทศราช เป็นเมืองชายแดนของต่างชาติ ต่างภาษามีฐานะเป็นเมืองประเทศราช เช่น ฉวน เขมร เวียงจันทน์ หลวงพระบาง เป็นต้น สำหรับเจ้าเมืองนั้น ได้รับการแต่งตั้งจากเมืองหลวงเรียกว่า เจ้าประเทศราช ซึ่งอาจแต่งตั้งไปจากเมืองหลวงหรือเชื้อพระวงศ์ในหัวเมืองนั้นๆเอง โดยให้สิทธิในการจัดการปกครองภายในแก่เจ้าประเทศราช ยกเว้นหากเกิดความไม่สงบภายในทางเมืองหลวงอาจเข้าแทรกได้

3. การปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น บ้าน ตำบล และแขวงตามลำดับ ซึ่งอาจเทียบได้กับ หมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ในปัจจุบัน ดังนี้

- บ้าน มีผู้ดูแลเรียกว่า ผู้ใหญ่บ้าน
- ตำบล มีผู้ดูแลเรียกว่า กำนัน (มีบรรดาศักดิ์เป็น "พัน")
- แขวง มีผู้ดูแลเรียกว่า หมื่นแขวง
- เมือง มีผู้ดูแลเรียกว่า ผู้รั้ง (พระยามหานคร)

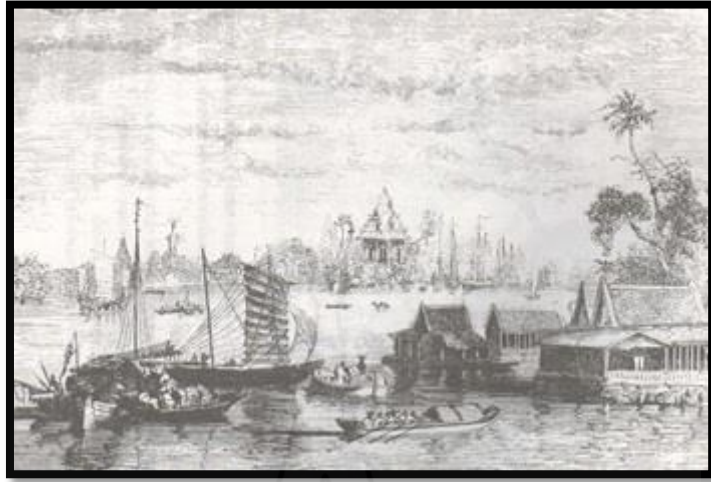
กฎหมาย และการศาล

รากฐานกฎหมายของไทยที่ใช้กันในสมัยรัตนโกสินทร์ ได้มาจากคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ หรือคัมภีร์ธรรมสัจธรรมของอินเดีย ซึ่งไทยได้รับมาจากมอญอีกต่อหนึ่ง นำมาเป็นรากฐานกฎหมายของสุโขทัยและอยุธยา นอกจากนี้ยังมีพระราชศาสตร์ ซึ่งเป็นพระบรมราชโองการและพระบรมราชวินิจฉัยของพระมหากษัตริย์ใช้สำหรับตัดสินคดีความต่างๆ

คราวที่เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 พ.ศ.2310 พระราชกำหนดกฎหมายต่างๆ สูญหายกระจัดกระจายและถูกทำลายไปมากมาย มีเหลืออยู่เพียงส่วนน้อย เมื่อมาถึงสมัยธนบุรีมีการปรับปรุงบ้านเมืองและปราบปรามศัตรูที่คอยมารุกรานอธิปไตยของชาติตลอดรัชกาลของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทำให้มีเวลาแก้ไขตัวบทกฎหมายน้อย ส่วนใหญ่ใช้ของเดิมซึ่งรับมาจากสมัยอยุธยา ครั้นมาถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมกฎหมายที่หลงเหลืออยู่นำมาชำระให้ถูกต้อง และโปรดให้อาลักษณ์คัดลอกไว้ 3 ชุด แต่ละชุดให้ประทับตราไว้ ได้แก่ ตราราชสีห์เป็นตราประจำตำแหน่งสมุหนายก ตราคชสีห์เป็นตราประจำตำแหน่งสมุหกลาโหม และตราบัวแก้วเป็นตราประจำตำแหน่งพระคลัง หรือกรมท่า หรือโกษาธิบดี กฎหมายฉบับนี้จึงมีชื่อว่า “กฎหมายตราสามดวง” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1”

นอกจากจะทรงตรากฎหมายตราสามดวงแล้ว ยังมีอีกฉบับหนึ่งที่มีได้ประทับตราสามดวงไว้ เรียกว่า “ฉบับรองทรง” กฎหมายตราสามดวงนี้เป็นกฎหมายหลักในการปกครองประเทศมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 5

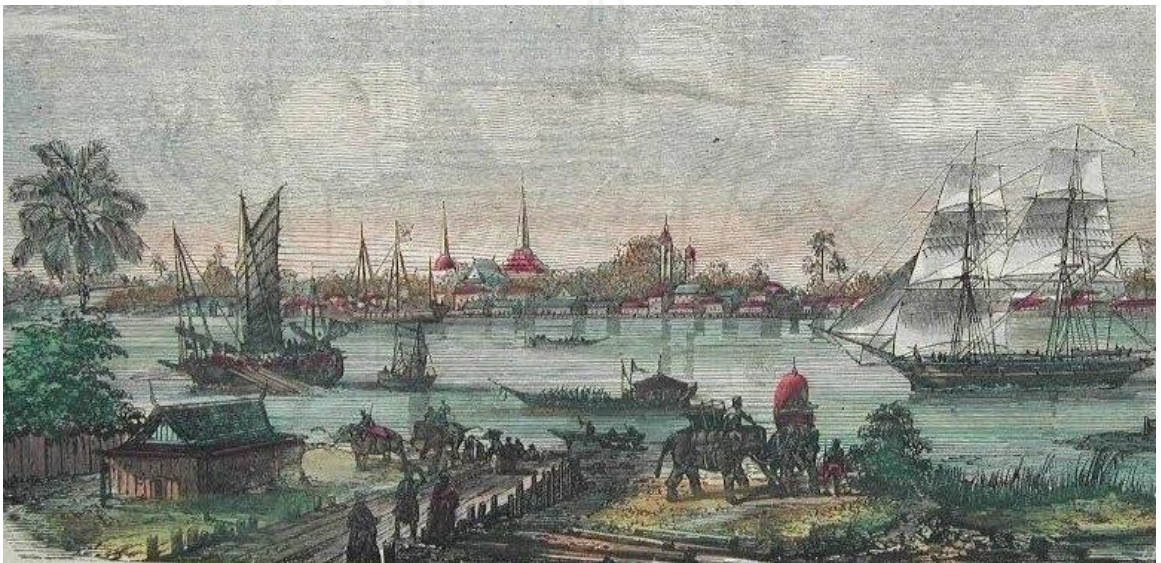
ทิวทัศน์ของท่าและอู่ต่อเรือของบางกอก

เมอติเออร์ซาบาติเออร์ วาดจากภาพสเกตซ์ฝีมือ อองรีมูโอต์

แลเห็นโบสถ์เก่าของวัดอัสสัมชัญ บางรัก ที่สังฆราชปาเลอกัวครองอยู่

ที่มา <http://www.kingrama3.or.th/index.php?lay=show&ac=article&Id=540025328>

มูลนิธิเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

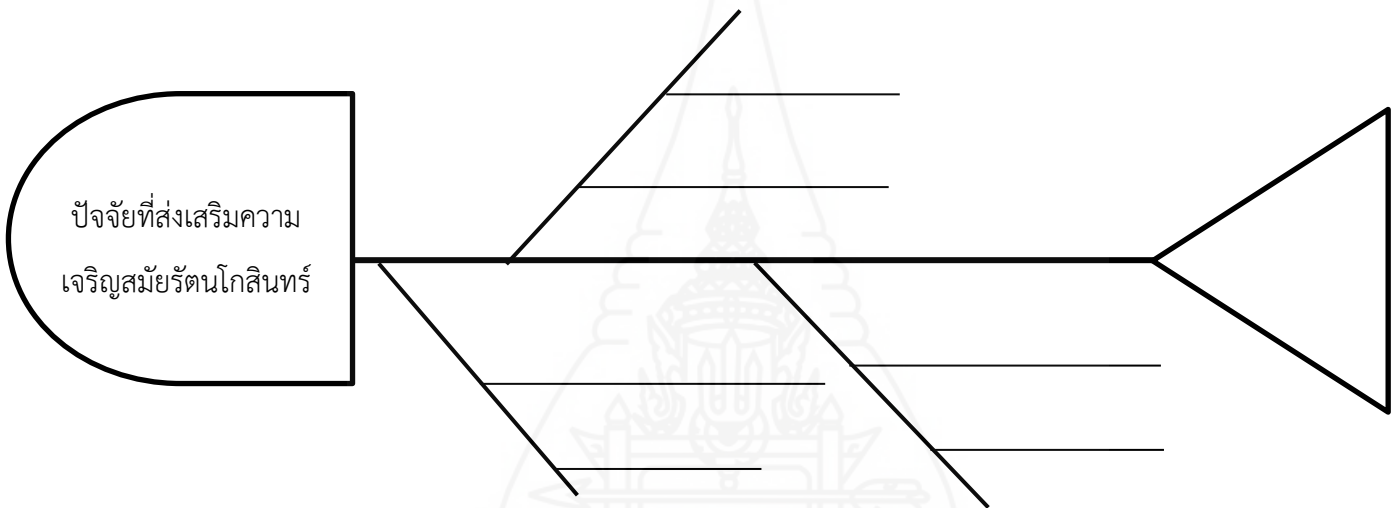
ที่มา หนังสือประวัติการค้าไทย แต่งโดย ขุนวิจิตรมาตรา

ใบงาน เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญทาง
เศรษฐกิจ การปกครอง สังคมและวัฒนธรรมของ
สมัยรัตนโกสินทร์

คะแนน

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

ตอนที่ 1 คำชี้แจง นักเรียนสรุปปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจและการปกครองของสมัยรัตนโกสินทร์ออกมาเป็นผังก้างปลา

ตอนที่ 2 คำชี้แจง นักเรียนเติมคำในช่องว่างให้สมบูรณ์ที่สุด

1. การปกครองส่วนกลางในรูปแบบจตุสดมภ์ ประกอบด้วย 4 หน่วยงานสำคัญดังนี้
 - เวียง มีหน้าที่
 - วัง มีหน้าที่
 - คลัง มีหน้าที่
 - นา มีหน้าที่

2. การปกครองส่วนภูมิภาค(หัวเมืองภายในพระราชอาณาจักร) มีการแบ่งการปกครองหัวเมืองออกเป็น 3 ส่วน เหมือนสมัย..... ดังนี้
 - 2.1
 - 2.2
 - 2.3

ใบงาน เรื่อง พัฒนาการทางเศรษฐกิจสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำให้ช่องว่างให้ถูกต้อง

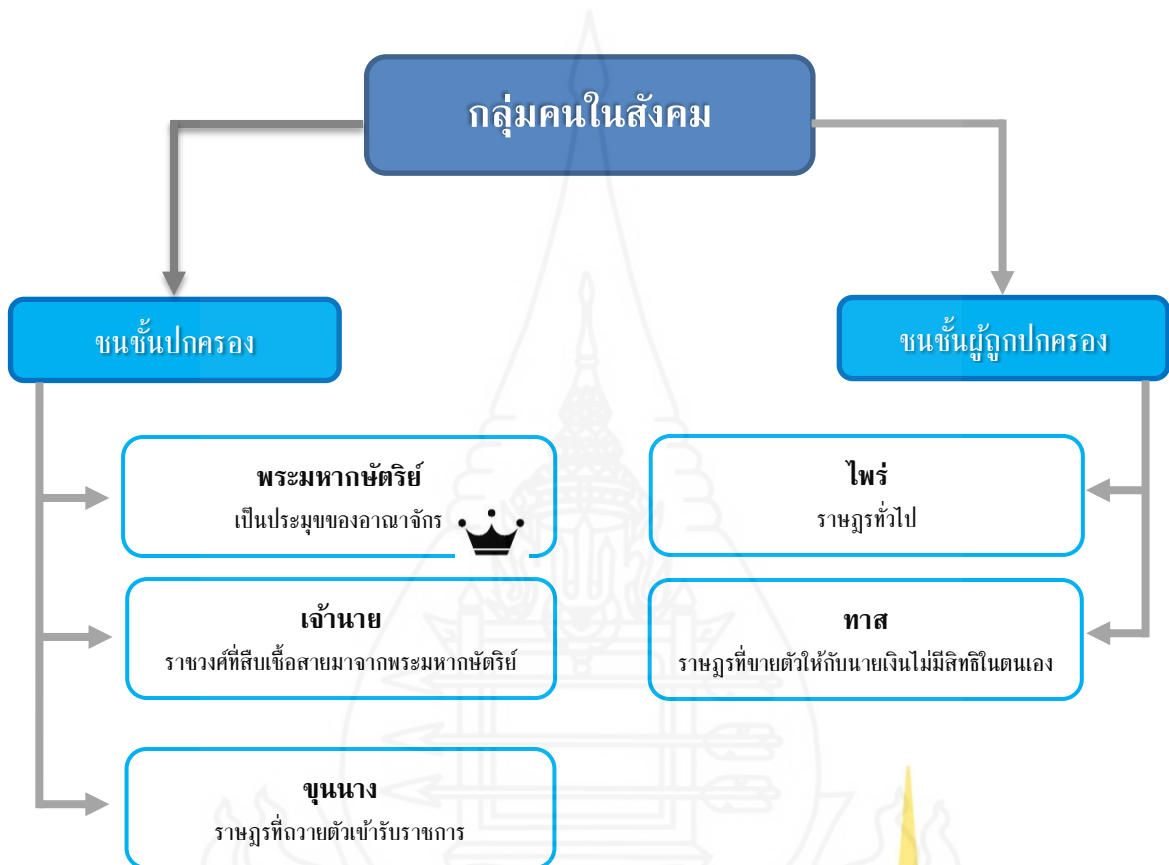
ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

[Dashed box for writing]

[Two dashed boxes for writing]

ผังมโนทัศน์ ชั้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

แบบประเมินผลงานและการนำเสนอ

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
ด้านเนื้อหา					
1	เนื้อหาตอบข้อสมมติฐานได้ชัดเจน				
2	เรียบเรียงเนื้อหาได้ถูกต้อง				
3	มีการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลได้ถูกต้อง				
4	มีนำเสนอข้อคิดได้ชัดเจน				
ด้านการนำเสนอ					
5	ใช้ภาษาสื่อสารได้ชัดเจน				
6	การนำเสนอมีขั้นตอนชัดเจน				
7	สื่อที่ใช้มีความสร้างสรรค์และชัดเจน				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่	ให้	3	คะแนน
การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน	ให้	2	คะแนน
การนำเสนอผลงานไม่สอดคล้องกับรายการประเมิน	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17-20	4 หมายถึง ดีมาก
13-16	3 หมายถึง ดี
9-12	2 หมายถึง พอใช้
5-8	1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชื่อ-สกุลนักเรียน.....ห้อง.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเรียน แล้วขีด /
ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
1. ความรับผิดชอบ	1.1 ส่งงานตรงตามเวลา				
	1.2 รู้จักหน้าที่และกระทำงานอย่างเต็มความสามารถ				
	1.3 ปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จสมบูรณ์				
2. มุ่งมั่นในการทำงาน	2.1 มีความตั้งใจ และพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
	2.2 มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ				
3. ใฝ่เรียนรู้	3.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	3.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	3.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน
- พฤติกรรมที่ไม่ได้ปฏิบัติ ให้ 0 คะแนน

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางชนิดา คงไขศรี
วัน เดือน ปีเกิด	28 กุมภาพันธ์ 2533
สถานที่เกิด	อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตร် สังคมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านอ่างทอง(วันครู๒๕๐๒)
ตำแหน่ง	ครู

